

Redegørelse om Vandrammedirektivet

MILJØstyrelsen
Miljø- og Energiministeriet
Marts 2001

Indhold

FORORD.....	7
ARTIKEL 1: FORMÅL.....	9
Direktivets formål.....	9
ARTIKEL 2: DEFINITIONER	11
ARTIKEL 3: KOORDINERING AF ADMINISTRATIVE ORDNINGER INDEN FOR VANDOMRÅDEDISTRIKTER.....	17
Artikel 3, stk. 1	17
Artikel 3, stk. 2	18
Artikel 3, stk. 3	19
Artikel 3, stk. 4	19
Artikel 3, stk. 5	19
Artikel 3, stk. 6	20
Artikel 3, stk. 7	20
Artikel 3, stk. 8	20
Artikel 3, stk. 9	21
ARTIKEL 4: MILJØMÅL	22
Artikel 4, stk. 1	22
Artikel 4, stk. 2	27
Artikel 4, stk. 3	27
Artikel 4, stk. 4	27
Artikel 4, stk. 5	28
Artikel 4, stk. 6	29
Artikel 4, stk. 7	30
Artikel 4, stk. 8	31
Artikel 4, stk. 9	31
ARTIKEL 5: ANALYSER.....	32
Artikel 5, stk. 1	32
Artikel 5, stk. 2	32
ARTIKEL 6: REGISTER OVER BESKYTTEDE OMRÅDER.....	33
Artikel 6, stk. 1	33
Artikel 6, stk. 2	33
Artikel 6, stk. 3	33
ARTIKEL 7: VAND DER ANVENDES TIL INDVINDING AF DRILLEVAND.....	34
Artikel 7, stk. 1	34
Artikel 7, stk. 2	34
Artikel 7, stk. 3	34
ARTIKEL 8: OVERVÅGNING	36
Artikel 8, stk. 1	36
Artikel 8, stk. 2	36
Artikel 8, stk. 3	37

ARTIKEL 9: DÆKNING AF OMKOSTNINGER VED BRUG AF VAND.....	38
Artikel 9, stk. 1.....	38
Artikel 9, stk. 2.....	39
Artikel 9, stk. 3.....	39
Artikel 9, stk. 4.....	39
ARTIKEL 10: DEN KOMBINEREDE FREMGANGSMÅDE.....	40
Artikel 10, stk. 1.....	40
Artikel 10, stk. 2.....	40
Artikel 10, stk. 3.....	41
ARTIKEL 11: INDSATSPROGRAM	42
Artikel 11, stk. 1.....	42
Artikel 11, stk. 2.....	42
Artikel 11, stk. 3.....	43
Artikel 11, stk. 4.....	46
Artikel 11, stk. 5.....	46
Artikel 11, stk. 6.....	47
Artikel 11, stk. 7.....	47
Artikel 11, stk. 8.....	48
ARTIKEL 12: PROBLEMER, DER IKKE KAN LØSES PÅ MEDLEMSSTATSNIVEAU.....	49
Artikel 12, stk. 1.....	49
Artikel 12, stk. 2.....	49
ARTIKEL 13: VANDOMRÅDEPLANER	50
Artikel 13, stk. 1.....	50
Artikel 13, stk. 2.....	50
Artikel 13, stk. 3.....	50
Artikel 13, stk. 4.....	51
Artikel 13, stk. 5.....	51
Artikel 13, stk. 6.....	51
Artikel 13, stk. 7.....	51
ARTIKEL 14: OFFENTLIG OPLYSNING OG HØRING.....	52
Artikel 14, stk. 1.....	52
Artikel 14, stk. 2.....	52
Artikel 14, stk. 3.....	52
ARTIKEL 15: RAPPORTERING	53
Artikel 15, stk. 1.....	53
Artikel 15, stk. 2.....	53
Artikel 15, stk. 3.....	53
ARTIKEL 16: STRATEGIER MOD VANDFORURENING	54
Artikel 16, stk. 1.....	54
Artikel 16, stk. 2.....	54
Artikel 16, stk. 3.....	55
Artikel 16, stk. 4.....	55
Artikel 16, stk. 5.....	56
Artikel 16, stk. 6.....	56
Artikel 16, stk. 7.....	57
Artikel 16, stk. 8.....	57
Artikel 16, stk. 9.....	58
Artikel 16, stk. 10.....	58
Artikel 16, stk. 11.....	58

ARTIKEL 17: STRATEGIER MOD FORURENING AF GRUNDVAND	59
Artikel 17, stk. 1.....	59
Artikel 17, stk. 2.....	59
Artikel 17, stk. 3.....	60
Artikel 17, stk. 4.....	60
Artikel 17, stk. 5.....	60
ARTIKEL 18: KOMMISSIONSRAPPORT.....	61
Artikel 18, stk. 1.....	61
Artikel 18, stk. 2.....	61
Artikel 18, stk. 3.....	61
Artikel 18, stk. 4.....	62
Artikel 18, stk. 5.....	62
ARTIKEL 19: PLANER OM FREMTIDIGE FÆLLESSKABSFORANSTALTNINGER.....	63
Artikel 19, stk. 1.....	63
Artikel 19, stk. 2.....	63
ARTIKEL 20: TEKNISKE TILPASNINGER AF DIREKTIVET	64
Artikel 20, stk. 1.....	64
Artikel 20, stk. 2.....	64
ARTIKEL 21: FORSKRIFTSUDVALG.....	65
Artikel 21, stk. 1.....	65
Artikel 21, stk. 2.....	65
Artikel 21, stk. 3.....	65
ARTIKEL 22: OPHÆVELSER OG OVERGANGSBESTEMMELSER.....	66
Artikel 22, stk. 1.....	66
Artikel 22, stk. 2.....	66
Artikel 22, stk. 3.....	67
Artikel 22, stk. 4.....	67
Artikel 22, stk. 5.....	67
Artikel 22, stk. 6.....	68
ARTIKEL 23: SANKTIONER.....	69
ARTIKEL 24: GENNEMFØRELSE.....	70
ARTIKEL 25: IKRAFTTRÆDELSE.....	71
ARTIKEL 26: ADRESSATER	72
BILAG I: OPLYSNINGER TIL BRUG FOR LISTEN OVER ANSVARLIGE MYNDIGHEDER.....	73
BILAG II: KARAKTERISERING AF OVERFLADEVAND OG GRUNDVAND	74
Punkt 1: Overfladevand.....	74
Punkt 1.1: Karakterisering af typer af overfladevandområder.....	74
Punkt 1.2: Økoregioner og typer af overfladevandområder.....	75
Punkt 1.3: Fastlæggelse af typespecifikke referenceforhold for typer af overfladevandområder.....	79
Punkt 1.4: Identifikation af belastninger.....	80
Punkt 1.5: Vurdering af miljøpåvirkninger.....	81

Punkt 2: Grundvand.....	82
Punkt 2.1: Første karakterisering	82
Punkt 2.2: Yderligere karakterisering.....	82
Punkt 2.3: Vurdering af menneskelige aktiviteter virkninger på grundvandet	83
Punkt 2.4: Vurdering af virkningerne af ændringer i grundvandsstanden.....	84
Punkt 2.5: Vurdering af virkningerne af forureninger på grundvandskvaliteten.....	84
BILAG III: ØKONOMISK ANALYSE.....	85
BILAG IV: BESKYTTEDE OMRÅDER	86
BILAG V: TILSTAND FOR OVERFLADEVAND OG GRUNDVAND	87
Punkt 1: Overfladevand.....	87
Punkt 1.1: Kvalitetslementer til klassifikation af økologisk tilstand.....	88
Punkt 1.2: Normgivende definitioner til klassificering af økologisk tilstand	89
Punkt 1.3: Overvågning af overfladevands økologisk og kemiske tilstand.....	106
Punkt 1.4: Klassificering og præsentation af økologisk tilstand	111
Punkt 2: Grundvand.....	113
Punkt 2.1: Grundvands kvantitative tilstand.....	113
Punkt 2.2: Overvågning af grundvands kvantitative tilstand.....	114
Punkt 2.3: Grundvands kemiske tilstand	115
Punkt 2.4: Overvågning af grundvands kemiske tilstand	116
Punkt 2.5: Præsentation af grundvandets tilstand.....	118
BILAG VI: LISTE OVER FORANSTALTNINGER, DER SKAL MEDTAGES I INDSATSPROGRAMMERNE.....	120
BILAG VII: VANDOMRÅDEPLANER.....	121
BILAG VIII: VEJLEDENDE LISTE OVER DE VIGTIGSTE FORURENENDE STOFFER.....	124
BILAG IX: EMISSIONSGRÆNSEVÆRDIER OG MILJØKVALITETSKRAV	125
BILAG X: PRIORITEREDE STOFFER	126
BILAG XI: ØKOREGIONER	127

Forord

Denne redegørelse er udarbejdet som led i gennemførelsen af EU's vandrammedirektiv i dansk lovgivning. Vandrammedirektivet, *Rådets og Europa-Parlamentets direktiv 2000/60/EF om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger*, trådte i kraft ved offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende den 22. december 2000. Direktivet ophæver en række ældre direktiver til beskyttelse af vandmiljøet, efterhånden som dets bestemmelser overtager reguleringen på de enkelte områder. Da direktivet er et minimums direktiv, kan medlemsstaterne i den nationale lovgivning skærpe beskyttelsen og kravene i forhold til direktivets bestemmelser. Medlemsstaterne skal sætte de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme direktivet senest 22. december 2003.

Gennemførelsen af direktivet i dansk lovgivning varetages af en projektgruppe nedsat under Miljø- og Energiministeriet, hvor Miljøstyrelsen har det koordinerende ansvar. Ud over Miljøstyrelsen er Skov- og Naturstyrelsen, Landsplanafdelingen, Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) og Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS) repræsenteret i projektgruppen.

Formålet med redegørelsen har været at give en uddybende beskrivelse af vandrammedirektivets bestemmelser og redegøre for de forpligtelser, der følger heraf. Redegørelsen skal i det videre arbejde med gennemførelsen af direktivet danne grundlag for, på de enkelte områder, som er omfattet af direktivet:

- en redegørelse for den nuværende retstilstand,
- en vurdering af behovet for justering af dansk lovgivning,
- et eller flere forslag til justering af lovgivningen,
- en redegørelse for de miljømæssige, administrative og økonomiske konsekvenser af de enkelte forslag samt
- en indstilling til miljø- og energiministeren om justering af lovgivningen.

Redegørelsen er således først og fremmest et arbejdsredskab. Det har ikke været et mål i sig selv at gengive de enkelte bestemmelser i deres præcise ordlyd, og afvigelser herfra er da også reglen i højere grad end undtagelsen. For direktivets præcise ordlyd må i stedet henvises til EF-Tidende nr. L 327 af 23. december 2000. EF-Tidende kan findes på adressen <http://europa.eu.int/eur-lex/da>.

Direktivets bestemmelser er i redegørelsen i et vist omfang relateret til den eksisterende miljøforvaltning og -regulering i Danmark, uden at det dog heller har været hensigten på dette sted at redegøre for retstilstanden på de enkelte områder.

Redegørelsen er udarbejdet af Miljøstyrelsen med bistand af Skov- og Naturstyrelsen, Landsplanafdelingen og Danmarks Miljøundersøgelser.

Miljøstyrelsen, marts 2001

Artikel 1: Formål

Artikel 1 beskriver på overordnet niveau vandrammedirektivets formål samt de generelle mål, som tilstræbes opfyldt gennem de foranstaltninger, som medlemsstaterne skal iværksætte ved gennemførelsen af direktivet.

Artiklen har været underkastet en vurdering af Rådets Juridiske Tjeneste for så vidt angår karakteren af dens retlige forpligtelser. På baggrund af denne vurdering konkluderede tjenesten den 18. april 2000 bl.a., at ”artikel 1 i alle tilfælde (udgør) en hjælp til fortolkningen af nogle af de specifikke forpligtelser, der følger af rammedirektivet om vand”. Tjenesten konkluderede videre, at det ”ikke (kan) udelukkes, at artikel 1 kan fortolkes som en bestemmelse, der fastsætter de generelle mål, som medlemsstaterne skal tage hensyn til ved opfyldelsen af de mere specifikke forpligtelser, der påhviler dem i henhold til direktivets artikel 4.” Artikel 4 opstiller de særlige miljømål for overfladevand og grundvand, som medlemsstaterne skal søge eller sikre opfyldt ved gennemførelse af indsatsprogrammer i henhold til artikel 11, jf. bemærkninger i afsnittet om artikel 4.

Da der ikke i øvrigt findes væsentlige fortolkningsbidrag, må den juridiske tjenestes konklusioner lægges til grund. Artikel 1 kan således fortolkes at fastsætte de generelle mål, som medlemsstaterne skal tage hensyn til ved opfyldelsen af de mere specifikke forpligtelser, der påhviler dem i medfør af artikel 4. Der kan ikke af artikel 1 direkte udledes specifikke forpligtelser for medlemsstaterne.

Direktivets formål

Direktivets overordnede formål er at fastlægge en ramme for beskyttelse af vandløb og søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, som:

- a) forebygger yderligere forringelse og beskytter og forbedrer vandøkosystemernes tilstand og, hvad angår deres vandbehov, også tilstanden for terrestriske økosystemer og vådområder, der er direkte afhængige af vandøkosystemerne,
- b) fremmer bæredygtig vandanvendelse baseret på langsigtet beskyttelse af tilgængelige vandressourcer,
- c) sigter mod en udvidet beskyttelse og forbedring af vandmiljøet bl.a. gennem specifikke foranstaltninger til en progressiv reduktion af udledninger, emissioner og tab af prioriterede stoffer og standsning eller udfasning af udledninger, emissioner og tab af prioriterede farlige stoffer,
- d) sikrer en progressiv reduktion af forureningen af grundvandet og forhindrer en yderligere forurening heraf,
- e) bidrager til at afbøde virkningerne af oversvømmelser og tørke,

og derved bidrager til:

- tilstrækkelig forsyning af overfladevand og grundvand af god kvalitet, som er nødvendig for at opnå en bæredygtig, afbalanceret og rimelig vandanvendelse,
- en betydelig reduktion af forureningen af grundvandet,
- beskyttelse af territoriale og marine vande og
- opfyldelse af målene i de relevante internationale aftaler, herunder de mål, der tager sigte på at forebygge og eliminere forurening af havmiljøet, ved en fællesskabsindsats i henhold til artikel 16, stk. 3, med henblik på at standse eller udfase udledninger, emissioner og tab af prioriterede farlige stoffer med det endelige mål at opnå koncentrationer i havmiljøet nær baggrundsværdierne for naturligt forekommende stoffer og tæt på nul for menneskeskabte syntetiske stoffer.

Direktivets overordnede formål er først og fremmest at beskytte og forbedre tilstanden i vandløb, søer, overgangsvande og kystvande, jf. artikel 2, nr. 17, og at sikre mod forurening

af grundvand, jf. også miljømålene i artikel 4. Direktivet fastsætter ikke mål for den økologiske tilstand i havområderne (territoriale vande og marine vande i øvrigt ud over kystvandede) og er ikke som sådan rettet mod beskyttelse heraf. Det følger dog af artikel 2, nr. 1, at territorialfarvande for så vidt angår den kemiske tilstand er fuldt ud omfattet af den beskyttelse, som direktivets bestemmelser tilsigter, herunder beskyttelse mod tilførsel af forurenende stoffer, jf. artikel 11, stk. 6 (se endvidere bemærkningerne til artikel 2, nr. 1).

Direktivets beskyttelse er, hvad angår vandbehov, udstrakt til også at gælde terrestriske økosystemer og vådområder, der er direkte afhængige af vandøkosystemerne, jf. litra a). Dette må skulle fortolkes ganske vidtgående, idet det er vanskeligt at definere terrestriske økosystemer og især vådområder, som ikke er direkte afhængige af vandforsyning fra overfladevand eller grundvand.

Med direktivet sigtes mod en forøget beskyttelse og forbedring af vandmiljøet bl.a. gennem specifikke foranstaltninger vedrørende udledninger, emissioner og tab af prioriterede stoffer og prioriterede farlige stoffer, jf. litra c). De nævnte foranstaltninger omfatter bl.a. de foranstaltninger, som skal vedtages af EU-Parlamentet og Rådet i henhold til artikel 16. "Vandmiljøet" skal her opfattes bredt, således at sigtet her gælder det samlede vandmiljø inklusive territoriale vande og marine vande i øvrigt, jf. artikel 11, stk. 6, og bemærkningerne nedenfor.

Artikel 1 fastsætter, at anvendelsen af direktivet skal *bidrage til* bl.a. at beskytte territoriale og marine vande og, gennem foranstaltningerne (fællesskabsindsatsen), som skal vedtages i henhold til artikel 16, til at opfylde målene i relevante internationale aftaler, jf. fjerde pind i artiklens anden del herover. De nævnte aftaler er først og fremmest aftaler under OSPAR, HELCOM og Nordsøsamarbejdet samt POP-konventionen, jf. præambelens betragtning 21.

Hensigten med nævnte fællesskabsindsats er ifølge artikel 1 at standse eller udfase udledninger, emissioner og tab af prioriterede farlige stoffer med det endelige mål at opnå koncentrationer i havmiljøet nær baggrundsværdierne for naturligt forekommende stoffer og tæt på nul for menneskeskabte syntetiske stoffer. Dette endelige mål er ikke nævnt i artikel 16, og artikel 1 må derfor forventes at få selvstændig betydning ved Kommissionens udformning af forslag til senere fællesskabsbeslutninger vedrørende prioriterede farlige stoffer, som er blevet identificeret med henblik på ophør eller udfasning som anført, jf. artikel 16, stk. 3 og 6 (se i øvrigt bemærkninger hertil).

Artikel 2: Definitioner

Artikel 2 definerer en række begreber, som bliver anvendt i direktivet.

1. "Overfladevand" defineres som:

- indvand bortset fra grundvand, jf. nr. 2 og 3,
- overgangsvande og kystvande, jf. nr. 6 og 7.

Når det drejer sig om kemisk tilstand, omfatter "overfladevand" tillige territorialfarvande.

Når det geografiske område med hensyn til kemisk tilstand er udstrakt til også at omfatte territorialfarvande og dermed række ud over det område, der ellers er dækket af direktivet, jf. nr. 7, er det for at sikre samme geografiske dækning i forhold til regulering af farlige stoffer som i direktivet om farlige stoffer i vandmiljøet (76/464/EØF), som ophæves i henhold til vandrammedirektivets artikel 22, jf. også artikel 4, stk. 9, og artikel 11, stk. 6.

2. "Grundvand" defineres som alle former for vand under jordoverfladen i mættede zoner og i direkte kontakt med jordoverfladen eller undergrunden.
3. "Indvand" defineres som alt stillestående eller strømmende vand på jordoverfladen og alt grundvand på landsiden af den basislinie, hvorfra bredden af territoriale farvande måles.
4. "Vandløb" defineres som indvand, som for størstedelens vedkommende løber på jordoverfladen, men som kan løbe under jorden i en del af sit løb.
5. "Sø" defineres som indvand bestående af stillestående overfladevand.
6. "Overgangsvande" defineres som overfladevandområder i nærheden af flodmundinger, som er delvis saltholdige som følge af, at de er i nærheden af kystvande, men som i væsentlig grad påvirkes af ferskvandsstrømme.

Det vil i vidt omfang være en tolkning af formuleringen "som i væsentlig grad påvirkes af ferskvandsstrømme", der bliver bestemmende for, hvilke danske vandområder, der falder ind under kategorien overgangsvande.

7. "Kystvande" defineres som overfladevand på landsiden af en linje, hvor hvert punkt befinder sig i en afstand af én sømil til havsiden fra det nærmeste punkt på den basislinie, hvorfra bredden af territorialfarvande måles, og som, hvor det er relevant, strækker sig ud til overgangsvandets yderste grænse.

Kystvande strækker sig således generelt fra kysten og ud til en sømil uden for basislinjen. I tilfælde, hvor et overgangsvand, jf. nr. 6, som følge af stor ferskvandsudstrømning strækker sig længere ud end en sømil uden for basislinjen, strækker kystvandet sig ud til den ydre grænse for dette overgangsvand.

8. "Kunstigt vandområde" defineres som forekomst af overfladevand skabt ved menneskelig aktivitet. Typisk vil kunstigt anlagte søer, kanaler, vandreservoirer o.l. falde ind under denne kategori.
9. "Stærkt modificerede vandområder" defineres som forekomst af overfladevand, der som et resultat af fysiske ændringer som følge af menneskelig aktivitet i væsentlig grad har ændret karakter som angivet af medlemslandet i henhold til bilag II.

Havneområder, vandområder med kunstige opfyldninger, stærkt kanaliserede eller udrettede vandløb og opdæmmede søer o.l. vil sandsynligvis falde ind under denne kategori. Det er muligt, at også vandområder som Ringkjøbing Fjord og Nissum Fjord, hvis miljøforhold i vid udstrækning afhænger af slusepraksis, vil skulle kategoriseres som stærkt modificerede vandområder og ikke som overgangsvande, jf. nr. 6.

10. "Overfladevandområde" defineres som en afgrænset og betydelig mængde overfladevand, såsom en sø, et reservoir, et mindre eller større vandløb, en kanal, en del af et mindre eller større vandløb, en del af en kanal, et overgangsvand eller en kystvandsstrækning.
11. "Grundvandsmagasin" defineres som ét eller flere underjordiske lag af bjergarter eller andre geologiske lag med tilstrækkelig porøsitet og permeabilitet til at muliggøre enten en betydelig grundvandsstrømning eller indvinding af betydelige mængder af grundvand.
12. "Grundvandsforekomst" defineres som en separat mængde grundvand i ét eller flere grundvandsmagasiner.
13. "Vandløbsopland" defineres som et landområde, hvorfra al overfladeafstrømning løber gennem en række mindre og større vandløb og eventuelt søer ud til havet i én enkelt flodmunding eller ét enkelt delta.
14. "Delopland" defineres som et landområde, hvorfra al overfladeafstrømning løber gennem en række mindre og større vandløb og eventuelt søer til et bestemt punkt i et vandløb (normalt en sø eller et vandløbssammenfald).
15. "Vandområdedistrikt" defineres som et land- og havområde bestående af et vandløbsopland eller flere tilstødende vandløbsoplande sammen med det tilhørende grundvand og kystvand, som i artikel 3, stk. 1, er fastlagt som hovedenhed for vandløbsoplandets (eller vandløbsoplandenes) forvaltning.
16. "Ansvarlig myndighed" defineres som en myndighed fastlagt efter bestemmelserne i artikel 3, stk. 2 og 3, om den administrative struktur inden for vandområdedistrikterne.
17. "Overfladevandstilstand" defineres som det samlede udtryk for et overfladevandområdes tilstand bestemt ved enten vandområdets økologiske tilstand eller dets kemiske tilstand, alt efter hvilken der er ringest.
18. "God overfladevandstilstand" defineres som den tilstand et overfladevandområde har nået, når både dets økologiske tilstand, jf. nr. 21, og dets kemiske tilstand i det mindste er "god", jf. nr. 22 og 24.
19. "Grundvandstilstand" defineres som det samlede udtryk for en grundvandsforekomsts tilstand bestemt ved enten dens kvantitative eller dens kemiske tilstand, alt efter hvilken der er ringest.
20. "God grundvandstilstand" defineres som den tilstand en grundvandsforekomst har nået, når både dens kvantitative og dens kemiske tilstand i det mindste er "god", jf. nr. 25 og 28.
21. "Økologisk tilstand" defineres som et udtryk for kvaliteten af de med overfladevandet forbundne vandøkosystemers struktur og funktion som klassificeret i henhold til bilag V.
22. "God økologisk tilstand" defineres som tilstanden for et overfladevandområde som klassificeret i henhold til bilag V.

Det følger heraf, jf. også bilag V, at en god økologisk tilstand forudsætter, at koncentrationer af specifikke syntetiske og ikke-syntetiske stoffer ikke overstiger de krav,

som medlemsstaterne har fastsat for de pågældende stoffer i overensstemmelse med proceduren i bilagets punkt 1.2.6.

Definitionen af god økologisk tilstand supplerer dermed definitionen af god kemisk tilstand for overfladevand for så vidt angår spørgsmålet om overholdelse af miljøkvalitetskrav for forurenende stoffer (se bemærkninger til nr. 24).

23. "Godt økologisk potentiale" defineres som tilstanden for et stærkt modificeret eller et kunstigt vandområde som klassificeret i henhold til de relevante bestemmelser i bilag V.

Bemærkningerne til definitionen af god økologisk tilstand, jf. nr. 22, gælder på tilsvarende måde for definitionen af godt økologisk potentiale.

24. "God kemisk tilstand for overfladevand" defineres som den kemiske tilstand, der er nødvendig for at opfylde miljømålene for overfladevand i artikel 4, stk. 1, litra a); dvs. den kemiske tilstand, der er nået i et overfladevandområde, hvori koncentrationerne af forurenende stoffer ikke overstiger de miljøkvalitetskrav, der er fastlagt i bilag IX og i medfør af artikel 16, stk. 7, eller anden relevant fællesskabslovgivning, hvori der er fastsat miljøkvalitetskrav på fællesskabsplan.

Miljøkvalitetskravene fastlagt i bilag IX er de kvalitetsmål, der i datterdirektiverne til direktivet om farlige stoffer (76/464/EØF) er fastsat for de såkaldte liste I-stoffer. Miljøkvalitetskravene fastlagt i medfør af artikel 16, stk. 7, er miljøkvalitetskrav for stoffer, der er optaget på den liste over prioriterede stoffer, som skal vedtages af EU-Parlamentet og Rådet, jf. artikel 16, stk. 1 og 2.

En "god kemisk tilstand" forudsætter således ikke overholdelse af andre kvalitetskrav end dem, der er fastsat i fællesskabslovgivningen. Spørgsmålet om overholdelse af kvalitetskrav fastsat af medlemsstaterne (enten strengere kvalitetskrav for stoffer, for hvilke der er fastsat kvalitetskrav i fællesskabslovgivningen, eller kvalitetskrav for andre forurenende stoffer) er i stedet dækket af definitionerne af henholdsvis god økologisk tilstand for overfladevand og godt økologisk potentiale for kunstige og stærkt modificerede vandområder, jf. nr. 22 og 23 (se bemærkninger hertil).

25. "God kemisk tilstand for grundvand" defineres som den kemiske tilstand i en grundvandsforekomst, der opfylder alle betingelserne i tabel 2.3.2 i bilag V (se bemærkningerne hertil).

Betingelserne i nævnte tabel omfatter overholdelse af kvalitetskrav, der er fastsat alene i anden relevant fællesskabslovgivning, dvs. kvalitetskrav for nitrat, pesticider og biocider fastsat i henholdsvis nitratdirektivet (91/676/EØF), pesticiddirektivet (97/57/EF) og biociddirektivet (98/8/EF). Kvalitetskrav, der måtte blive fastsat i eventuel ny relevant fællesskabslovgivning, vil også skulle være overholdt, for at den kemiske tilstand for grundvandet kan betegnes som god. Der er dog ingen aktuelle planer om sådan ny lovgivning.

Det indgår endvidere i betingelserne, at koncentrationer af forurenende stoffer i grundvandet ikke må være til hinder for en opfyldelse af miljømålene i tilknyttede overfladevande. Koncentrationerne i grundvandet af andre forurenende stoffer end nitrat, pestider og biocider kan derfor have væsentlig betydning for vurderingen af, om målet om en god kemisk tilstand for grundvand er opfyldt, uanset at kvalitetskrav for disse stoffer ikke som sådan indgår i definitionen.

26. "Kvantitativ tilstand" defineres som et udtryk for, i hvilken grad en grundvandsforekomst er berørt af direkte og indirekte invinding.
27. "Tilgængelig vandressource" defineres som den langsigtede årlige gennemsnitlige grundvandsdannelse for en grundvandsforekomst minus den langsigtede årlige vandføring, der kræves for at opfylde de økologiske kvalitetsmål for tilknyttede overfladevande i henhold til artikel 4, for at undgå enhver væsentlig forringelse af et sådant

vands økologiske tilstand og for at undgå enhver væsentlig skadelig indvirkning på tilknyttede terrestriske økosystemer.

28. ”God kvantitativ tilstand” defineres som den tilstand, der er defineret i tabel 2.1.2 i bilag V.
29. ”Farlige stoffer” defineres som stoffer eller grupper af stoffer, som er toksiske, persistente og bioakkulerbare, og andre stoffer eller grupper af stoffer, som giver anledning til en tilsvarende bekymring.

Definitionen indeholder ikke kriterier for hvilken grad af toksicitet, persistens eller bioakkumulerbarhed, der skal til, før stoffer betegnes som farlige.

Indholdsmæssigt svarer definitionen til definitionen af samme under OSPAR.

30. ”Prioriterede stoffer” defineres som stoffer, der er identificeret i overensstemmelse med artikel 16, stk. 2, og som er opført på listen i bilag X. Blandt disse stoffer findes ”prioriterede farlige stoffer”, som er stoffer, der er identificeret i overensstemmelse med artikel 16, stk. 3 og 6, og for hvilke der skal træffes foranstaltninger i overensstemmelse med artikel 16, stk. 1 og 8.

Uanset at der er henvist til artikel 16 for så vidt angår begrebet ”prioriterede farlige stoffer”, er der ikke i nævnte artikel en definition heraf. Det følger imidlertid af drøftelserne om direktivet, at ”prioriterede farlige stoffer” er prioriterede stoffer, der samtidig opfylder kriterierne for betegnelsen ”farlige stoffer”, jf. nr. 29.

Et overvejende flertal blandt medlemsstaterne har under drøftelserne om direktivet haft den opfattelse, at listen over prioriterede stoffer indtil videre bør omfatte i størrelsesordenen 30-40 stoffer/stofgrupper. Listen skal revurderes mindst hvert fjerde år. Da prioriterede farlige stoffer udgør en delmængde af de prioriterede stoffer, vil antallet heraf i første omgang selvsagt udgøre færre end 30-40 stoffer/stofgrupper (se endvidere bemærkninger til artikel 16, stk. 2).

Såvel prioriterede stoffer som prioriterede farlige stoffer skal reguleres i henhold til kommende fællesskabslovgivning, der skal vedtages i overensstemmelse med artikel 16.

31. ”Forurenende stof” defineres som ethvert stof, der kan forårsage forurening, jf. nr. 33, herunder navnlig stoffer nævnt i bilag VIII.

Bilag VIII indeholder en ikke-udtømmende, vejledende liste over de vigtigste forurenende stoffer.

32. ”Direkte udledning til grundvand” defineres som udledning af forurenende stoffer; jf. nr. 31, til grundvand, uden at disse perkolerer gennem jorden eller undergrunden.
33. ”Forurening” defineres som direkte eller indirekte udledning/tilførsel af stoffer eller varme til luft, vand eller jord, som sker som følge af menneskelig aktivitet, og som:
  - kan skade menneskers sundhed,
  - kan skade kvaliteten af vandøkosystemer,
  - kan skade kvaliteten af terrestriske økosystemer, som er direkte afhængige af vandøkosystemerne,
  - medfører skade på materielle værdier,
  - medfører forringelse eller forstyrrelse af naturfaciliteter og anden legitim anvendelse af miljøet.

Ved ”naturfaciliteter” må forstås naturarealer, der tjener til friluftsliv o.l.

Indholdsmæssigt svarer definitionen omtrent til definitionen af samme i direktivet om farlige stoffer (76/464/EØF) og IPPC-direktivet (96/61/EF).

Det følger af definitionen, at tilførsel af forurenende stoffer mv. til vandmiljøet ikke nødvendigvis fører til forurening. Først når tilførslen når et sådant omfang, at den kan have de ovenfor anførte effekter, er der tale om forurening i direktivets forstand. Definitionen skal således ses i lyset af miljømålene i artikel 4, de normative definitioner i bilag V af god økologisk tilstand for overfladevand og god kemisk tilstand for grundvand samt identifikationen af påvirkninger og vurderingen heraf, jf. bilag II, punkt 1.4 og 1.5.

Mikrobiel forurening f.eks. i form af udledning/tilførsel af mikrobielt forurenede spildevand er generelt ikke omfattet af definitionen. Det må dog antages, at denne type forurening vil kunne være omfattet for så vidt angår udledninger til vandområder med særlige beskyttelsesbehov, f.eks. drikkevandsområder, badevandsområder og vandområder med produktion af skaldyr til konsum.

34. "Miljømål" defineres som de mål, der er fastlagt i artikel 4
35. "Miljøkvalitetskrav" defineres som den koncentration af et bestemt forurenende stof eller gruppe af forurenende stoffer i vand, sediment eller biota, som ikke bør overskrides af hensyn til beskyttelsen af menneskers sundhed og miljø.
36. "Kombineret fremgangsmåde" defineres som kontrol med udledninger og emissioner til overfladevand i overensstemmelse med fremgangsmåden i artikel 10.

Den nærmere forståelse af begrebet kombineret fremgangsmåde skal baseres på bestemmelserne i artikel 10. Det fremgår af disse bestemmelser bl.a., at den kombinerede fremgangsmåde vedrører kontrol med udledninger og emissioner fra såvel punktkilder som diffuse kilder (se i øvrigt bemærkninger til artikel 10).

37. "Drikkevand" defineres som drikkevand i henhold til definitionen i drikkevandsdirektivet (80/778/EØF, som ændret ved direktiv 98/83/EF):
  - alle former for vand, der enten ubehandlet eller efter behandling er beregnet til drikkebrug, madlavning, fødevarerforberedning eller andre husholdningsformål, uanset vandets oprindelse, og uanset om det leveres gennem distributionsnet, fra tankvogn/tankskib eller i flasker eller anden emballage,
  - alle former for vand, der anvendes i levnedsmiddelvirksomheder til fremstilling, behandling, konservering eller markedsføring af produkter eller stoffer bestemt til konsum, medmindre de nationale kompetente myndigheder har fastslået, at vandets kvalitet ikke kan påvirke det færdige levnedsmiddels sundhedsmæssige kvalitet.
38. "Forsyningspligtigheder" defineres som alle ydelser, som for husholdninger, offentlige institutioner eller økonomiske aktiviteter af enhver stiller følgende til rådighed:
  - indvinding, opmagasiner, oplagring og behandling af og forsyning med overfladevand eller grundvand og
  - anlæg til opsamling og rensning af spildevand med efterfølgende udledning til overfladevand.
39. "Vandanvendelse" defineres som forsyningspligtigheder sammen med enhver anden aktivitet som fastsat i henhold til artikel 5 og bilag II, som har væsentlig indvirkning på vands tilstand.

Dette begreb gælder for artikel 1 og for den økonomiske analyse, der foretages i henhold til artikel 5 og bilag III, litra b).

40. "Emissionsgrænseværdier" defineres som massen udtrykt i relation til bestemte parametre, koncentrationen og/eller emissionsniveauet, som ikke må overskrides i et eller flere bestemte tidsrum. Der kan også fastsættes emissionsgrænseværdier for bestemte grupper, familier eller kategorier af stoffer, navnlig for de stoffer, som er omhandlet i artikel 16.

Emissionsgrænseværdierne for stoffer gælder normalt på det punkt, hvor emissionerne udledes fra anlægget, idet der ved fastsættelsen af grænseværdier ses bort fra enhver fortynding. Ved tilledning af spildevand til et renselanlæg kan der ved fastsættelse af emissionsgrænseværdier for de berørte/tilsluttede anlæg tages hensyn til spildevandsanlæggets renseseffekt, under forudsætning af, at der opnås en tilsvarende beskyttelse af miljøet som helhed, og at det ikke medfører større miljøforurening.

Definitionen svarer til definitionen i IPPC-direktivet (96/61/EF).

41. "Emissionskontrol" defineres som kontrol, der kræver en specifik emissionsbegrænsning, f.eks. en emissionsgrænseværdi, eller som på anden måde specificerer grænser eller betingelser for virkningerne, arten eller andre karakteristika af en emission eller af driftsforhold med indvirkning på emissionerne.

Anvendelse af udtrykket "emissionskontrol" i vandrammedirektivet skal med hensyn til bestemmelserne i ethvert andet direktiv ikke på nogen måde anses for at være en omfortolkning af disse bestemmelser.

Definitionens sidste led er begrundet i, at udtrykket "emissionskontrol" anvendes i andre direktiver i forskellige sammenhænge og derfor også med forskellige betydninger.

Artikel 3: Koordinering af administrative ordninger inden for vandområdedistrikter

Artikel 3 fastsætter, at vandområderne skal forvaltes inden for vandområdedistrikter, som er administrative enheder bestående af et eller flere hele vandløbsoplande med tilhørende grundvand og kystvand. Grundvand, som ikke entydigt hører til et vandløbsopland, skal administrativt tilknyttes det nærmeste eller mest hensigtsmæssige vandområdedistrikt. Kystvande skal administrativt tilknyttes det eller de nærmeste eller mest hensigtsmæssige vandområdedistrikter. Dette princip, at sammenhængende vandsystemer administrativt skal udgøre et hele, er et af de bærende elementer i direktivet.

Artiklen indeholder retningslinjer for geografisk afgrænsning af vandområdedistrikterne og pålægger medlemsstaterne pligt til at etablere passende administrative ordninger for anvendelse af direktivet inden for de enkelte distrikter, herunder at udpege en eller flere ansvarlige myndigheder.

Artiklen pålægger endvidere medlemsstaterne pligt til at sikre, at der for hele vandområdedistriktet sker en sammenhængende planlægning og gennemførelse af foranstaltninger med henblik på opfyldelse af miljømålene.

Artikel 3, stk. 1

Medlemsstaterne pålægges geografisk at afgrænse de enkelte vandløbsoplande, jf. artikel 2, nr. 13, inden for det nationale territorium. Vandløbsoplandene skal enkeltvist eller sammen med andre vandløbsoplande udgøre administrative enheder, såkaldte ”vandområdedistrikter”.

Bestemmelsen fastsætter nærmere betingelser for, hvornår et vandområdedistrikt kan udgøres af flere vandløbsoplande:

- små vandløbsoplande kan kombineres med større vandløbsoplande
- flere små vandløbsoplande kan sammenlægges med tilstødende små vandløbsoplande
- sammenlægningen af flere vandløbsoplande i ét vandområdedistrikt skal være ”hensigtsmæssig”.

Af definitionen for ”vandområdedistrikt”, jf. artikel 2, nr. 15, fremgår, at vandløbsoplande skal grænse op til hinanden, for at de kan sammenlægges i ét vandområdedistrikt. Artikel 3, stk. 1, fastlægger nærmere, hvilke vandløbsoplande (store eller små), der kan sammenlægges i ét distrikt. Stk. 1 fastlægger ikke grænsen mellem store og små vandløbsoplande, men da der ikke i øvrigt i direktivet skelnes mellem disse, har det ingen praktisk betydning. Kravet om, at en sammenlægning af vandløbsoplande skal være hensigtsmæssig, må bl.a. skulle ses i forhold til gennemførelse af direktivet og i forhold til administration, planlægning og økonomi mv. Betingelsen vurderes at kunne tolkes bredt.

Grundvand hører med til vandområdedistriktet og følger som udgangspunkt afgrænsningen af dette. Hvis et grundvandsmagasins faktiske grænser ikke er sammenfaldende med vandområdedistriktets, skal det administrativt høre under det nærmeste eller det mest hensigtsmæssige vandområdedistrikt. Hensigtsmæssigheden må her skulle ses i forhold til de krav og foranstaltninger, som relaterer sig til grundvand, og i forhold til sammenhængen mellem grundvand og vandløbsoplandet.

Kystvandene skal afgrænses og skal administrativt set høre med til det eller de nærmeste eller mest hensigtsmæssige vandområdedistrikter. Et kystvand kan således deles mellem eller tilhøre flere vandområdedistrikter. Hensigtsmæssigheden må her skulle ses i forhold til de krav og foranstaltninger, som relaterer sig til kystvande, og i forhold til sammenhængen mellem kystvande og vandløbsoplandet eller vandløbsoplandene.

Nogle landområder indgår ikke naturligt i et vandløbsopland, fordi afstrømningen fra områderne alene sker diffust og direkte til havet, eventuelt gennem udsivning af grundvand. Sådanne landområder skal i praksis regnes som små vandløbsoplande eller eventuelt isole-rede grundvandsforekomster og derfor administrativt tilknyttes et vandområdedistrikt i overensstemmelse med reglerne herfor, jf. herover.

Stk. 1 fastlægger hverken nedre eller øvre grænser for størrelsen af vandområdedistrikter, bortset fra et krav om, at de skal udgøres af et eller flere *hele* vandløbsoplande. I praksis bliver det formentlig betingelsen om, at vandløbsoplande skal grænse op til hinanden for at kunne sammenlægges i ét vandområdedistrikt, der bliver bestemmende for en beslutning om antallet og afgrænsningen af vandområdedistrikter i Danmark.

Helt overordnet udelukker betingelsen om, at vandløbsoplande skal grænse op til hinanden, at Bornholm indgår i et vandområdedistrikt med dele af det øvrige Danmark, og at Sjælland og Fyn indgår i samme vandområdedistrikt. I begge tilfælde er områderne adskilt af internationalt farvand, som ikke er omfattet af direktivet, og der er således heller ingen vandløbsoplande, der grænser op til hinanden. Det kan på den baggrund udledes, at det er udelukket, at Danmark samlet udgør kun ét vandområdedistrikt.

Spørgsmålet om øers tilhørsforhold er ikke eksplicit indgået i drøftelserne om direktivet. Det vurderes, at medlemsstaterne står relativt frit i forhold til at finde pragmatiske løsninger herfor.

Artikel 3, stk. 2

Medlemsstaterne skal sikre passende administrative ordninger, herunder fastlæggelse af den rette ansvarlige myndighed, for anvendelse af bestemmelserne i direktivet inden for hvert vandområdedistrikt på deres område.

Stk. 2 fastlægger dermed, at direktivets bestemmelser skal gælde inden for hvert vandområdedistrikt inden for landets grænser, og at der skal være administrative forhold eller strukturer, der sikrer, at direktivets bestemmelser efterleves i de enkelte vandområdedistrikter.

Formuleringen ”passende administrative ordninger” stiller medlemsstaterne meget frit med hensyn til den administrative struktur; blot skal denne være egnet til at sikre direktivets efterlevelse inden for det enkelte vandområdedistrikt (se endvidere bemærkninger til stk. 6).

I de passende administrative ordninger skal indgå, at ansvaret for anvendelsen af direktivets bestemmelser inden for hvert enkelt vandområdedistrikt er placeret hos den ”rette ansvarlige myndighed”. Bestemmelsen fastsætter ikke, om der skal udpeges én ansvarlig myndighed for hvert vandområdedistrikt, eller om ansvaret for alle vandområdedistrikter inden for landets grænser kan placeres hos kun én myndighed. Det vil næppe være i strid med direktivets bestemmelser at placere ansvaret for direktivets efterlevelse i alle vandområdedistrikter hos kun én myndighed.

Bilag I, nr. v), nævner muligheden, at den ansvarlige myndighed fungerer som et koordineringsorgan for andre ansvarlige myndigheder, som så inden for specifikke områder omfattet af direktivet må være ansvarlige for forvaltningen af lovgivning og retningslinjer mv. Der kan her udpeges/oprettes en koordinerende myndighed for hvert enkelt vandområdedistrikt eller en national koordinerende myndighed med koordinerende ansvar for alle vandområdedistrikter inden for landets grænser.

Det kan udledes af bilag I, nr. iv), at medlemsstaterne i forbindelse med udpegning af ”den rette ansvarlige myndighed” skal fastlægge myndighedens juridiske og administrative ansvar og dens rolle i vandområdedistriktet samt, hvor den ansvarlige myndighed fungerer

som et koordineringsorgan for andre ansvarlige myndigheder, de institutionelle forhold mellem de forskellige myndigheder.

Artikel 3, stk. 3

Hvor et vandløbsopland strækker sig ud over nationale grænser, skal medlemsstaterne etablere et internationalt vandområdedistrikt. Kommissionen kan på anmodning fra de berørte medlemsstater træde til som mægler eller rådgiver i forhold hertil.

Hensigten med stk. 3 har været at sikre en sammenhængende og effektiv forvaltning af grænseoverskridende vandløb, herunder især de store grænseoverskridende floder i det centrale Europa. Danmark deler mindre grænseoverskridende vandløbsoplande med Tyskland, og de to lande har derfor formelt set pligt til at etablere et eller flere internationale vandområdedistrikter.

Den enkelte medlemsstat skal også i forbindelse med internationale vandområdedistrikter sikre administrative ordninger, som her skal være *relevante* for anvendelsen af direktivet inden for den nationale del af det internationale vandområdedistrikt. Som en del af de administrative ordninger skal der udpeges en ansvarlig myndighed efter samme retningslinjer som for udpegnings af ansvarlige myndigheder for rent nationale vandområdedistrikter, jf. ovenfor. Denne myndigheds ansvar vedrører alene den nationale del af det internationale vandområdedistrikt.

Artikel 3, stk. 4

Medlemsstaterne skal ifølge stk. 4 sikre, at ”kravene i dette direktiv til opfyldelse af de miljømål, der er fastsat i henhold til artikel 4, og især alle indsatsprogrammer samordnes for hele vandområdedistriktet” (eng. *”the requirements of this Directive for the achievement of the environmental objectives...”*).

Den danske oversættelse af direktivets engelske originaltekst er upræcis på dette punkt. Det må antages, at kravet om samordning her omfatter enhver anvendelse af direktivets bestemmelser, som er nødvendig for opfyldelse af miljømålene. Kravet må indebære, at medlemsstaterne ved anvendelse af direktivets bestemmelser inden for de enkelte vandområdedistrikter med henblik på opfyldelse af miljømålene skal sikre, at anvendelse af én bestemmelse ikke fører til, at anvendelse af andre bestemmelser ikke får den ønskede virkning med hensyn til opfyldelse af direktivets miljømål.

Tilsvarende må bestemmelsen om, at især alle indsatsprogrammer skal samordnes for hele vandområdedistriktet, indebære, at der særligt skal være overensstemmelse mellem foranstaltningerne i forskellige indsatsprogrammer inden for vandområdedistriktet. Foranstaltninger fastlagt i ét indsatsprogram må således ikke modvirke eller svække foranstaltninger fastlagt i et andet indsatsprogram.

For internationale vandområdedistrikter skal samordningen foretages af de berørte medlemsstater i fællesskab, eventuelt under anvendelse af bestående strukturer etableret i henhold til internationale aftaler.

Endelig fastsætter stk. 4, at Kommissionen efter anmodning fra de berørte medlemsstater kan bistå ved udarbejdelse af indsatsprogrammer, dvs. indsatsprogrammer for dele af internationale vandområdedistrikter.

Artikel 3, stk. 5

Hvis et vandområdedistrikt strækker sig ud over EU's ydre grænse, skal den eller de berørte medlemsstater sørge for at etablere passende samordning med de pågældende tredjelande for at opfylde miljømålene i direktivet i hele vandområdedistriktet.

Medlemsstaterne skal som minimum sikre, at reglerne i direktivet finder anvendelse inden for deres del af det internationale vandområdedistrikt.

Da Danmark ikke deler vandløbsoplande med tredjelande, er bestemmelsen ikke relevant ved implementering af direktivet i dansk lovgivning.

Danmark har i forbindelse med internationale samarbejder om beskyttelse af havet påtaget sig forpligtelser i forhold en række specifikke miljømål, herunder mål, som vandrammedirektivet skal bidrage til opfyldelse af, jf. artikel 1. Danmark vil i den forbindelse have brug for samordning med tredjelande i overensstemmelse aftaler herom.

Artikel 3, stk. 6

Medlemsstaterne kan udpege et eksisterende nationalt eller internationalt organ som ansvarlig myndighed for så vidt angår direktivet. Dette vil i denne sammenhæng sige ansvarlig myndighed for anvendelse af bestemmelserne i direktivet inden for hvert vandområdedistrikt på deres område, jf. stk. 2.

Bestemmelsen må tolkes således:

- at der kan udpeges et eksisterende nationalt organ som ansvarlig myndighed for et rent nationalt vandområdedistrikt,
- at der kan udpeges et eksisterende nationalt organ som ansvarlig myndighed for den del af et internationalt vandområdedistrikt, der ligger inden for landets grænse, og
- at der kan udpeges et eksisterende internationalt organ som ansvarlig myndighed for alle dele af et internationalt vandområdedistrikt.

Medlemsstaterne kan dermed basere den administrative struktur på den *eksisterende myndighedsstruktur* og behøver således ikke nødvendigvis at oprette nye myndigheder.

Udpegning af et eksisterende internationalt organ som ansvarlig myndighed for et samlet internationalt vandområdedistrikt må forudsætte, at de berørte medlemsstater og eventuelle tredjelande er enige herom. Det internationale organ må her få karakter af koordineringsorgan for andre ansvarlige myndigheder i de nationale dele af det internationale vandområdedistrikt. Den administrative struktur vil her skulle kunne sikre direktivets efterlevelse inden for de nationale dele af det internationale vandområdedistrikt, jf. også bemærkningerne til stk. 2.

Bestemmelsen kan få betydning i forhold til grænseoverskridende vandløbsoplande og fælles kystvande ved den dansk-tyske grænse. Ved oprettelse af et internationalt vandområdedistrikt ved denne grænse vil eksisterende samarbejder, f.eks. Grænsevandløbskommissionen, samarbejdet om Flensborg Fjord eller det trilaterale samarbejde om Vadehavet, således kunne tages i betragtning.

Artikel 3, stk. 7

Medlemsstaterne skal udpege den ansvarlige myndighed for vandområdedistrikterne senest 22. december 2003.

Artikel 3, stk. 8

Medlemsstaterne skal senest 22. juni 2004 forsyne Kommissionen med en liste over deres ansvarlige myndigheder og de ansvarlige myndigheder i alle de internationale organer, de deltager i, sammen med oplysninger om disse ansvarlige myndigheders juridiske og administrative kompetencer.

Det fremgår af bilag I hvilke konkrete oplysninger, der skal indberettes til Kommissionen om hver enkelt ansvarlig myndighed.

Artikel 3, stk. 9

Kommissionen skal have løbende underretning om ændringer i oplysninger afgivet i henhold til stk. 8. Underretning skal ske senest 3 måneder efter, at ændringen er foretaget.

Artikel 4: Miljømål

Artikel 4 fastsætter de foranstaltninger og generelle miljømål, som skal være udgangspunkt for udarbejdelse af indsatsprogrammer. Artiklen giver mulighed for under særlige omstændigheder at fravige de generelle miljømål.

Artiklen skal ses i nær sammenhæng med artikel 11 om indsatsprogrammer og artikel 13 om vandområdeplaner.

Artikel 4, stk. 1

Stk. 1 beskriver de foranstaltninger og miljømål, som skal være udgangspunkt for de indsatsprogrammer, som medlemsstaterne skal gennemføre i henhold til direktivets artikel 11.

Indledningen til stykket er affattet således:

”Ved iværksættelsen af de indsatsprogrammer, der er angivet i vandområdeplanerne, gælder følgende...”.

Denne indledning efterfølges af litra a), der handler om overfladevand, litra b), der handler om grundvand og litra c), der handler om beskyttede områder.

Med nævnte indledning forpligtes medlemsstaterne til, for at gøre indsatsprogrammerne operationelle, at gennemføre de foranstaltninger, der nærmere fremgår af underbestemmelser til stk. 1. I forbindelse med beskrivelsen af disse foranstaltninger beskrives tillige en række miljømål af varierende bindende karakter, heraf flere, hvis fortolkning beror på en vis grad af skøn.

I det omfang direktivet pålægger medlemsstaterne en pligt til at træffe nødvendige foranstaltninger, som skal have til formål eller mål at opfylde et bestemt miljømål, har medlemsstaterne pligt til løbende at overvåge og justere disse foranstaltninger med henblik på at sikre opfyldelsen af miljømålene fastsat i artikel 4, jf. artikel 11, stk. 1 og 5. Denne pligt til løbende at overvåge og justere foranstaltningerne gælder i forhold til alle miljømål, uanset karakteren heraf, jf. herunder.

Miljømålenes bindende karakter behandles særskilt for de enkelte mål i bemærkningerne til til stk. 1, litra a) og b). I den sammenhæng er direktivets engelske originaltekst mere præcis i sine sondringer end den danske direktivtekst. Den engelske tekst anvender således begreber som *”to prevent”*, *”with the aim of”* eller *”in order to”*, hvor den danske tekst uden skelnen anvender udtrykket ”med henblik på”, hvilket slører de juridiske nuancer.

I en vurdering af anvendelsen af de to udtryk *”with the aim of achieving”* og *”in order to achieve”* (da. ”med henblik på at opnå”) i relation til miljømålene for overfladevand har Rådets Juridiske Tjeneste udtalt, at ”selv om begge affattelser forpligter medlemsstaterne juridisk, er forpligtelsens karakter, styrke og indhold forskellige i de to affattelser.”

Om udtrykket *”with the aim of achieving”* udtalte den juridiske tjeneste videre, at ”for at opfylde forpligtelsen er det nok, at beskyttelsesforanstaltningerne har til formål at opnå en god tilstand for overfladevand, men det tilsigtede resultat er på ingen måde sikret; medlemsstaterne har en ”forpligtelse med hensyn til hensigten” (...). I forbindelse (hermed) ville medlemsstaterne opfylde deres pligt, hvis de kan godtgøre, at de har truffet beskyttelsesforanstaltninger og derved har handlet med den hensigt at bidrage til eller ikke hindre en god tilstand for overfladevand. Medlemsstaterne ville opfylde deres pligt under disse omstændigheder, også selv om en god tilstand for overfladevand ikke opnås.”

Det må antages, at den juridiske tjenestes ville nå samme resultat ved en vurdering af anvendelsen af nævnte udtryk i relation til miljømålene for grundvand.

Artikel 4, stk. 1, litra a

Følgende gælder (jf. de indledende bemærkninger til stk. 1):

- i) medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge forringelse af tilstanden for alle overfladevandområder, med forbehold af anvendelse af stk. 6 og 7, jf. dog stk. 8;
- ii) medlemsstaterne skal beskytte, forbedre og restaurere alle overfladevandområder med forbehold af anvendelse af nr. iii) for kunstige og stærkt modificerede vandområder, med henblik på at opnå god tilstand for overfladevand i overensstemmelse med bestemmelserne i bilag V senest 22. december 2015, med forbehold af eventuelle fristforlængelser i henhold til stk. 4 og anvendelse af stk. 5, 6 og 7, jf. dog stk. 8;
- iii) medlemsstaterne skal beskytte og forbedre alle kunstige og stærkt modificerede vandområder med henblik på at opnå et godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand i overensstemmelse med bestemmelserne i bilag V senest 22. december 2015, med forbehold af eventuelle fristforlængelser i henhold til stk. 4 og anvendelse af stk. 5, 6 og 7, jf. dog stk. 8;
- iv) medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige foranstaltninger i overensstemmelse med artikel 16, stk. 1 og stk. 8, med henblik på en progressiv reduktion af forurening med prioriterede stoffer samt standsning eller udfasning af emissioner, udledninger og tab af prioriterede farlige stoffer;

med forbehold af de for de berørte parter relevante internationale aftaler, som der henvises til i artikel 1.

Bestemmelsen i nr. i) forpligter medlemsstaterne til med indsatsprogrammerne, jf. artikel 11, at træffe alle nødvendige foranstaltninger med henblik på (eng. *"in order to"*) at forebygge mod forringelse af alt overfladevand. Ved originaltekstens anvendelse af udtrykket *"in order to"* etableres en tæt forbindelse mellem den nødvendige foranstaltning og det mål, der skal nås. Dette tolkes derfor som en pligt til at gøre det, der er nødvendigt for at opnå det fastsatte resultat (en forpligtelse med hensyn til målet). Miljømålet er derfor bindende for medlemsstaterne, idet dog bestemmelserne i stk. 6 og 7 kan bringes i anvendelse under iagttagelse af bestemmelserne i stk. 8 (se afsnit herom).

Tidspunktet for foranstaltningernes iværksættelse må ses i lyset af overskriften til stk. 1, jf. ovenfor. Denne fastlægger, at de foranstaltninger, som medlemsstaterne skal træffe, skal træffes i forbindelse med iværksættelsen af indsatsprogrammerne efter artikel 11. Disse indsatsprogrammer skal opstilles senest 22. december 2009, og foranstaltningerne skal være operationelle senest 22. december 2012, jf. artikel 11, stk. 7, og artikel 25. Da opfyldelsen af det beskrevne miljømål er direkte forbundet med den handlepligt, som medlemsstaterne har til gennemførelse af de nødvendige foranstaltninger, må det betyde, at pligten til at forebygge forringelse af alt overfladevand indtræder på det tidspunkt, hvor foranstaltningerne skal være operationelle, dvs. 22. december 2012.

Kommissionen har under drøftelserne om direktivet og senest under en debat i EU-Parlamentet givet udtryk for den opfattelse, at bestemmelserne i nr. i) har umiddelbar virkning fra direktivets ikrafttræden, dvs. fra 22. december 2000. Der synes ikke at kunne findes støtte for denne opfattelse i direktivteksten, jf. ovenstående.

Nr. ii) fastsætter, at medlemsstaterne med indsatsprogrammerne, jf. artikel 11, skal iværksætte foranstaltninger, der beskytter, forbedrer og restaurerer alt overfladevand med henblik på (eng. *"with the aim of"*) at opnå en god tilstand, jf. artikel 2, nr. 18, og bilag V, punkt 1.2 (se bemærkninger hertil), senest 22. december 2015. Bestemmelsen finder ikke anvendelse på kunstige og stærkt modificerede overfladevandområder, der reguleres efter nr. iii).

Ved originaltekstens anvendelse af udtrykket ”*with the aim of*” etableres en løsere forbindelse mellem pligten til at træffe de nødvendige beskyttende foranstaltninger og det mål, der skal nås. For at opfylde forpligtelsen er det derfor ”tilstrækkeligt”, at beskyttelsesforanstaltningerne har *til formål* at sikre en god tilstand af overfladevand inden for den angivne frist. Det betyder, at selvom målet ikke er nået inden fristen udløber, har medlemsstaten opfyldt sin forpligtelse i henhold til direktivet, hvis den har truffet alle de nødvendige foranstaltninger i henhold til direktivet.

Under særlige omstændigheder vil fristen for opfyldelse af målet om god tilstand kunne forlænges, jf. stk. 4. Andre bestemmelser om mindre strenge miljømål, om midlertidige forringelser og om manglende opfyldelse af miljømål er fastsat i henholdsvis stk. 5, 6 og 7. Anvendelse af alle de nævnte bestemmelser skal ske under iagttagelse af bestemmelserne i stk. 8.

Nr. iii), der alene vedrører kunstige og stærkt modificerede overfladevandområder, jf. artikel 2, nr. 8 og 9, svarer i sit indhold til bestemmelsen i nr. ii) herover. Dog skal medlemsstaterne med indsatsprogrammerne alene iværksætte foranstaltninger til beskyttelse og forbedring af vandområder og således ikke til restaurering af disse. Miljømålet for stærkt modificerede og kunstige overfladevandområder er et godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand, jf. artikel 2, nr. 23 og 24, og bilag V, punkt 1.2 (se bemærkninger hertil). Mulighederne for anvendelse af stk. 4, 5, 6 og 7 er helt analoge mulighederne i nr. ii).

Også i denne bestemmelse anvender den engelske originaltekst udtrykket ”*with the aim of*”, hvor den danske tekst anvender udtrykket ”med henblik på”. Implikationen heraf er som anført under bemærkningerne til nr. ii).

Med nr. iv) fastsættes, at medlemsstaterne skal gennemføre de nødvendige foranstaltninger i overensstemmelse med artikel 16, stk. 1 og 8, med henblik på (”*with the aim of*”) en progressiv reduktion af forurening med prioriterede stoffer samt standsning eller udfasning af emissioner, udledninger og tab af prioriterede farlige stoffer. Bestemmelsen indebærer, jf. bemærkninger ovenfor om det engelske udtryk ”*with the aim of*”, at medlemsstaterne skal *tilstræbe* at opfylde nævnte miljømål gennem de foranstaltninger, de måtte blive pålagt at gennemføre i medfør af en kommende fællesskabsbeslutning efter artikel 16, eller som de eventuelt selvstændigt vil skulle gennemføre i medfør af artikel 16, stk. 8.

For så vidt angår selve miljømålet, er der i nr. iv) anlagt forskellige strategier for prioriterede stoffer og prioriterede *farlige* stoffer. For prioriterede stoffer skal indsatsen (progressiv reduktion) rettes mod ”forurening” med stofferne og gøres dermed afhængig af en vurdering af, hvornår de pågældende stoffer overhovedet giver anledning til forurening. For prioriterede farlige stoffer skal indsatsen (standsning eller udfasning) derimod rettes mod ”udledninger, emissioner og tab” af stofferne og er dermed bedre defineret.

Det afsluttende forbehold for internationale aftaler har den betydning, at det beskyttelsesniveau, som er fastsat eller fastsættes i disse aftaler, som minimum skal gælde, jf. tillige artikel 4, stk. 9.

Artikel 4, stk. 1, litra b

Følgende gælder (jf. de indledende bemærkninger til stk. 1):

- i) Medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge eller begrænse udledning af forurenende stoffer til grundvand og at forebygge forringelse af tilstanden af alle grundvandsforekomster med forbehold af anvendelse af stk. 6 og 7, jf. dog stk. 8, og med forbehold af anvendelse af artikel 11, stk. 3, litra j).
- ii) Medlemsstaterne skal beskytte, forbedre og restaurere alle grundvandsforekomster og sørge for balance mellem indvinding og grundvandsdannelse med henblik på at opnå god grundvandstilstand i overensstemmelse med bestemmelserne i bilag V senest 22. december 2015, med forbehold af eventuelle fristforlængelser i henhold til stk. 4 og

anvendelsen af stk. 5, 6 og 7, jf. dog stk. 8, og med forbehold af anvendelse af artikel 11, stk. 3, litra j).

- iii) Medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at vende enhver væsentlig og vedvarende opadgående tendens i koncentrationen af et hvilket som helst forurenende stof hidrørende fra menneskelig aktivitet med henblik på en progressiv reduktion af forureningen af grundvandet.

Foranstaltningerne med henblik på at vende tendensen skal iværksættes i overensstemmelse med artikel 17, stk. 2, 4 og 5, under hensyn til gældende standarder i den relevante fællesskabslovgivning, med forbehold af anvendelse af denne artikels stk. 6 og 7, jf. dog dens stk. 8.

Bestemmelsen i nr. i) forpligter medlemsstaterne til med indsatsprogrammerne, jf. artikel 11, at iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge eller begrænse tilførsel (eng. *"to prevent or limit input"*) af forurenende stoffer til grundvand og at forebygge (eng. *"to prevent"*) forringelse af tilstanden af alle grundvandsforekomster. Ved anvendelse af udtrykket *"to prevent"* etableres en tæt forbindelse mellem den nødvendige foranstaltning og det mål, der skal nås. Dette tolkes derfor som en pligt til at gøre det, der er nødvendigt for at nå det fastsatte resultat (forpligtelse med hensyn til målet). Miljømålet er derfor bindende for medlemsstaterne, idet dog bestemmelserne i stk. 6 og 7 kan bringes i anvendelse under iagttagelse af bestemmelserne i stk. 8, og idet dog direkte udledninger af forurenende stoffer til grundvandet kan tillades i særlige situationer, jf. artikel 11, stk. 3, litra j) (se afsnit herom).

Ifølge bestemmelsen skal medlemsstaterne forebygge (dvs. standse eller hindre) *eller* begrænse *udledning* (tilførsel) af forurenende stoffer til grundvandet. Bestemmelsen præciserer ikke nærmere, under hvilke omstændigheder medlemsstaterne skal forebygge henholdsvis begrænse en sådan udledning. For så vidt angår udledninger af forurenende stoffer til grundvandet fra punktkilder, sikrer bestemmelsen i artikel 11, stk. 3, litra j) om forbud mod direkte udledninger af forurenende stoffer til grundvand dog generelt kravet om forebyggelse. For så vidt angår udledning (tilførsel) af forurenende stoffer til grundvandet fra diffuse kilder, sikrer bestemmelsen i artikel 11, stk. 3, litra h), generelt kravet om begrænsning. Det er dog ikke dermed sikret, at medlemsstaterne fuldt ud lever op til det overordnede formål i artikel 1, litra d), om bl.a. at forhindre yderligere forurening af grundvandet.

Forurenende stoffer er i forvejen reguleret i forhold til grundvand gennem eksisterende fællesskabslovgivning; for flere stoffer (nitrat, pesticider og biocider) gennem kvalitetskrav. Det følger af artikel 4, stk. 9 (se afsnit herom), at det beskyttelsesniveau, der er fastlagt for grundvandet gennem denne fællesskabslovgivning, skal opretholdes. Dermed følger også, at medlemsstaterne kan fastsætte et højere beskyttelsesniveau for grundvandet, end hvad der følger af den eksisterende fællesskabslovgivning.

Kommissionen har under drøftelserne om direktivet og senest under en debat i EU-Parlamentet givet udtryk for den opfattelse, at bestemmelserne i nr. i) har umiddelbar virkning fra direktivets ikrafttræden, dvs. fra 22. december 2000. Der synes ikke at kunne findes støtte for denne opfattelse i direktivteksten, jf. ovenstående, eller i almindelig teori om direktivers retsvirkning over for borgerne.

Med bestemmelsen i nr. ii) forpligtes medlemsstaterne til med indsatsprogrammerne at beskytte, forbedre og restaurere alle grundvandsforekomster og sikre balance mellem vandindvinding og grundvandsdannelse med henblik på (eng. *"with the aim of"*) at opnå god grundvandstilstand, jf. artikel 2, nr. 20, og bilag V, punkt 2.1.2 og 2.3.2 (se afsnit herom), i alt grundvand senest 22. december 2015. Ved originaltekstens anvendelse af udtrykket *"with the aim of"* etableres en løsere forbindelse mellem pligten til at træffe de nødvendige beskyttende foranstaltninger og det mål, der skal nås. For at opfylde forpligtelsen er det derfor *"tilstrækkeligt"*, at beskyttelsesforanstaltningerne har *til formål* at sikre en god grundvandstilstand inden for den angivne frist. Det betyder, at selvom målet ikke er nået inden fristen udløber, har medlemsstaten opfyldt sin forpligtelse i henhold til direktivet, hvis den har truffet alle de nødvendige foranstaltninger i henhold til direktivet.

En god grundvandstilstand indebærer, at både grundvandets kvantitative tilstand og kemiske tilstand skal være god, jf. artikel 2, nr. 20. Vurdering af, om der er opnået en god kemisk tilstand i grundvandet, skal ske efter kriterier fastlagt i henhold til artikel 17 (se afsnit herom).

Som for overfladevand vil fristen for opfyldelse af målet om god tilstand under særlige omstændigheder kunne forlænges, jf. stk. 4. Andre bestemmelser om mindre strenge miljømål, om midlertidige forringelser og om manglende opfyldelse af miljømål er fastsat i henholdsvis stk. 5, 6 og 7. Anvendelse af alle de nævnte bestemmelser skal ske under iagttagelse af bestemmelserne i stk. 8. Endvidere tages der i stykket forbehold for anvendelse af artikel 11, stk. 3, litra j), der fastsætter, at der i særlige situationer kan tillades direkte udledning af forurenende stoffer til grundvand (se afsnit herom).

For så vidt angår grundvandets kemiske tilstand, er bestemmelserne, herunder artikel 11, stk 3, litra j), i det store hele en fortsættelse af de eksisterende principper og bestemmelser i fællesskabslovgivningen for grundvand. Nyt er derimod inddragelsen af hensynet til den kvantitative tilstand.

Med nr. iii) forpligtes medlemsstaterne til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at vende (eng. "*the necessary measures to reverse*") enhver væsentlig og vedvarende opadgående tendens i koncentrationen af ethvert forurenende stof, som måtte forekomme i grundvandet som følge af menneskelig aktivitet. Dette skal ske med henblik på (eng. "*in order to*") progressivt at reducere forureningen af grundvandet. Ved originaltekstens anvendelse af udtrykkene "*the necessary measures to reverse*" og "*in order to*" etableres en tæt forbindelse mellem de nødvendige foranstaltninger og de mål, der skal nås, henholdsvis at vende de nævnte opadgående tendenser og progressivt at reducere grundvandsforureningen. Dette tolkes derfor som en pligt til at gøre det, der er nødvendigt for at opnå det fastsatte resultat (forpligtelse med hensyn til målet). Miljømålene er derfor bindende for medlemsstaterne.

Medlemsstaternes forpligtelse til at *vende* en opadgående tendens i koncentrationen af ethvert forurenende stof må indebære, at en stigende koncentration af ethvert forurenende stof, jf. artikel 2, nr. 31, skal afløses af en *faldende* stofkoncentration. Medlemsstaternes forpligtelse i denne henseende gælder dog alene over for væsentlige og vedvarende opadgående tendenser i stofkoncentrationerne. Nærmere kriterier for, hvornår en opadgående tendens skal betragtes som væsentlig og vedvarende, og for fastsættelse af udgangspunktet for medlemsstaternes iværksættelse af de nødvendige foranstaltninger, skal udarbejdes efter bestemmelserne i artikel 17 (se afsnit herom).

De foranstaltninger, som medlemsstaterne skal træffe i medfør af nr. iii) og i overensstemmelse med artikel 17, må ses i lyset af overskriften til stk. 1, jf. de indledende bemærkninger hertil. Denne fastlægger, at de foranstaltninger, som medlemsstaterne skal træffe, skal træffes i forbindelse med iværksættelsen af indsatsprogrammerne efter artikel 11. Disse indsatsprogrammer skal opstilles senest 22. december 2009, og foranstaltningerne skal være operationelle senest 22. december 2012, jf. artikel 11, stk. 7, og artikel 25. Da opfyldelsen af det beskrevne miljømål er direkte forbundet med den handlepligt, som medlemsstaterne har til gennemførelse af de nødvendige foranstaltninger, må det betyde, at pligten til at vende enhver væsentlig og vedvarende opadgående tendens indtræder på det tidspunkt, hvor foranstaltningerne skal være operationelle, dvs. 22. december 2012.

I forbindelse med iværksættelse af de nævnte foranstaltninger kan undtagelsesbestemmelserne i stk. 6 og 7 bringes i anvendelse under iagttagelse af bestemmelserne i stk. 8 (se afsnit herom).

Bestemmelsen om at vende opadgående tendenser i stofkoncentrationer er ny i forhold til den eksisterende fællesskabslovgivning for grundvand. Bestemmelsen gælder for ethvert forurenende stof, uanset om der er fastsat kvalitetskrav for de pågældende stoffer, og må anses for mere vidtrækkende end de kvalitetskrav for grundvand, der er fastlagt for visse stoffer i fællesskabslovgivningen. Bestemmelsen skal i øvrigt ses i sammenhæng med kravet om, at medlemsstaterne skal forebygge forringelse af grundvandets tilstand, jf. ovenstående nr. i).

Artikel 4, stk. 1, litra c

Følgende gælder (jf. de indledende bemærkninger til stk. 1) for beskyttede områder: Medlemsstaterne skal overholde alle krav og mål senest 22. december 2015, medmindre andet er fastsat i de fællesskabsretsakter, i henhold til hvilke de enkelte beskyttede områder er oprettet.

Beskyttede områder er områder, der i henhold til fællesskabslovgivning er udpeget som beskyttede, jf. artikel 6 og bilag IV. Med bestemmelsen fastsættes, at de krav og mål, *der i øvrigt gælder for vandområderne i medfør af vandrammedirektivets bestemmelser*, senest den angivne dato skal overholdes i relation til beskyttede områder, medmindre andet (strengere krav og mål eller kortere frister, jf. stk. 2) er fastsat i den lovgivning, som de beskyttede områder er udpeget efter.

Bestemmelsen ændrer ikke i øvrigt ved de krav og mål for beskyttede områder, der er fastsat i anden fællesskabslovgivning, herunder den lovgivning, som de beskyttede områder er udpeget efter.

Artikel 4, stk. 2

Hvis mere end ét af miljømålene i stk. 1 gælder for en given forekomst af vand, skal det strengeste finde anvendelse.

Artikel 4, stk. 3

Medlemsstaterne kan udpege et overfladevandområde som kunstigt eller stærkt modificeret, hvis:

- a) De ændringer af områdets hydromorfologiske karakteristika, som er nødvendige for at opnå god økologisk tilstand, ville have betydelige negative indvirkninger på:
  - i) miljøet generelt
  - ii) sejlads, herunder havnefaciliteter, eller rekreative aktiviteter
  - iii) aktiviteter, der er årsag til oplagring af vand, f.eks. drikkevandsforsyning, elproduktion eller kunstvanding
  - iv) vandregulering, beskyttelse mod oversvømmelse, dræning, eller
  - v) andre lige så vigtige bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter.
- b) De nyttige mål, der tilsigtes ved de kunstige eller modificerede karakteristika af vandområdet, ikke med rimelighed på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger kan opnås med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning.

En sådan udpegning og begrundelsen herfor skal specifikt nævnes i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13. Udpegningen skal revideres hvert sjette år.

Bestemmelsens mulighed, at en udpegning af et overfladevandområde som kunstigt eller stærkt modificeret kan begrundes i, at ellers nødvendige forandringer i de hydromorfologiske karakteristika vil have væsentligt negativ virkning på ”andre lige så vigtige bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter”, synes umiddelbart temmelig vidtrækkende.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for udpegning af kunstige og stærkt modificerede vandområder.

Artikel 4, stk. 4

Fristerne i stk. 1 kan med henblik på en gradvis opfyldelse af målene for forekomster af vand forlænges, under forudsætning af, at der ikke sker yderligere forringelse af det pågældende vandområdes tilstand, og følgende betingelser *alle* er opfyldt:

- a) Medlemsstaterne afgør, at alle de nødvendige forbedringer i vandets tilstand ikke med rimelighed kan opnås inden for den tidsplan, der er fastsat i stk. 1, af mindst én af følgende årsager:
  - i) Der er behov for så store forbedringer, at de af tekniske årsager kun kan gennemføres i faser, der overskrider tidsplanen.
  - ii) Der ville være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne inden for tidsplanen.
  - iii) De naturlige forhold muliggør ikke en rettidig forbedring af vandforekomstens tilstand.
- b) Forlængelse af fristen er sammen med begrundelsen herfor udtrykkeligt fastsat og forklaret i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13.
- c) Fristforlængelser begrænses til højst to yderligere ajourføringer af vandområdeplanen, bortset fra de tilfælde, hvor de naturlige forhold er af en sådan karakter, at målene ikke kan opfyldes inden for denne periode.
- d) Vandområdeplanen indeholder en oversigt over de foranstaltninger, der kræves i henhold til artikel 11, og som anses for nødvendige at opfylde miljømålene inden for den forlængede frist. Oversigten skal endvidere begrunde enhver væsentlig forsinkelse i gennemførelsen af foranstaltningerne og angive den forventede tidsplan for gennemførelsen. En gennemgang af gennemførelsen af disse foranstaltninger og en oversigt over alle yderligere foranstaltninger medtages i ajourføringerne af vandområdeplanen.

Blandt de forhold, der kan begrunde en fristforlængelse, er ”tekniske årsager”, jf. litra a), nr. i). Den engelske originaltekst anvender her udtrykket ”*reasons of technical feasibility*”. Undtagelsesbestemmelsen må derfor skulle forstås således, at det afgørende er, hvorvidt det er teknisk *muligt* at gennemføre de pågældende forbedringer inden for tidsfristen.

En fristforlængelse begrundet i ”naturlige forhold”, jf. litra a), nr. iii) og litra c), kan blive aktuel ikke mindst i forhold til grundvand, idet ændringer i grundvandets tilstand altid forløber over en lang periode. I forhold til overfladevand kan fristforlængelse med denne begrundelse især blive aktuel i situationer, hvor sedimentbundne forureninger er til hinder for opfyldelse af miljømålene.

Fristforlængelsen på to yderligere ajourføringer af vandområdeplanen svarer til to gange seks år, jf. artikel 13, stk. 7. Fristen for opfyldelse af de miljømålene kan dermed udsættes fra 22. december 2015 til 22. december 2027.

Artikel 4, stk. 5

Medlemsstaterne kan for konkrete vandforekomster tilstræbe mindre strenge miljømål end fastsat i stk. 1, hvis det i overensstemmelse med artikel 5, stk. 1, er fastslået, at de pågældende vandforekomster er påvirket af menneskelig aktivitet, eller hvis de naturlige forhold gør, at det er umuligt eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger at opfylde miljømålene, og følgende betingelser alle er opfyldt:

- a) De miljømæssige og socioøkonomiske behov, der dækkes af sådanne menneskelige aktiviteter, kan ikke opfyldes med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning og ikke medfører uforholdsmæssigt store omkostninger.
- b) Medlemsstaterne sikrer:
  - med hensyn til overfladevand, at der opnås den bedst mulige økologiske og kemiske tilstand i betragtning af de indvirkninger, der ikke med rimelighed kunne være undgået på grund af de menneskelige aktiviteter eller forureningens karakter,
  - med hensyn til grundvandsforekomster, at grundvandets gode tilstand ændres mindst muligt i betragtning af de indvirkninger, der ikke med rimelighed kunne

være undgået på grund af de menneskelige aktiviteter eller forureningens karakter.

- c) Der sker ikke yderligere forværring af tilstanden for det berørte vandområde.
- d) Fastsættelsen af mindre strenge miljømål er sammen med begrundelsen herfor udtrykkeligt nævnt i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13, og målene revideres hvert sjette år.

De påvirkninger fra menneskelige aktiviteter, der kan begrunde, at medlemsstaterne tilstræber mindre strenge miljømål end fastsat i stk. 1, er de væsentlige menneskelige påvirkninger, som er nærmere angivet i bilag II, punkt 1.4 og 2.3 (se uddybende bemærkninger i afsnittene herom). Påvirkningerne skal således være omfattet af den vurdering af menneskelige aktiviteter indvirkning på overfladevandets og grundvandets tilstand, som skal foretages i henhold til artikel 5, stk. 1.

Der kan her være tale om påvirkninger fra:

- tidligere aktiviteter, som efter deres ophør stadig giver anledning til påvirkning af vandmiljøet (f.eks. tidligere industriudledninger, der har ført til forurening af sediment med tungmetaller, eller aktiviteter med pesticidforurening til følge),
- eksisterende aktiviteter, der i dag påvirker vandmiljøet, eller
- fremtidige aktiviteter, der kan forudses at ville påvirke vandmiljøet.

Med litra a) forudsættes, at de nævnte menneskelige aktiviteter dækker miljømæssige eller socioøkonomiske behov. Det er ikke nærmere præciseret, hvilke socioøkonomiske behov der vil kunne begrunde mindre strenge miljømål.

Artikel 4, stk. 6

En midlertidig forringelse af vandforekomsternes tilstand, som:

- skyldes omstændigheder af naturlig art eller force majeure, som er ekstraordinære eller ikke med rimelighed kunne have været forudset, navnlig voldsomme oversvømmelser og langvarig tørke, eller
- skyldes omstændigheder som følge af ulykker, der ikke med rimelighed kunne have været forudset,

er ikke i modstrid med kravene i direktivet, såfremt følgende betingelser alle er opfyldt:

- a) Der tages alle praktisk gennemførlige skridt for at forebygge yderligere forringelse af tilstanden og for ikke at hindre opfyldelse af målene i dette direktiv i andre forekomster af vand, der ikke er berørt af disse omstændigheder.
- b) Vandområdeplanen redegør for de betingelser, hvorunder omstændigheder, der er ekstraordinære eller ikke med rimelighed kunne have været forudset, kan påberåbes, herunder fastlæggelse af passende indikatorer.
- c) De foranstaltninger, der skal træffes under sådanne ekstraordinære omstændigheder, indgår i indsatsprogrammet og vil ikke bringe genoprettelsen af vandforekomstens kvalitet i fare, når omstændighederne ikke længere foreligger.
- d) Virkningerne af de omstændigheder, der er ekstraordinære eller ikke med rimelighed kunne have været forudset, gennemgås årligt, og under hensyn til de årsager, der er fastsat i stk. 4, litra a), træffes alle praktisk gennemførlige foranstaltninger for så hurtigt, som det kan lade sig gøre, at genetablere den tilstand, vandforekomsten havde, inden virkningerne af disse omstændigheder viste sig.
- e) En oversigt over virkningerne af omstændighederne og af de foranstaltninger, der er truffet eller skal træffes i henhold til litra a) og d), medtages i den næste ajourføring af vandområdeplanen.

Bestemmelsen vurderes kun at have mindre betydning for Danmark. Bestemmelsen kan dog blive aktuel i relation til f.eks. ekstraordinære eller uforudsigelige stormflodssituationer. Bestemmelsen kan også blive aktuel i relation til ulykker, ”der ikke med rimelighed kunne have været forudset”.

Artikel 4, stk. 7

Medlemsstaterne misligholder ikke direktivet:

- hvis manglende opnåelse af god grundvandstilstand, god økologisk tilstand eller, hvor det er relevant, godt økologisk potentiale, eller manglende forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes eller en grundvandsforekomsts tilstand skyldes nye ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika eller forandringer i grundvandsstanden, eller
- hvis manglende forebyggelse af et overfladevandområdes forringelse fra ”høj” til ”god” tilstand skyldes nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter,

og følgende betingelser alle er opfyldt:

- a) Der tages alle praktisk gennemførlige skridt for at mindske den skadelige indvirkning på vandforekomstens tilstand.
- b) Grundene til disse ændringer eller forandringer er specifikt angivet og forklaret i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13, og målene revideres hvert sjette år.
- c) Ændringerne eller forandringerne er begrundet i væsentlige samfundsinteresser, og/eller nyttevirkningerne for miljøet og samfundet ved opnåelse af målene i stk. 1 er mindre end de nyttevirkninger, der følger af de nye ændringer eller forandringer for befolkningens sundhed, opretholdelsen af menneskers sikkerhed og en bæredygtig udvikling.
- d) De nyttige mål, der tilsigtes ved de nye ændringer eller forandringer af vandområdet, kan ikke på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger opnås med andre midler, som miljømæssigt er en væsentligt bedre løsning

Med bestemmelsen fastsættes, at nye aktiviteter, der måtte medføre ændringer i et vandområdes hydromorfologiske forhold, kan gennemføres under iagttagelse af de anførte betingelser uden at være i modstrid med direktivet, selvom det skulle hindre opfyldelse af de generelle miljømål. Dvs. at der f.eks. kan udlægges nye havneområder, kanaler og kunstige øer.

Tilsvarende fastsættes, at nye bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter kan gennemføres under iagttagelse af samme betingelser uden at være i modstrid med direktivet, selvom det for et overfladevandområde skulle føre til forringelse fra høj til god tilstand.

De nævnte betingelser indebærer en yderligere præcisering af, hvornår et projekt, der er omfattet af VVM-reglerne, vil kunne forventes at påvirke miljøet væsentligt og dermed være VVM-pligtigt, idet der for alle vandområder, for hvilke stk. 7 tages i anvendelse, skal foretages en bindende vurdering af virkningerne på vandmiljøet. Ligeledes er der videregående krav om afvejning af den samfundsmæssige nytte og alternativer til de foreslåede ændringer samt krav om afbødende foranstaltninger i forbindelse med gennemførelse af konkrete ændringer.

Betingelsen i litra b) må forstås således, at begrundelsen for at fravige det generelle miljømål skal revurderes hvert sjette år med henblik på en stillingtagen til, om betingelserne for at fravige miljømålet fortsat er opfyldt.

Artikel 4, stk. 8

Medlemslandene skal ved anvendelse af undtagelserne i stk. 3, 4, 5, 6 og 7 sikre, at anvendelsen ikke permanent udelukker eller hindrer opfyldelse af direktivets mål i andre vandforekomster inden for samme vandområdedistrikt. Medlemslandene skal endvidere sikre, at anvendelsen af bestemmelserne er i overensstemmelse med anden fællesskabslovgivning på miljøområdet.

Det følger heraf, at medlemsstaterne ikke misligholder direktivet, selvom anvendelse af de nævnte undtagelser skulle føre til, at direktivets miljømål *midlertidigt* ikke kan opfyldes i andre vandforekomster inden for samme vandområdedistrikt.

Artikel 4, stk. 9

Medlemsstaterne skal tage skridt til at sikre, at anvendelse af direktivets bestemmelser, herunder undtagelserne i stk. 3, 4, 5, 6 og 7, garanterer mindst det samme beskyttelsesniveau som den eksisterende fællesskabslovgivning.

Med bestemmelsen forpligtes medlemsstaterne til at sikre, at gennemførelsen af vandrammedirektivet på ingen måde fører til et lavere beskyttelsesniveau end det, der følger af den hidtil gældende fællesskabslovgivning. Baggrunden for bestemmelsen er, at en række ældre fællesskabsretsakter på området ophæves 22. december 2013, jf. artikel 22.

Bestemmelsen indebærer i praksis, at de pågældende fællesskabsretsakter skal vurderes med henblik på at identificere bestemmelser, der fastlægger et højere beskyttelsesniveau end hvad der følger af vandrammedirektivets bestemmelser. Retsakterne vil gennem en fireårs periode sameksistere med de indsatsprogrammer og vandområdeplaner, som skal sikre, at vandrammedirektivets miljømål opfyldes. Der vil i løbet af denne periode skulle tages skridt til at sikre, at det eksisterende beskyttelsesniveau opretholdes.

Det må formodes, at nævnte vurdering vil blive foretaget af Kommissionen, som den almindelige varetager af fællesskabslovgivningen. Medlemsstaterne har dog pligt til at sikre, at garantien om opretholdelse af beskyttelsesniveauet opfyldes i både den retlige og den praktiske gennemførelse af direktivet, herunder ved anvendelsen af undtagelsesbestemmelserne i artikel 4.

Artikel 5: Analyser

Artiklen fastsætter bestemmelser om gennemførelse af analyser og vurderinger til brug for planlægningen.

Artikel 5, stk. 1

Medlemsstaterne skal sikre, at der for hvert vandområdedistrikt eller for den del af et internationalt vandområdedistrikt, der ligger inden for medlemsstatens område, foretages:

- en analyse af vandområdedistriktets karakteristika,
- en vurdering af de menneskelige aktiviteterets indvirkning på overfladevandets og grundvandets tilstand,
- en økonomisk analyse af vandanvendelsen.

De nærmere retningslinjer for disse analyser og vurderinger er fastlagt i bilag II om karakterisering af overfladevand og grundvand og bilag III om økonomisk analyse (se bemærkninger til disse bilag). Analyserne og vurderingerne skal være afsluttet senest 22. december 2004.

Analyserne og vurderingerne er de bærende elementer i den fremtidige planlægning på vandområdet. Indsatsprogrammerne, der i henhold til artikel 11 skal udarbejdes med henblik på opfyldelse af miljømålene, vil således hovedsageligt skulle baseres på den information, der bliver tilvejebragt med disse analyser og vurderinger.

Artikel 5, stk. 2

Analyserne og vurderingerne i stk. 1 skal revurderes og ajourføres senest 22. december 2013 og derefter hvert sjette år.

Der er her tale om en fejl på grund af manglende konsekvensrettelse i forbindelse med ændringer af teksten på et sent tidspunkt i drøftelserne om direktivet. De revurderede og ajourførte analyser og vurderinger skal indgå i grundlaget for den revision af indsatsprogrammer og vandområdeplaner, der i henhold til artikel 11, stk. 8, og artikel 13, stk. 7, skal ske første gang senest 22. december 2013. Analyserne og vurderingerne i stk. 1 skal derfor revurderes og ajourføres *senest 22. december 2012* og derefter hvert sjette år.

Artikel 6: Register over beskyttede områder

Artiklen fastsætter retningslinjer for registrering af beskyttede områder.

Artikel 6, stk. 1

Medlemslandene skal sørge for, at der for hvert vandområdedistrikt oprettes et eller flere registre over områder, der i henhold til fællesskabslovgivning er blevet udpeget som områder, der af hensyn til beskyttelsen af deres overfladevand og grundvand eller bevaringen af levesteder og dyre- og plantearter, der er direkte afhængige af vand (jf. dog bemærkning til stk. 2). Registret eller registrene skal være færdiggjort senest 22. december 2004.

Medlemsstaterne vil her kunne etablere registret eller registrene for de enkelte vandområdedistrikter på grundlag af allerede eksisterende registre over områder med særlig beskyttelse.

Artikel 6, stk. 2

Registret/registrene skal omfatte alle vandområder udpeget efter artikel 7, stk. 1, og alle beskyttede områder nævnt i bilag IV (se bemærkninger hertil).

Artikel 6, stk. 3

Vandområdedistrikternes registre over beskyttede områder skal løbende revurderes og føres ajour.

Artikel 7: Vand der anvendes til indvinding af drikkevand

Artiklen fastsætter bestemmelser om beskyttelse og overvågning af vandområder, der anvendes til indvinding af drikkevand.

Artikel 7, stk. 1

Medlemsstaterne udpeger inden for hvert vandområdedistrikt:

- alle forekomster af vand, der anvendes til indvinding af drikkevand, og som gennemsnitligt frembringer mere end 10 m³ om dagen eller leverer vand til mere end 50 personer, samt
- de forekomster af vand, som det er hensigten at anvende hertil.

I overensstemmelse med bilag V overvåger medlemsstaterne de vandforekomster, som i henhold til bilag V gennemsnitligt frembringer mere end 100 m³ om dagen.

Grænsen for, hvornår et indvindingsområde skal være omfattet af udpegningen, er afstemt efter og følger bestemmelserne i det reviderede drikkevandsdirektiv.

Udpegnings og overvågning skal omfatte forekomster både af overfladevand og af grundvand, som anvendes til indvinding af drikkevand.

Artikel 7, stk. 2

For hver forekomst af vand, der er udpeget i henhold til stk. 1, skal medlemsstaterne sørge for, at vandet efter endt vandbehandling opfylder kravene i drikkevandsdirektivet (80/778/EØF, som ændret ved direktiv 98/83/EF).

Medlemsstaterne skal derudover for de omfattede forekomster af overfladevand sørge for at opfylde miljømålene i artikel 4, herunder de miljøkvalitetskrav, der er fastlagt på fællesskabsplan i henhold til artikel 16.

Henvisningen til drikkevandsdirektivet er indholdsmæssigt blot konstaterende. Vand fra de udpegede vandforekomster er ved anvendelsen til drikkevand i forvejen omfattet af drikkevandsdirektivet og vil derfor skulle opfylde kravene heri. Drikkevandsdirektivet indeholder krav til drikkevand "ved hanen" efter endt vandbehandling, men ikke krav til råvand *in situ*. Bestemmelsen pålægger således ikke dermed medlemsstaterne nye forpligtelser.

For forekomster af overfladevand, der skal anvendes til drikkevand, vil medlemsstaterne i henhold til artikel 4, stk. 9, skulle sikre samme beskyttelsesniveau som i overfladevandsdirektivet (75/440/EØF), der ophæves 22. december 2007, jf. artikel 22, stk. 1. I praksis vil denne beskyttelse bl.a. skulle sikres gennem fastsættelse af kvalitetskrav for hygiejniske parametre svarende til kravene i nævnte direktiv (se også bemærkninger til artikel 4, stk. 9).

Artikel 7, stk. 3

Medlemsstaterne sørger for den nødvendige beskyttelse af de udpegede vandforekomster for at undgå en forringelse af deres kvalitet med henblik på at reducere omfanget af den rensning, der kræves til fremstilling af drikkevand. Medlemsstaterne kan oprette beskyttelseszoner for disse forekomster.

Bestemmelsens krav om beskyttelse af vandforekomsterne tager alene sigte på at undgå forringelser, ikke på at opnå forbedringer i tilstanden, uanset i øvrigt, at en eventuel reduktion i behovet for vandbehandling som regel vil forudsætte netop en forbedring i tilstanden. De generelle bestemmelser i artikel 4 om medlemsstaternes pligt til at beskytte, forbedre og restaurere overfladevandområder og grundvandsforekomster med henblik på at opnå god tilstand gælder uafhængigt heraf, jf. også stk. 2.

Vandbehandling i Danmark er i forvejen i langt de fleste tilfælde begrænset til det minimale, og det vil derfor være vanskeligt reelt at nedbringe vandbehandlingen ved at øge beskyttelsen af vandforekomsterne. Bestemmelsen vil først og fremmest blive aktuel, hvis belastede vandforekomster inddrages til indvinding af drikkevand

At medlemsstaterne kan etablere zoner til beskyttelse af de udpegede vandforekomster, er i god overensstemmelse med den danske beskyttelsespolitik.

Artikel 8: Overvågning

Artiklen fastsætter bestemmelser om overvågning af vandforekomsterne.

Overvågningen skal sikre et overblik over miljøtilstanden i vandforekomsterne og skal sammen med de analyser, der skal gennemføres i henhold til artikel 5, bl.a. danne grundlag for de indsatsprogrammer, der skal sikre opfyldelse af direktivets miljømål.

Der skelnes i direktivet mellem tre typer af overvågning:

- kontrolovervågning, der skal give et billede af den generelle tilstand og udvikling i vandområderne,
- operationel overvågning, der skal fastslå tilstanden i risikoområder og belyse effekter af specifikke foranstaltninger, samt
- undersøgelsesovervågning, der skal belyse årsager til specifikke problemer, følge effekten af uheld osv.

Grundlæggende skal den mest ressourcekrævende overvågning, den operationelle overvågning, koncentreres om vandområder, hvor der er risiko for, eller hvor det allerede er konstateret, at miljømålene ikke kan opfyldes.

Artikel 8, stk. 1

Medlemsstaterne skal sørge for, at der opstilles programmer for overvågning af vandets tilstand, for at der kan udarbejdes en sammenhængende og overordnet oversigt over denne inden for hvert vandområdedistrikt.

For *overfladevand* skal overvågningen omfatte:

- mængde og niveau eller vandføring i det omfang det er relevant for (vurderingen af) den økologiske og kemiske tilstand og, for kunstige eller stærkt modificerede vandområder, det økologiske potentiale,
- den økologiske og kemiske tilstand og, for kunstige eller stærkt modificerede vandområder, det økologiske potentiale.

For *grundvand* skal overvågningen omfatte den kemiske og den kvantitative tilstand.

For *beskyttede områder*, jf. artikel 6, skal overvågningen suppleres med specifikationer i den fællesskabslovgivning, hvorefter områderne er udpeget.

Stk. 1 angiver ikke præcist detaljeringniveauet for overvågningen, men giver dog en indikation heraf med angivelsen af, at der på baggrund af overvågningen skal kunne udarbejdes en sammenhængende og overordnet oversigt over vandets tilstand inden for hvert vandområdedistrikt.

Specielt for beskyttede områder følger af stk. 1, at såfremt der i den lovgivning, hvorefter områderne er oprettet, er fastsat særlige krav til overvågning *af vandets tilstand*, skal disse særlige krav indarbejdes i de overvågningsprogrammer, der skal opstilles i medfør af vandrammedirektivet.

Artikel 8, stk. 2

Overvågningsprogrammerne skal være operationelle senest 22. december 2006, medmindre andet følger af den pågældende lovgivning. Overvågningen skal være i overensstemmelse med kravene i bilag V.

Formålet med bestemmelsen er at sikre en dækkende overvågning med virkning fra det angivne tidspunkt. Det følger heraf, at alene *kortere frister* fastsat i ”den pågældende lovgivning” går forud for fristen i stk. 2. Den lovgivning, der her refereres til, er den fællesskabslovgivning, hvorefter de enkelte beskyttede områder er udpeget, jf. stk. 1.

Direktivets bilag V indeholder detaljerede retningslinjer for tilrettelæggelse af overvågningen (se afsnit herom).

Artikel 8, stk. 3

Tekniske specifikationer og standardiserede metoder til analyse og kontrol af vandets tilstand fastsættes efter proceduren i artikel 21.

Tekniske specifikationer for overvågning af en række typeparametre, der indgår i beskrivelse af tilstanden for overfladevand, er allerede fastlagt i direktivets bilag V, punkt 1.3.6 (se afsnit herom). Der er ikke i direktivet fastsat nærmere bestemmelser om, hvornår yderligere tekniske specifikationer og standardiserede metoder til analyse og kontrol af vandets tilstand skal fastsættes.

Artikel 9: Dækning af omkostninger ved brug af vand

Artiklen fastlægger principper for brugerbetaling til dækning af omkostninger ved vandforsyning og omkostninger ved bortledning og rensning af spildevand.

Artikel 9, stk. 1

Medlemslandene skal under hensyn til den økonomiske analyse, der foretages i henhold til bilag III, og navnlig i overensstemmelse med princippet om at forureneren betaler, tage hensyn til princippet om, at alle omkostninger i forbindelse med forsyningspligtigheder skal dækkes, herunder miljømæssige og ressourcerelaterede omkostninger.

Medlemsstaterne skal inden 2010 sikre:

- at prissætningspolitikken giver brugerne passende tilskyndelse til en effektiv anvendelse af vandressourcerne og derved bidrager til opfyldelse af direktivets miljømål
- at de forskellige vandanvendelsessektorer, opdelt på mindst husholdninger, industri og landbrug, yder et passende bidrag til dækning af omkostningerne ved forsyningspligtigheder, baseret på den økonomiske analyse, der foretages i henhold til bilag III, og under hensyn til princippet om, at forureneren betaler.

Medlemsstaterne kan i den forbindelse tage hensyn til omkostningsdækningens sociale og økonomiske følger samt til de geografiske og klimatiske forhold i den eller de berørte regioner.

De ”forsyningspligtigheder”, som artiklen omhandler, omfatter ydelser i forbindelse med vandforsyning og bortskaffelse af spildevand som nærmere defineret i artikel 2, nr. 38.

Med stk. 1 fastsættes fuld omkostningsdækning som et overordnet princip i forbindelse med forsyningspligtigheder. Det slås dog samtidig fast, at medlemsstaterne alene skal *tage hensyn* til dette princip, og at de forskellige sektorer blot skal yde et *passende* bidrag til dækning af omkostningerne. Bestemmelsen forpligter således ikke medlemsstaterne til at indføre fuld brugerbetaling i forbindelse med vandforsyning og bortskaffelse af spildevand.

Til gengæld fastsætter bestemmelsen, at ikke blot de omkostninger, der er direkte forbundet med levering af den pågældende ydelse, men også miljømæssige og ressourcerelaterede omkostninger skal indregnes i brugerbetalingen. Hvordan disse sidstnævnte omkostninger skal opgøres, fremgår ikke nærmere.

Det er særligt fremhævet i bestemmelsen, at omkostningsdækningen skal være i overensstemmelse med princippet om, at forureneren betaler. Det derfor må antages, at medlemsstaterne ved fastsættelse af prispolitikken vil skulle lægge særlig vægt på, at dette princip efterleves, uanset hvilke hensyn der i øvrigt måtte indgå.

Medlemsstaterne kan ved fastsættelse af prispolitikken tage hensyn til såvel sociale og økonomiske følger som geografiske og klimatiske forhold. Rækkevidden heraf fremgår ikke nærmere, men det må antages, at medlemsstaterne med henvisning hertil bl.a. helt eller delvist vil kunne fravige princippet om brugerbetaling eller princippet om, at forureneren betaler. Hensigten med bestemmelsen har været at imødegå *alvorlige* sociale og økonomiske følger af en gennemførelse af prispolitikken, og den vil næppe være relevant under danske forhold. De hensyn, som i øvrigt vil kunne inddrages, er hensyn til tørkeramte områder, afsidesliggende eller vanskeligt tilgængelige områder, økonomisk tilbagestående områder o.l.

Kommissionen har i en meddelelse af 26. juli 2000 om prissætningspolitikker med sigte på større bæredygtighed i brugen af vandressourcer gennemgået en række hensyn og valgmuligheder i forbindelse med udformning af prispolitikken, og har i fortsættelse heraf bl.a. foreslået vejledende principper for prissætning af vand.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet metodikker og redskaber til støtte for beslutningstagning om vandprispolitik i overensstemmelse med artikel 9.

Artikel 9, stk. 2

Medlemslande skal anføre i vandområdeplanerne, hvilke tiltag, der er planlagt til gennemførelse af omkostningsdækning, og som samtidig bidrager til opfyldelse af direktivets miljømål. Medlemslandene skal endvidere i planerne anføre de forskellige sektors bidrag til dækning af omkostningerne forbundet med forsyningspligtighederne.

Dækning af omkostninger ved forsyningspligtigheder sker ikke sektoropdelt i Danmark i dag.

Artikel 9, stk. 3

Intet i artikel 9 er til hinder for finansiering af særlige forebyggende eller afhjælpende foranstaltninger for at opfylde målene i direktivet.

Med denne bestemmelse gives mulighed for, at uanset bestemmelsen i stk. 1 om anvendelse af principperne om fuld omkostningsdækning og om, at forurenere betaler, kan der ske en finansiering af særlige forebyggende eller afhjælpende foranstaltninger, der iværksættes for at opfylde målene i direktivet.

Bestemmelsen vil være relevant for Danmark i forbindelse med Vandfondens støtte til foreningstruede vandindvindinger. Det må antages, at bestemmelsen kan anvendes f.eks. ved støtte til en bestemt arealanvendelse af et givent område, ved opkøb af landbrugsjord med henblik på en bedre miljøbeskyttelse og ved støtte til finansiering af oprensning af forurenende grunde.

Artikel 9, stk. 4

Medlemsstaterne overtræder ikke direktivets bestemmelser, hvis de for en bestemt vandanvendelse i overensstemmelse med fast praksis ikke anvender bestemmelsen i stk. 1, andet punktum ("Medlemsstaterne sikrer inden 2010, at..."), og den tilknyttede regulering i stk. 2. Det er en betingelse, at undladelsen af at anvende nævnte bestemmelse ikke anfægter sigtet med og opfyldelsen af direktivets mål. Medlemsstaterne skal i vandområdeplanerne begrunde, hvorfor de ikke fuldt ud anvender bestemmelsen i stk. 1.

Betingelsen om, at sigtet med og opfyldelsen af direktivets mål ikke må anfægtes, skal sikre, at den manglende reguleringsmulighed ved undladelse af opkrævning af brugerbetaling ikke svækker medlemsstatens muligheder for at opfylde direktivets mål.

Stk. 4 tilgodeser medlemsstater, der ikke har fundet det muligt at indføre brugerbetaling for vand til husholdninger. Bestemmelsen vurderes ikke at være relevant for Danmark, der allerede i dag har brugerbetaling på området.

Artikel 10: Den kombinerede fremgangsmåde

Artiklen fastsætter bestemmelser om regulering af udledninger fra punktkilder og diffuse kilder gennem anvendelse af den kombinerede fremgangsmåde.

Begrebet ”den kombinerede fremgangsmåde” refererer til, at tilførsel af forurenende stoffer til vandmiljøet skal begrænses gennem en kombination af i første omgang emissionskontrol (proceskontrol, emissionsgrænseværdier mv.) og dernæst, hvis ikke dette er tilstrækkeligt til at sikre overholdelse af gældende kvalitetskrav for vandmiljøet, yderligere begrænsning gennem skærpede krav til udledningen.

Artikel 10, stk. 1

Medlemslandene skal sikre, at udledninger til overfladevand omfattet af stk. 2 reguleres ved den kombinerede fremgangsmåde som nærmere beskrevet i artiklen.

Artikel 10, stk. 2

Medlemslandene skal senest 22. december 2012, forudsat at der ikke i de pågældende retsakter er fastsat kortere frister, sikre indførelse eller gennemførelse af:

- a) emissionskontrol baseret på den bedste tilgængelige teknologi eller
- b) relevante emissionsgrænseværdier eller
- c) i tilfælde af diffuse påvirkninger, en kontrol der omfatter bedste miljøpraksis, hvor det er relevant,

som fastsat i:

- Rådets direktiv 96/61/EF om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet),
- Rådets direktiv 91/271/EØF om rensning af byspildevand (byspildevandsdirektivet),
- Rådets direktiv 91/676/EØF om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget (nitratdirektivet),
- de direktiver (vedrørende prioriterede stoffer), der vedtages i henhold til artikel 16 i dette direktiv,
- de direktiver, der er opført i bilag IX (datterdirektiver til direktiv 76/464/EØF om farlige stoffer i vandmiljøet),
- anden relevant fællesskabslovgivning.

Reelt indeholder bestemmelsen ikke i sig selv nye forpligtelser for medlemsstaterne, ud over at den fastsætter en seneste frist, jf. ovenstående, for gennemførelse af den regulering af punktkilder og diffuse kilder, som allerede i dag er indeholdt i den nævnte fællesskabslovgivning. Der er ikke i dag anden fællesskabslovgivning, som er relevant i denne sammenhæng, jf. sidste pind herover.

Det følger af bestemmelsen, at den nævnte frist også vil gælde for emissionskontrol, der måtte blive fastsat i fremtidig fællesskabslovgivning i henhold til artikel 16, medmindre der i denne lovgivning fastsættes kortere frister.

Kortere frister for indførelse eller gennemførelse af emissionskontrol for punktkilder eller diffuse kilder gælder i henhold til den nævnte fællesskabslovgivning for bl.a.:

- renseanlæg større end 2.000 PE, da der efter byspildevandsdirektivet er fastsat minimumsudledergrænseværdier baseret på den bedste tilgængelige teknologi til opfyldelse inden for en nærmere fastsat tidsfrist,
- IPPC-virksomhederne, hvor der er krav om anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi, når der i forbindelse med en miljøgodkendelse meddeles tilladelse til udledning, og
- diffus udledning af nitrat fra landbruget i det omfang denne allerede i dag er reguleret i henhold til nitratdirektivets artikel 5 om handlingsprogrammer for sårbare zoner.

Ifølge nitratdirektivets artikel 4 skal medlemsstaterne bl.a. udarbejde kodekser for godt landmandsskab, som landbrugerne kan følge på frivilligt grundlag. Nitratdirektivets bilag II indeholder retningslinjer for, hvilke bestemmelser disse kodekser bør indeholde.

Af stk. 2 følger, at medlemsstaterne senest 22. december 2012 *skal* gennemføre en emissionskontrol for diffus nitratudledning, der omfatter de nævnte bestemmelser om godt landmandsskab, som her må opfattes som synonym for bedste miljøpraksis. Det vil her ikke være tilstrækkeligt, at landbrugerne følger kodeksen om godt landmandsskab ”på frivilligt grundlag”.

Artikel 10, stk. 3

Hvis opfyldelse af et kvalitetsmål eller et kvalitetskrav kræver overholdelse af betingelser, der er strengere end dem, der følger af anvendelsen af stk. 2, skal der fastsættes strengere emissionskontrol, jf. artikel 2, nr. 41. Dette gælder for ethvert kvalitetsmål eller kvalitetskrav, der er fastsat i henhold til fællesskabslovgivning (jf. også bemærkninger til bilag IX).

Det følger af bestemmelsen, at kun hvis begrænsning af de i stk. 2 omhandlede udledninger fra punktkilder og diffuse kilder gennem anvendelse af bedste tilgængelige teknologi, emissionsgrænseværdier eller bedste miljøpraksis fastsat i fællesskabslovgivning er utilstrækkelig til at sikre opfyldelse af kvalitetsmål og/eller kvalitetskrav, har medlemsstaterne *pligt* til at fastsætte strengere betingelser for disse udledninger.

Det fremgår ikke direkte af bestemmelsen, men følger sammenholdt med stk. 1 implicit heraf, at den nævnte begrænsning af de i stk. 2 omhandlede udledninger gennem anvendelse af bedste tilgængelige teknologi, emissionsgrænseværdier eller bedste miljøpraksis som fastsat i fællesskabslovgivning under alle omstændigheder skal finde sted, uanset om også lempeligere betingelser ville kunne sikre opfyldelse af kvalitetsmål og/eller kvalitetskrav.

En vurdering af, om der i konkrete tilfælde skal fastsættes strengere emissionskontrol over for en udledning af forurenende stoffer, jf. ovenstående, forudsætter, at der er fastsat kvalitetsmål/kvalitetskrav for de pågældende stoffer. Det følger derfor implicit af bestemmelsen, at medlemsstaterne må fastsætte kvalitetskrav for relevante stoffer i de tilfælde, hvor der ikke i forvejen er fastsat sådanne krav i henhold til anden fællesskabslovgivning. Fastsættelse af kvalitetskrav skal i givet fald ske i henhold til pkt. 1.2.6 i bilag V.

Artikel 11: Indsatsprogram

Artikel 11 indeholder bestemmelser om gennemførelse af indsatsprogrammer med henblik på opfyldelse af miljømålene i artikel 4.

Artiklen fastsætter, at indsatsprogrammerne skal indeholde nærmere angivne grundlæggende foranstaltninger, hvis gennemførelse er obligatorisk for medlemsstaterne, og at programmerne derudover skal indeholde supplerende foranstaltninger, der skal have til formål at opfylde miljømålene, hvis ikke de grundlæggende foranstaltninger alene kan sikre opfyldelse af disse.

Artiklen indeholder ingen bestemmelse om, at indsatsprogrammerne skal have karakter af selvstændige retsakter, f.eks. i form af love eller bekendtgørelser. Det vil være tilstrækkeligt, at programmernes indhold og bindende karakter fastlægges gennem anden lovgivning, svarende til, at regionplanernes indhold og karakter i dag er fastlagt gennem planloven.

Indsatsprogrammerne, som skal baseres på den samlede arealanvendelse inden for vandområdedistrikterne, vil lægge en ramme for koordinering og gennemførelse af alle de foranstaltninger, som følger af anden lovgivning på vandområdet, herunder fællesskabslovgivning som byspildevandsdirektivet, nitratdirektivet, badevandsdirektivet, habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet. Det er med hensyn til gennemførelse af konkrete foranstaltninger ikke afgørende, om disse følger af en generel fællesskabsregulering eller national regulering, eller om de er fastlagt regionalt ved udarbejdelsen af et konkret indsatsprogram.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for udarbejdelse af indsatsprogrammer.

Artikel 11, stk. 1

Med henblik på opfyldelse af miljømålene i artikel 4 skal hver medlemsstat sikre, at der for hvert vandområdedistrikt eller den del af et international vandområdedistrikt, der ligger inden for dens område, udarbejdes et indsatsprogram. Der skal herunder tages hensyn til resultaterne af de analyser, der kræves efter artikel 5. Indsatsprogrammerne kan referere til foranstaltninger fastsat i national lovgivning. Hvor det er relevant, kan medlemsstaten fastsætte nationale foranstaltninger for alle vandområdedistrikter, herunder dele af internationale vandområdedistrikter, der ligger inden for dens område.

Ud over resultaterne af analyserne efter artikel 5 vil i praksis også resultater af overvågningen efter artikel 8 indgå i grundlaget for indsatsprogrammerne.

Bestemmelsen om, at medlemsstaterne kan fastsætte nationale foranstaltninger, vil blive aktuel i mange situationer, ikke mindst da mange af de krævede foranstaltninger allerede i dag er indeholdt i dansk lovgivning eller danske handlingsplaner. Det gælder bl.a. foranstaltninger til gennemførelse af nitratdirektivet (91/676/EØF) og byspildevandsdirektivet (91/271/EØF).

Artikel 11, stk. 2

Indsatsprogrammerne skal indeholde de grundlæggende foranstaltninger, som er beskrevet i stk. 3, og om nødvendigt supplerende foranstaltninger, jf. stk. 4.

Bestemmelsen må tolkes således, at indsatsprogrammerne skal indeholde en dækkende beskrivelse af de enkelte foranstaltninger, der skal iværksættes for at sikre opfyldelse af de konkrete miljømål inden for det pågældende vandområdedistrikt. Såfremt der i indsatspro-

grammerne indgår nationale foranstaltninger i form af generelle reguleringer, handlingsplaner el. lign., vil det være tilstrækkeligt med en reference hertil, jf. stk. 1.

Artikel 11, stk. 3

Grundlæggende foranstaltninger er de foranstaltninger, der som minimum skal indgå i indsatsprogrammerne.

De grundlæggende foranstaltninger omfatter følgende:

- a) De foranstaltninger, der kræves for at gennemføre Fællesskabets lovgivning vedrørende beskyttelse af vand, herunder foranstaltninger, der kræves i henhold til de retsakter, der er nævnt i artikel 10 og i bilag VI, del A.

Blandt direktiver, der omhandler beskyttelse af vand, er ud over de anførte desuden biociddirektivet (98/8/EF) samt i en overgangsperiode de retsakter, der senere ophæves i henhold til artikel 22, jf. også bestemmelsen i artikel 4, stk. 9, om opretholdelse af beskyttelsesniveauet i den eksisterende fællesskabslovgivning. Foranstaltninger i medfør heraf skal således indgå i indsatsprogrammerne. Foranstaltninger til gennemførelse af eventuel ny fællesskabslovgivning, f.eks. efter fællesskabsstrategien i artikel 16 og 17, skal ligeledes indgå i indsatsprogrammerne.

- b) Foranstaltninger, der skønnes passende med henblik på artikel 9.
- c) Foranstaltninger, der skal fremme en effektiv og bæredygtig vandanvendelse, således at opnåelsen af målene i artikel 4 ikke bringes i fare.

En "effektiv og bæredygtig vandanvendelse" må her tolkes bredt, således at hensynet både til grundvandets kvantitative og kemiske tilstand og til den økologiske og kemiske tilstand for overfladevand tilgodeses.

- d) Foranstaltninger, der skal opfylde kravene i artikel 7, herunder foranstaltninger til sikring af vandkvaliteten med henblik på at reducere omfanget af den rensning, der kræves til fremstilling af drikkevand.
- e) Kontrol med indvinding af overfladeferskvand og grundvand og med opmagasinering af fersk overfladevand, inklusive et eller flere registre over vandindvindinger og krav om forhåndstilladelse til indvinding og opmagasinering. Kontrollen skal regelmæssigt revurderes og om nødvendigt ajourføres. Medlemsstaterne kan undtage indvindinger og opmagasineringer uden væsentlig indflydelse på vandets tilstand fra kontrollen.

Revurdering og ajourføring af kontrollen må antages at skulle omfatte tilladelser, egenkontrol og tilsyn mv.

Indvindinger og opmagasineringer uden væsentlig indflydelse på vandets tilstand kan undtages fra kontrollen. Det må antages, at "væsentlig indflydelse" her skal fortolkes som indflydelse, der har et sådant omfang, at den er til hinder for opfyldelse af de miljømål, der i henhold til artikel 4 er fastsat for berørte forekomster af overfladevand og grundvand.

- f) Kontrol, herunder et krav om forhåndstilladelse til kunstig infiltration eller forøgelse af grundvandsforekomster. Det anvendte vand kan stamme fra alt overfladevand eller grundvand, forudsat at anvendelsen af kilden ikke hindrer opfyldelse af de miljømål, der er fastsat for kilden eller den infiltrerede eller forøgede grundvandsforekomst. Denne kontrol skal regelmæssigt revurderes og om nødvendigt ajourføres.

Revurdering og ajourføring af kontrollen må antages at skulle omfatte tilladelser, egenkontrol og tilsyn mv.

- g) Krav om forudgående regulering af udledninger fra punktkilder, der kan være årsag til forurening. Reguleringen kan f.eks. tage form af forbud mod tilførsel af forurenende

stoffer til vandet eller krav om forhåndstilladelse eller registrering baseret på generelle bindende regler, der indeholder emissionskontrolforanstaltninger for de pågældende forurenende stoffer, herunder kontrolforanstaltninger i overensstemmelse med artikel 10 og 16. Kontrollen skal regelmæssigt revurderes og om nødvendigt ajourføres.

Bestemmelsen retter sig mod beskyttelse af både overfladevand og grundvand.

Med formuleringen ”punktkilder, der kan være årsag til *forurening*”, er pligten til iværksættelse af foranstaltninger i denne forbindelse begrænset til indgriben over for de typer af forureningspåvirkning fra punktkilder, der falder ind under definitionen af ”forurening” i artikel 2, nr. 33.

Kontrollen kan omfatte generelle (nationale), bindende krav til konkrete aktiviteter. Det vil i så fald være tilstrækkeligt, at den enkelte aktivitet registreres. Denne type regulering svarer i princippet til de eksisterende branchebekendtgørelser eller typegodkendelsesordninger, f.eks. for minirenselanlæg.

Revurdering og ajourføring af kontrollen må antages at skulle omfatte tilladelser, egenkontrol og tilsyn mv.

- h) Foranstaltninger til forebyggelse af eller kontrol med tilførsel af forurenende stoffer fra diffuse kilder, der kan være årsag til forurening. Kontrollen kan tage form af krav om forudgående regulering, f.eks. forbud mod tilførsel af forurenende stoffer til vandet, forhåndstilladelse eller registrering baseret på bindende regler, hvor der ikke ellers er bestemmelser om et sådant krav i anden fællesskabslovgivning. Kontrollen skal regelmæssigt revurderes og om nødvendigt ajourføres.

Bestemmelsen retter sig mod beskyttelse af både overfladevand og grundvand.

Med formuleringen ”diffuse kilder, der kan være årsag til *forurening*”, er pligten til iværksættelse af foranstaltninger i denne forbindelse begrænset til indgriben over for de typer af forureningspåvirkning fra diffuse kilder, der falder ind under definitionen af ”forurening” i artikel 2, nr. 33.

De kilder til forurening, der her skal være omfattet af regulering, omfatter i princippet alle typer af diffuse kilder, f.eks. diffuse udledninger fra deponeringsanlæg og befæstede arealer, diffus afstrømning af næringsstoffer og pesticider fra landbrugsarealer, forurening med antibegroningsmidler fra skibe samt kilder til luftbåren forurening af vandområderne, herunder industri og landbrug.

Kontrol i form af forudgående regulering må antages ud over de ovenfor nævnte foranstaltninger at kunne omfatte anvendelsesbegrænsninger. En forudgående regulering kan omfatte generelle (nationale), bindende krav til konkrete aktiviteter. Det vil i så fald være tilstrækkeligt, at den enkelte aktivitet registreres. Denne type regulering svarer i princippet til de eksisterende branchebekendtgørelser.

Kontrol i form af forudgående regulering af diffuse kilder kan under dette punkt finde sted i det omfang en sådan regulering ikke i forvejen indgår i fællesskabslovgivningen og dermed henhører under litra a), jf. herover. Der gives således mulighed for nationalt eller i de enkelte vandområdedistrikter gennem forudgående regulering at *supplere* den regulering af diffuse kilder, der er fastlagt i eksisterende og eventuel fremtidig fællesskabslovgivning, herunder f.eks. nitratdirektivet (91/676/EØF) (Det er allerede i dag muligt nationalt at indføre en sådan (strengere) regulering i overensstemmelse med traktatens artikel 176).

Revurdering og ajourføring af kontrollen må antages at skulle omfatte tilladelser, egenkontrol og tilsyn mv.

- i) Foranstaltninger rettet mod alle andre betydelige negative indvirkninger på vandets tilstand, jf. artikel 5 og bilag II. Disse skal navnlig omfatte foranstaltninger for at sikre, at vandforekomstens hydromorfologiske forhold er i overensstemmelse med opnåelse af den krævede økologisk tilstand eller et godt økologisk potentiale for vandom-

råder, der er udpeget som kunstige eller stærkt modificerede. Kontrollen i denne forbindelse kan tage form af krav om forhåndstilladelse eller registrering baseret på bindende regler, hvor der ikke ellers er bestemmelser om et sådant krav i anden fællesskabslovgivning. Denne kontrol skal regelmæssigt revideres og om nødvendigt ajourføres.

Revurdering og ajourføring af kontrollen må antages at skulle omfatte tilladelser, egenkontrol og tilsyn mv.

- j) Forbud mod direkte udledninger af forurenende stoffer til grundvandet, idet der dog gælder bestemmelserne herunder.

Medlemsstaterne kan tillade reinjektion i samme grundvandsmagasin af vand, der har været anvendt til geotermiske formål (jordvarme).

De kan også tillade, at der fastsættes betingelser for:

- injektion af vand, der indeholder stoffer, som stammer fra efterforskning og udvinding af kulbrinter eller fra minedrift, og injektion af vand af tekniske grunde i geologiske lag, hvorfra kulbrinter eller andre stoffer er blevet udvundet, eller i geologiske lag, som af naturlige årsager er permanent uegnede til anden anvendelse. Sådanne injektioner må ikke indeholde andre stoffer end dem, der stammer fra ovennævnte operationer;
- reinjektion af grundvand, der er pumpet op fra miner og stenbrud eller i forbindelse med udførelse eller vedligeholdelse af bygge- og anlægsarbejder;
- injektion af naturgas eller flydende gas (LPG) til oplagringsformål i geologiske lag, som af naturlige årsager er permanent uegnede til anden anvendelse;
- injektion af naturgas eller flydende gas (LPG) til oplagringsformål i andre geologiske lag, hvor der er et altafgørende behov for sikker gasforsyning, og hvor injektionerne er af en sådan art, at der ikke er nogen nuværende eller fremtidig fare for, at kvaliteten af modtagende grundvand forringes;
- bygge- og anlægsarbejder og tilsvarende aktiviteter på eller i jorden, som kommer i kontakt med grundvandet. Til disse formål kan medlemsstaterne fastsætte, at sådanne aktiviteter behandles som tilladte, forudsat at de gennemføres i overensstemmelse med generelle bindende regler, som medlemsstaten har fastsat for sådanne aktiviteter;
- udledninger af små mængder stoffer til videnskabelige formål til karakterisering, beskyttelse eller restaurering af vandforekomster, der er begrænset til den mængde, der er strengt nødvendig for den pågældende anvendelse;

forudsat at sådanne udledninger ikke hindrer opfyldelse af de miljømål, der er fastsat for denne grundvandsforekomst.

Forbudet mod direkte udledning til grundvand omfatter alle forurenende stoffer, jf. artikel 2, nr. 31, hvor foranstaltningerne i medfør af den hidtidige regulering efter grundvandsdirektivet (80/68/EØF) blot skulle henholdsvis forhindre og begrænse tilførsel til grundvand af liste I- og liste II-stoffer, jf. bilag til grundvandsdirektivet og til direktivet om farlige stoffer (76/464/EØF).

- k) Foranstaltninger til eliminering af forurening af overfladevand med stoffer på listen over prioriterede stoffer, som skal vedtages i henhold til artikel 16, stk. 2, samt foranstaltninger til progressivt at reducere forurening med andre stoffer, som ellers vil forhindre medlemsstaterne i at opfylde miljømålene for overfladevand, jf. artikel 4. Foranstaltningerne skal være i overensstemmelse med den indsats, der i øvrigt sættes i gang i henhold til artikel 16.

Med ”andre stoffer” refereres til alle andre forurenende stoffer, jf. artikel 2, nr. 31, end stofferne på listen over prioriterede stoffer. Der kræves for disse stoffer ikke reduktion af *udledningerne*, men alene en progressiv reduktion af *forureningen*, jf. artikel 2, nr. 33, og kun hvis denne forurening er til hinder for opfyldelse af miljømålene, herunder overholdelse af de miljøkvalitetskrav, der er fastlagt enten i bilag IX eller af medlemsstaterne efter bilag V.

Med kravet om foranstaltninger til eliminering af forurening af overfladevand er i princippet indarbejdet de essentielle bestemmelser i direktivet om farlige stoffer (76/464/EØF), som ophæves i henhold til vandrammedirektivets artikel 22, jf. også artikel 4, stk. 9. Direktivet om farlige stoffer fastsætter bl.a., at medlemsstaterne skal træffe foranstaltninger til at eliminere forureningen af vandområder med liste I-stoffer og til at mindske forureningen af de pågældende vandområder med liste II-stoffer (liste I- og liste II-stoffer er farlige stoffer opført i bilaget til direktivet om farlige stoffer).

- l) Enhver foranstaltning, der er nødvendig for at forebygge betydelige tab af forurenende stoffer fra tekniske anlæg og for at forebygge og/eller reducere virkningerne af forurening som følge af ulykker, f.eks. som følge af oversvømmelse. Nødvendige foranstaltninger kan omfatte systemer til at opdage eller varsle om sådanne begivenheder. Omfattet er også alle passende foranstaltninger til nedbringelse af risikoen for vandøkosystemerne i forbindelse med ulykker, som ikke med rimelighed kunne have været forudset.

Begrebet ”tekniske anlæg” er ikke nærmere præciseret. Det må derfor antages, at de nævnte foranstaltninger i princippet skal omfatte enhver type af tekniske anlæg.

Artikel 11, stk. 4

”Supplerende foranstaltninger” er foranstaltninger, som skal udformes og gennemføres ud over de grundlæggende foranstaltninger *med det formål* at opfylde de mål, der er fastsat i henhold til artikel 4. Del B i bilag VI indeholder en ikke-udtømmende liste over sådanne foranstaltninger.

Supplerende foranstaltninger skal indarbejdes i indsatsprogrammerne, hvis det er sandsynliggjort, at det ikke vil være muligt at nå miljømålene fastsat i artikel 4 alene ved at iværksætte de grundlæggende foranstaltninger. De supplerende foranstaltninger kan principielt omfatte enhver foranstaltning, der kan bidrage til opfyldelse af miljømålene.

Blandt danske eksempler på supplerende foranstaltninger til opfyldelse af eksisterende miljømål er udpegningen af særligt følsomme drikkevandsområder, vandmiljøplanerne, listen over uønskede stoffer og handlingsplanen om phthalater.

Medlemsstaterne kan vedtage ”yderligere supplerende foranstaltninger” for yderligere at beskytte eller forbedre vandforekomster, som er omfattet af direktivet. Sådanne foranstaltninger kan bl.a. vedtages som led i gennemførelsen af de relevante internationale aftaler, der er nævnt i artikel 1.

Disse foranstaltninger kan f.eks. omfatte foranstaltninger med henblik på at nå generati-
onsmålet for farlige stoffer.

Artikel 11, stk. 5

Hvis overvågning eller andre data indikerer, at miljømålene i artikel 4 for et vandområde ikke kan *forventes* opfyldt, skal medlemsstaterne sikre:

- at årsagerne til den manglende opfyldelse af miljømålene undersøges,
- at relevante tilladelser og godkendelser gennemgås og eventuelt revideres,
- at overvågningsprogrammerne revurderes og eventuelt justeres og

- at der fastsættes sådanne yderligere foranstaltninger, der er nødvendige for at opfylde miljømålene, herunder, hvor det er relevant, fastsættelse af strengere miljøkvalitetskrav i overensstemmelse med proceduren fastsat i bilag V.

Hvis årsagerne til, at målene ikke kan forventes opfyldt, er resultat af naturgivne omstændigheder eller *force majeure*, som er ekstraordinære og som ikke med rimelighed kunne have været forudset, navnlig voldsomme oversvømmelser og langvarig tørke, kan medlemsstaten beslutte, at yderligere foranstaltninger ikke er praktisk gennemførlige, jf. dog artikel 4, stk. 6 (der er i den danske udgave af direktivet fejlagtigt henvist til artikel 4, stk. 5).

I artikel 4, stk. 6, er fastsat, under hvilke betingelser midlertidige forringelser af vandforekomsternes tilstand kan tillades. Henvisningen hertil må indebære, at kun i situationer, hvor en forventet manglende opfyldelse af miljømålene er af *midlertidig* karakter, og kun når betingelserne i artikel 4, stk. 6, er opfyldt, kan en medlemsstat beslutte, at yderligere foranstaltninger ikke er praktisk gennemførlige (se i øvrigt bemærkninger til artikel 4, stk. 6).

Blandt de yderligere foranstaltninger, der skal iværksættes, indgår fastsættelse af strengere miljøkvalitetskrav til forurenende stoffer, hvor det er *relevant*. Det indgår i definitionerne af økologisk tilstand for overfladevand, jf. bilag V, at koncentrationer af forurenende stoffer ikke overstiger nærmere fastsatte niveauer. Det følger imidlertid af definitionerne, at det kun for god økologisk tilstand eller godt økologisk potentiale kan forekomme, at der er uoverensstemmelse mellem kravene til de biologiske kvalitetselementer og kravene til forurenende stoffer, og hvor det derfor kunne være relevant at fastsætte strengere krav. Da imidlertid kravene til forurenende stoffer her er miljøkvalitetskrav fastsat i henhold til proceduren i bilag V, som også skal følges i henhold til stk. 5, er bestemmelsen om fastsættelse af strengere krav reelt uden indhold.

Stk. 5 fastsætter, at særlige omstændigheder kan begrunde, at medlemsstaterne beslutter, at der ikke skal iværksættes yderligere foranstaltninger for at opfylde miljømål, der ellers ikke kan forventes opfyldt. Blandt sådanne omstændigheder fremhæver bestemmelsen særligt voldsomme oversvømmelser og langvarig tørke. Det må antages, at andre omstændigheder skal have en karakter, der kan sammenlignes hermed, for at denne bestemmelse kan bringes i anvendelse (se endvidere bemærkninger til artikel 4, stk. 6).

Artikel 11, stk. 6

Ved gennemførelse af foranstaltninger efter stk. 3 skal medlemsstaterne tage alle relevante skridt for at undgå at øge forureningen af marine vande. Med forbehold af gældende lovgivning må iværksættelse af foranstaltninger efter stk. 3 under ingen omstændigheder hverken direkte eller indirekte føre til øget forurening af overfladevand. Dette krav gælder ikke, hvis overholdelse heraf vil medføre øget forurening af miljøet som helhed.

Idet bestemmelsen i øvrigt tager forbehold over for eventuelle negative konsekvenser af en gennemførelse af den *eksisterende* fællesskabslovgivning, fastsætter stk. 6 her entydigt, at gennemførelsen af de grundlæggende foranstaltninger ikke på nogen måde må give anledning til øget forurening af overfladevand. Kravet kan alene fraviges i situationer, hvor denne eksplicitte beskyttelse af overfladevand vil føre til en forøgelse af den samlede forureningspåvirkning af miljøet. Det må dog antages, at denne undtagelsesbestemmelse har begrænset rækkevidde, og at *væsentlige* forureningspåvirkninger af overfladevandområder næppe vil kunne tillades med henvisning hertil.

Med stk. 6 udstrækkes medlemsstaternes pligt til at forebygge forurening af overfladevand til også at gælde marine vande, selv om direktivet ikke som sådan tager sigte på at sikre mod forringelse af disse vandes økologiske tilstand, jf. artikel 2, nr. 1.

Artikel 11, stk. 7

Indsatsprogrammer skal opstilles senest 22. december 2009, og alle foranstaltninger skal være operationelle senest 22. december 2012.

Artikel 11, stk. 8

Indsatsprogrammerne skal revurderes og om nødvendigt opdateres senest 22. december 2015 og derefter hvert 6. år. Enhver ny eller revideret foranstaltning, der fastlægges i et ajourført indsatsprogram, skal være operationel inden for 3 år efter fastlæggelsen. (Se endvidere bemærkninger til artikel 15, stk. 3, om udarbejdelse af statusrapporter vedrørende gennemførelse af indsatsprogrammer).

Artikel 12: Problemer, der ikke kan løses på medlemsstatsniveau

Artikel 12 fastlægger procedurer for, hvordan medlemsstaterne kan inddrage Kommissionen i løsningen af problemer, som ikke kan løses på medlemsstatsniveau. Artiklen indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Artikel 12, stk. 1

Hvis en medlemsstat støder på et problem, der har indvirkning på forvaltningen af dens vand, men som den ikke selv kan løse, kan den underrette Kommissionen og enhver anden berørt medlemsstat, eventuelt med anbefalinger vedrørende løsning af problemet.

Bestemmelsen vil kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor et problem skyldes påvirkninger, der hidrører fra en anden medlemsstat eller tredjelande. Desuden vil bestemmelsen kunne anvendes i situationer, hvor der ikke tale er grænseoverskridende påvirkninger, men hvor medlemsstaten af forskellige årsager alligevel ikke er i stand til at løse problemet, f.eks. på grund af manglende reguleringsværktøjer.

Artikel 12, stk. 2

Kommissionen skal besvare underretninger og anbefalinger fra medlemsstaterne inden for en periode på seks måneder.

Kommissionens kompetence i forbindelse hermed er ikke præciseret. Det må antages, at Kommissionen kan påtage sig en mæglerrolle i forbindelse med løsningen af problemet, hvis dette skyldes forhold i en anden medlemsstat. I øvrige tilfælde kan Kommissionen anbefale en løsningsmodel.

Med underretninger efter stk. 1 kan Kommissionen gøres opmærksom på problemer, som bør give anledning til ny fællesskabsregulering eller lignende.

Artikel 13: Vandområdeplaner

Artikel 13 fastsætter bestemmelser om udarbejdelse af vandområdeplaner for de enkelte vandområdedistrikter. Artiklen præciserer også, hvilke forhold planen skal berøre.

Artiklen indeholder ingen bestemmelse om, at vandområdeplanerne skal have karakter af selvstændige retsakter, f.eks. i form af love eller bekendtgørelser. Det vil være tilstrækkeligt, at planernes indhold og den eventuelle bindende karakter heraf fastlægges gennem anden lovgivning. Det svarer til de gældende regler for regionplanerne, hvis indhold og karakter er fastlagt i planloven, mens selve planerne gennem retningslinjer oplyser om de hensyn, som amtsrådene vil lade indgå i beslutningerne sammen med de skøn, som de skal foretage i medfør af anden lovgivning.

Artikel 13, stk. 1

Medlemsstaterne skal sørge for, at der udarbejdes en vandområdeplan for hvert vandområdedistrikt, der udelukkende ligger inden for deres område.

Bestemmelsen fastsætter dermed, at medlemsstaterne skal udarbejde én samlet vandområdeplan for hvert vandområdedistrikt. Bestemmelsen afspejler den hensigt, at der skal ske en planlægning for det enkelte vandområdedistrikt, der inddrager alle forhold, der kan påvirke vandmiljøet, og som omfatter sammenhængende løsninger inden for vandområdedistriktet.

Artikel 13, stk. 2

Hvis der er tale om et internationalt vandområdedistrikt, der som helhed ligger inden for EU, skal de berørte medlemsstater sørge for en koordinering med henblik på at udarbejde en fælles vandområdeplan for distriktet.

Hvis der ikke udarbejdes en sådan fælles vandområdeplan, skal de berørte medlemsstater udarbejde en vandområdeplan for den del af vandområdedistriktet, der ligger inden for deres område.

Relevansen af stk. 2 vil afhænge af, hvilke løsninger Danmark og Tyskland finder for grænseoverskridende vandløbsoplande ved den dansk-tyske grænse, jf. bemærkningerne til artikel 3, stk. 3.

Såfremt berørte medlemsstater ikke kan opnå enighed om udarbejdelse af en fælles vandområdeplan for et internationalt vandområdedistrikt, har de mulighed for at inddrage Kommissionen, jf. artikel 12.

Artikel 13, stk. 3

Hvis der er tale om et internationalt vandområdedistrikt, der går ud over EU's grænser, søger medlemsstaterne at få udarbejdet en fælles vandområdeplan med det pågældende tredjeland. Hvis dette ikke er muligt, skal medlemsstaterne udarbejde en vandområdeplan for den del af vandområdedistriktet, der ligger inden for deres område.

Bestemmelsen ikke relevant ved gennemførelse af direktivet i dansk lovgivning, jf. bemærkningerne til artikel 3, stk. 5.

Artikel 13, stk. 4

Vandområdeplanerne skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bilag VII (se afsnit herom).

Miljømålene i direktivets artikel 4, herunder anvendelsen af bestemmelserne i artikel 4, stk. 4, 5, 6 og 7, fastsættes formelt i vandområdeplanerne, jf. bilag VII, punkt A, nr. 5. Bortset herfra har planerne udelukkende informativ karakter, idet det øvrige indhold udgøres af beskrivelser eller resuméer af elementer, hvis udarbejdelse eller gennemførelse er fastsat i andre af direktivets bestemmelser.

Artikel 13, stk. 5

Vandområdeplaner kan suppleres ved udarbejdelse af mere detaljerede programmer og områdeplaner for et delopland, en sektor, et problem eller en type vand for at behandle særlige aspekter af vandforvaltningen. Gennemførelse af disse foranstaltninger fritager ikke medlemslandene for nogen af deres forpligtelser i henhold til den øvrige del af direktivet.

Artikel 13, stk. 6

Vandområdeplanerne skal offentliggøres senest 22. december 2009.

Stk. 6 fastsætter alene en dato for offentliggørelse af den *første* vandområdeplan, men nævner ikke offentliggørelse af ajourføringer af vandområdeplanerne, jf. stk. 7. Det kan dog udledes af artikel 15, stk. 3, at også ajourføringer af planerne skal offentliggøres. Det må antages, at offentliggørelsen skal følge samme takt som ajourføringerne, således at ajourføringer af planerne skal offentliggøres senest 22. december 2015 og derefter hvert sjette år.

Artikel 14 fastsætter nærmere retningslinjer for offentlighedens inddragelse ved udarbejdelse af vandområdeplanerne og ved ajourføring heraf, herunder retningslinjer for offentliggørelse af udkast til planerne (Det følger forståelsesmæssigt heraf, at de planer og ajourføringer, der skal offentliggøres som anført herover, er de endeligt vedtagne planer).

Da direktivet ikke indeholder bestemmelser om, hvornår vandområdeplanerne eller ajourføringer heraf skal træde i kraft, må det antages, at planerne træder i kraft ved offentliggørelsen. Da miljømålene er en integreret del af planerne, jf. bemærkninger til stk. 4, får de retsvirkning fra det tidspunkt, hvor planerne træder i kraft, medmindre andet er fastsat i planerne.

Artikel 13, stk. 7

Vandområdeplanerne skal revurderes og ajourføres senest 22. december 2015 og derefter hvert 6. år (se endvidere bemærkninger til stk. 6 herover).

Artikel 14: Offentlig oplysning og høring

Artiklen fastsætter bestemmelser om offentlighedens medvirken ved gennemførelse af direktivet. Bestemmelsen tager bl.a. hensyn til principperne i Århuskonventionen om borgernes miljørettigheder.

Artikel 14, stk. 1

Medlemsstaterne skal tilskynde til, at alle interesserede parter inddrages aktivt i gennemførelsen af direktivet, navnlig i udarbejdelse, revision og ajourføring af vandområdeplanerne. Medlemsstaterne skal sikre, at nedenstående dokumenter offentliggøres for hvert vandområdedistrikt, og at offentligheden, herunder brugerne, inddrages og gives mulighed for at komme med bemærkninger til disse:

- En tidsplan og et arbejdsprogram for udarbejdelse af vandområdeplanen, herunder en redegørelse for høringsprocessen. Disse dokumenter skal være offentliggjort mindst 3 år inden planen skal træde ikraft.
- En foreløbig oversigt over væsentlige vandforvaltningsmæssige problemstillinger, som berører vandløbsoplade i vandområdedistriktet. Oversigten skal offentliggøres mindst 2 år inden planens ikrafttræden.
- Udkast til vandområdeplan. Udkastet skal offentliggøres mindst 1 år inden planens ikrafttræden.

Medlemslandene skal sørge for, at der på anmodning gives aktindsigt i baggrunddokumenter og oplysninger, der er anvendt i forbindelse med udarbejdelsen af vandområdeplanen.

Bestemmelsen om, at alle interesserede parter skal inddrages aktivt i gennemførelsen af direktivet, må antages at gælde for så vidt angår *administrationen af* de love og administrative bestemmelser, der gennemfører direktivet i den nationale lovgivning.

Artikel 14, stk. 2

I forbindelse med offentliggørelse af dokumenter omfattet af stk. 1 skal medlemslandene sikre, at offentligheden får en frist på mindst 6 måneder til at komme med skriftlige kommentarer.

Artikel 14, stk. 3

Pligten til offentliggørelse og fristerne for at komme med skriftlige kommentarer efter stk. 1 og 2 gælder også for ajourførte vandområdeplaner.

Artikel 15: Rapportering

Artikel 15 indeholder retningslinjer for medlemsstaternes løbende rapportering til Kommissionen og andre medlemsstater om gennemførelse og overholdelse af direktivets bestemmelser.

Artikel 15, stk. 1

Medlemsstaterne skal senest 3 måneder efter en vandområdeplans offentliggørelse sende kopi af planen til Kommissionen og berørte medlemsstater. Dette skal ligeledes ske ved senere opdateringer og ajourføringer af vandområdeplanerne.

For rent nationale vandområdedistrikter skal alle planerne, der dækker det nationale område fremsendes til Kommissionen.

For internationale vandområdedistrikter skal medlemsstaten som minimum fremsende den del af vandområdeplanerne, der dækker medlemsstatens territorium.

Artikel 15, stk. 2

I forbindelse med udarbejdelse af den *første* vandområdeplan skal medlemsstaterne forelægge en sammenfattende rapport om de tre typer af analyser, der er krævet i henhold til artikel 5, jf. bilag II og III. Rapporten skal foreligge senest tre måneder efter, at analyserne er færdigudarbejdet, dvs. senest marts 2005.

I forbindelse med udarbejdelse af den *første* vandområdeplan skal medlemsstaterne ligeledes forelægge en sammenfattende rapport om de overvågningsprogrammer, der bliver etableret i overensstemmelse med artikel 8. Dette skal ske senest 3 måneder efter, at programmerne er færdigudarbejdet, dvs. senest marts 2007.

Det er ikke nævnt, hvem medlemsstaterne skal forelægge rapporterne for. Det må antages, at rapporterne skal fremsendes til Kommissionen.

Artikel 15, stk. 3

Medlemsstaterne forelægger senest 3 år efter offentliggørelsen af en vandområdeplan eller en ajourføring heraf en statusrapport om de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af det planlagte indsats program.

Det er ikke nævnt, hvem medlemsstaterne skal forelægge rapporterne for. Det følger imidlertid af artikel 18, stk 4, hvorefter Kommissionen på grundlag af rapporterne skal udarbejde en statusrapport om gennemførelsen af direktivet, at rapporterne skal fremsendes til Kommissionen.

Artikel 16: Strategier mod vandforurening

Kommissionen skal fremsætte forslag til fremtidig fællesskabsregulering af prioriterede stoffer. Artikel 16 fastsætter nærmere bestemmelser om indholdet af disse forslag, om hvilke hensyn, der skal indgå ved udarbejdelse af forslagene, og om frister for fremsættelse heraf. Bortset fra bestemmelser i stk. 8 indeholder artiklen ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Artiklen og den fællesskabslovgivning, der vil følge heraf, kan sidestilles med den hidtidige fællesskabsregulering af de 17 liste I-stoffer, jf. datterdirektiverne til direktivet om farlige stoffer i vandmiljøet (76/464/EØF).

Artikel 16, stk. 1

EU-Parlamentet og Rådet skal vedtage specifikke foranstaltninger mod vandforurening forårsaget af enkelte forurenende stoffer eller grupper af forurenende stoffer, der udgør en væsentlig risiko for eller via vandmiljøet, herunder risiko for vand, der anvendes til drikkevandsindvinding. For disse forurenende stoffer skal foranstaltningerne tage sigte på en progressiv reduktion af udledninger, emissioner og tab. For de af stofferne, som identificeres som *prioriterede farlige stoffer*, jf. stk. 3, skal foranstaltningerne tage sigte på standning eller udfasning af udledninger, emissioner og tab. De nævnte foranstaltninger skal vedtages på grundlag af forslag fremsat af Kommissionen i overensstemmelse med procedurerne i traktaten. (den danske udgave af direktivet anfører her fejlagtigt, at Kommissionens forslag skal fremsættes ”i henhold til denne artikel og i overensstemmelse med procedurerne i traktaten”).

Direktivet indeholder ingen definition af ”stoffer, der udgør en væsentlig risiko for eller via vandmiljøet” og fastsætter ej heller nærmere kriterier for, hvornår en risiko kan betegnes som ”væsentlig”. Det vil derfor i praksis være op til Kommissionen ved fremsættelse af forslag til specifikke foranstaltninger at vurdere, om konkrete stoffer eller stofgrupper udgør en ”væsentlig” risiko. Som minimum vil Kommissionen dog skulle fremsætte forslag til foranstaltninger for de stoffer, som gennem proceduren i stk. 2 udpeges som prioriterede stoffer.

Kommissionens forslag skal tage sigte på progressiv reduktion af udledninger, emissioner og tab og, for prioriterede farlige stoffer, på ophør eller udfasning heraf. Foranstaltningerne vil dermed primært være rettet mod beskyttelse af overfladevand og kun i mindre omfang mod beskyttelse af grundvand. Stk. 1 hindrer ikke, at Kommissionens forslag tager et bredere sigte end det angivne, men det har ikke været hensigten med bestemmelsen og kan ikke forventes.

De nævnte foranstaltninger mod vandforurening vil blive fastlagt i et eller flere (min i minimum) direktiver som EU-Parlamentets og Rådets fælles beslutning (se endvidere bemærkninger til stk. 8).

Artikel 16, stk. 2

Kommissionen skal fremsætte forslag indeholdende en liste over prioriterede stoffer, som er udvalgt blandt de stoffer, der udgør en væsentlig risiko for eller via vandmiljøet. Prioriteringen/udvælgelsen af stofferne skal ske på baggrund af den risiko for eller via vandmiljøet, der er konstateret ved:

- a) den ("almindelige") risikovurdering foretaget i henhold til forordning 793/93/EØF, direktivet om plantebeskyttelsesmidler (91/414/EØF) og biociddirektivet (98/8/EF).
- b) en målrettet risikobaseret vurdering, der følger metoden i forordning 793/93/EØF, og som udelukkende fokuserer på akvatiske økotoxicitet og human toksicitet via vandmiljøet.

Hvis det er nødvendigt for at overholde tidsplanen i stk. 4, skal stofferne prioriteres med henblik på indsats ud fra den risiko for vandmiljøet eller via vandmiljøet, der er konstateret ved en *forenklet risikobaseret vurderingsprocedure*. Denne procedure skal være baseret på videnskabelige principper og skal navnlig tage hensyn til:

- dokumentation for det pågældende stofs direkte farlighed, herunder navnlig dets akvatiske økotoxicitet og humane toksicitet via akvatiske eksponeringsveje og
- dokumentation fra overvågning af udbredt forekomst i miljøet og
- andre påviste faktorer, der kan tyde på mulighed for udbredt forekomst i miljøet, såsom den producerede eller anvendte mængde af det pågældende stof og anvendelsesmønstre.

Udvælgelsen/prioriteringen af stoffer skal således som hovedregel baseres på risikovurderingerne nævnt under litra a) og b), og kun hvis der ikke er tid hertil, skal den forenkledede risikovurdering bringes i anvendelse. Det må dog forudses, at den forenkledede risikovurdering i praksis på kortere og mellemlangt sigt ofte vil blive den anvendte procedure, da proceduren efter den almindelige EU-risikovurdering tidsmæssigt er ufremkommelig.

Kommissionen har den 14. december 2000 fremsat (revideret) forslag i overensstemmelse med stk. 2, indeholdende en liste med 32 prioriterede stoffer baseret på den forenkledede risikovurdering. Det er uvist, hvornår forslaget - eventuelt i en ændret form - kan vedtages. Drøftelserne om forslaget foregår p.t.

Artikel 16, stk. 3

Kommissionens forslag skal også identificere de prioriterede *farlige* stoffer. Kommissionen skal i den forbindelse tage hensyn til den udpegning af stoffer, der giver anledning til bekymring, der er foretaget i anden relevant fællesskabslovgivning vedrørende farlige stoffer eller i relevante internationale aftaler.

De prioriterede farlige stoffer vil her omfatte de stoffer på listen over prioriterede stoffer, der ifølge definitionen i artikel 2, nr. 29, må kategoriseres som farlige. At Kommissionen ved identifikation af de prioriterede farlige stoffer skal tage hensyn til den udvælgelse, der er sket i anden sammenhæng, afspejler, at definitionen i artikel 2, nr. 29, ikke fuldstændigt entydigt afgrænser "farlige stoffer" fra andre stoffer.

De relevante internationale aftaler, hvorunder en udvælgelse af stoffer har fundet sted og hvortil der henvises, er først og fremmest OSPAR, HELCOM og Nordsøsamarbejdet. Da direktivet om farlige stoffer (76/464/EØF) ophæves med vandrammedirektivet, og da de 129 kandidatstoffer til liste I i bilaget til direktivet om farlige stoffer ikke fremover har selvstændig status, må det antages, at Kommissionen ikke nødvendigvis skal tage hensyn til kandidatstofferne ved identifikation af prioriterede farlige stoffer.

Artikel 16, stk. 4

Kommissionen skal revurdere listen over prioriterede stoffer senest 22. december 2004 og mindst hvert fjerde år derefter. Kommissionen skal fremsætte forslag til en revideret liste, når det er hensigtsmæssigt.

Hvornår det vil være hensigtsmæssigt, at Kommissionen fremsætter forslag til revision af listen over prioriterede stoffer, må bero på bl.a. en vurdering af stofferne, der ikke er opført på listen, og fremskridtene med at gennemføre fællesskabsforanstaltninger for de stoffer, der allerede er opført på listen.

Artikel 16, stk. 5

Ved udarbejdelse af forslaget til listen over prioriterede stoffer, henholdsvis til en revideret liste over prioriterede stoffer, skal Kommissionen tage hensyn til anbefalinger fra Den Videnskabelige Komité for Toksicitet, Økotoksicitet og Miljø, medlemsstaterne, EU-Parlamentet, Det Europæiske Miljøagentur, EU's forskningsprogrammer, internationale organisationer, som EU er part i, europæiske virksomhedsorganisationer, herunder organisationer, der repræsenterer små og mellemstore virksomheder, samt europæiske miljøorganisationer. Kommissionen skal endvidere tage hensyn til andre relevante oplysninger, som den bliver opmærksom på.

Det fremgår ikke nærmere, hvilke "andre relevante oplysninger" Kommissionen skal tage hensyn til. Det må her være afgørende, at oplysningerne er relevante i den konkrete sammenhæng.

Kommissionen har etableret et rådgivende ekspertudvalg med deltagelse af relevante parter. Udvalget skal beskæftige sig med alle aspekter af artikel 16, herunder listen over prioriterede stoffer (jf. også bemærkning til bilag V, punkt 1.2.6).

Artikel 16, stk. 6

Kommissionen skal for de prioriterede stoffer fremsætte forslag til kontrol (regulering) med henblik på (eng. "*proposals of controls for*"):

- progressiv reduktion af udledninger, emissioner og tab af de pågældende stoffer, og navnlig
- standsning eller udfasning af udledninger, emissioner og tab af prioriterede farlige stoffer identificeret i henhold til stk. 3, herunder en passende tidsplan herfor. Tidsplanen må ikke overstige tyve år efter EU-Parlamentets og Rådets vedtagelse af disse forslag i overensstemmelse med denne artikel.

Kommissionen skal i forbindelse hermed både for punktkilder og diffuse kilder fastlægge et passende, omkostningseffektivt og rimeligt niveau for produkt- og proceskontrolforanstaltninger og en tilsvarende kombination heraf. Kommissionen skal herunder tage hensyn til ensartede emissionsgrænseværdier for proceskontrol inden for Fællesskabet (eng. "*take account of Community-wide uniform emission limit values for process control*"); oversættelsen heraf i den danske direktivtekst er ikke korrekt). Hvor det findes hensigtsmæssigt, kan der sektorvis på fællesskabsplan gennemføres foranstaltninger til proceskontrol. Når en foreslået produktkontrol omfatter revurdering af relevante tilladelser udstedt i henhold til direktivet om plantebeskyttelsesmidler (91/414/EØF) og biociddirektivet (98/8/EF), udføres sådanne revurderinger efter bestemmelserne i disse direktiver. Ethvert forslag til kontrolforanstaltninger skal indeholde bestemmelser om revurdering og ajourføring af foranstaltningerne og om bedømmelse af deres effektivitet.

Den præcise rækkevidde af bestemmelsen i forhold til kontrollen med henblik på progressiv reduktion af udledninger, emissioner og tab af prioriterede stoffer er uvis. Derimod må det anses for klart, at Kommissionens forslag til kontrol for så vidt angår de prioriterede farlige stoffer *skal* kunne sikre ophør af udledninger, emissioner og tab inden for den angivne tyveårs periode, idet udarbejdelse af en tidsplan herfor ellers vil være meningsløs. Det er uklart, hvordan Kommissionen i forbindelse hermed vil tolke kravet om ophør i forbindelse med naturligt forekommende prioriterede farlige stoffer, f.eks. metaller og PAH'er, jf. Kommissionens forslag til liste over prioriterede stoffer (se bemærkning til stk. 2).

Bestemmelsen præciserer ikke nærmere, hvad der forstås ved "passende, omkostningseffektiv og rimelig", og fastsætter i øvrigt ikke, hvordan sådanne vurderinger skal indgå ved udformning af Kommissionens forslag.

Bestemmelsen fastsætter hverken i forhold til prioriterede stoffer eller prioriterede farlige stoffer, at de foreslåede kontrolforanstaltninger skal kunne sikre overholdelse af kvalitets-

krav for de berørte vandområder. Kommissionen har i en erklæring på Rådets møde den 16.-17. juni 1998 tilkendegivet, at de emissionsgrænseværdier, som den vil foreslå i henhold til artikel 16, vil blive baseret på de tilgængelige tekniske reduktionsmuligheder, der er mest effektive i relation til miljømålene i artikel 4. Medlemsstaterne vil derfor, såfremt emissionsgrænseværdier vedtaget på fællesskabsplan på forslag af Kommissionen er utilstrækkelige til at sikre overholdelse af gældende kvalitetskrav, skulle iværksætte yderligere kontrolforanstaltninger.

Artikel 16, stk. 7

Kommissionen skal fremsætte forslag til kvalitetskrav for koncentrationer af prioriterede stoffer i overfladevand, sediment eller biota.

Disse kvalitetskrav vil, når de er vedtaget, indgå i definitionen af god økologisk og kemisk tilstand for overfladevandområder, jf. bilag V. Kvalitetskravene vil endvidere skulle indgå ved regulering af udledninger efter princippet om den kombinerede fremgangsmåde, jf. artikel 10.

Artikel 16, stk. 8

De forslag vedrørende prioriterede stoffer, som Kommissionen skal fremsætte i overensstemmelse med stk. 6 og 7, skal i det mindste hvad angår emissionskontrol for punktkilder og miljøkvalitetskrav fremsættes senest to år efter, at det pågældende stof er optaget på listen over prioriterede stoffer.

Hvis der ikke foreligger nogen fællesskabsbeslutning inden 22. december 2006, skal *medlemsstaterne* for stofferne på den første liste over prioriterede stoffer fastsætte miljøkvalitetskrav for alt overfladevand, som er påvirket af udledning af stofferne. Medlemsstaterne skal i denne situation endvidere fastsætte kontrolforanstaltninger for de vigtigste kilder til udledning af prioriterede stoffer. Disse foranstaltninger skal være baseret på bl.a. overvejelse af "alle tekniske reduktionsmuligheder".

For stoffer, der efterfølgende optages på listen over prioriterede stoffer, skal medlemsstaterne træffe tilsvarende foranstaltninger senest fem år efter, at et stof er optaget på listen, hvis der ikke forinden foreligger en fællesskabsbeslutning.

Den frist på to år, som Kommissionen er underlagt, gælder alene med hensyn til fremsættelse af forslag til emissionskontrol for punktkilder og miljøkvalitetskrav. Der er ingen frist for fremsættelse af forslag til kontrol efter stk. 6 og 7 i øvrigt. Kommissionen har endnu ikke fremsat forslag på nogen af områderne.

Kontrolforanstaltningerne for de vigtigste kilder til udledning, som medlemsstaterne skal fastsætte i mangel af fællesskabsbeslutning, skal være baseret på overvejelser om "alle tekniske reduktionsmuligheder". Bestemmelsen anvender her bevidst ikke begrebet "bedste tilgængelige teknik", men i stedet et ikke nærmere defineret og ikke hidtil anvendt begreb. Der må heri ligge den forståelse, at "alle tekniske reduktionsmuligheder" er mindre vidtgående end "bedste tilgængelige teknik".

Bestemmelsen angiver ikke et præcist sigte med de kontrolforanstaltninger, som medlemsstaterne i fravær af fællesskabsbeslutning skal iværksætte for de vigtigste kilder til udledning af prioriterede stoffer. Det er alene angivet, at medlemsstaternes foranstaltninger skal baseres på overvejelser om bedste tekniske reduktionsmuligheder. Da sådanne foranstaltninger ikke nødvendigvis vil kunne sikre en progressiv reduktion af udledninger, emissioner og tab af prioriterede stoffer, endsiges standsning eller udfasning af disse for så vidt angår prioriterede farlige stoffer, må det antages, at medlemsstaterne *ikke* har pligt til specifikt at iværksætte foranstaltninger med henblik herpå.

Artikel 16, stk. 9

Kommissionen kan udarbejde strategier mod forurening af vand forårsaget af alle andre forurenende stoffer eller grupper af forurenende stoffer, herunder enhver forurening afstedkommet af en ulykke.

”Andre forurenende stoffer” angiver her forurenende stoffer ud over stofferne på listen over prioriterede stoffer. Bestemmelsen giver Kommissionen *mulighed* for at fremsætte forslag til beskyttelse af vandmiljøet mod enhver forurening af vand med de pågældende stoffer.

Artikel 16, stk. 10

Ved udarbejdelse af forslag i henhold til stk. 6 og 7 skal Kommissionen revurdere direktiverne nævnt i vandrammedirektivets bilag IX, dvs. datterdirektiverne til direktivet om farlige stoffer (76/464/EØF). Datterdirektiverne indeholder kontrolforanstaltninger i form af emissionsgrænseværdier og kvalitetskrav for de 17 liste I-stoffer.

For de liste I-stoffer, som måtte blive optaget på listen over prioriterede stoffer, skal Kommissionen senest 2 år efter, at det enkelte stof er optaget på listen, fremsætte forslag til revision af kontrolforanstaltningerne. For de øvrige liste I-stoffer skal Kommissionen fremsætte forslag til passende foranstaltninger, herunder eventuelt en ophævelse af kontrolforanstaltningerne i de nævnte datterdirektiver.

Alle de kontrolforanstaltninger i de nævnte datterdirektiver, som foreslås revideret, skal ophæves senest, når revisionerne træder i kraft.

Stk. 10 indeholder ikke en frist for Kommissionen til fremsættelse af forslag vedrørende liste I-stoffer, der ikke optages på listen over prioriterede stoffer.

Det følger af stk. 10, at de liste I-stoffer, som ikke optages på listen over prioriterede stoffer, kan risikere at ændre status til alene at være kategoriseret som ”forurenende stoffer” uden særlig prioritet eller kontrol. Det forudsætter dog EU-Parlamentets og Rådets vedtagelse af et eventuelt forslag herom fra Kommissionen, jf. stk. 1. Intentionen med bestemmelsen har været på sigt at opnå større sammenhæng mellem emissionsgrænseværdier og kvalitetskrav for liste I-stofferne, end der i dag er i datterdirektiverne til direktivet om farlige stoffer. Det *indgår ikke* i bestemmelsen, at de reviderede kontrolforanstaltninger, herunder eventuelt nye emissionsgrænseværdier, skal sikre, at kvalitetskrav for de berørte overfladevandområder kan overholdes. Medlemsstaterne vil derfor kunne komme i den situation, at de er nødt til at fastsætte strengere krav end fastsat i fællesskabslovgivning om forurenende stoffer for at sikre overholdelse af miljømålene i vandrammedirektivet.

Artikel 16, stk. 11

Når Kommissionens forslag til liste over prioriterede stoffer efter stk. 2 og 3 vedtages af EU-Parlamentet og Rådet, bliver listen til bilag X i vandrammedirektivet. En revideret liste efter stk. 3 skal ligeledes optages som bilag X i direktivet.

Artikel 17: Strategier mod forurening af grundvand

Kommissionen skal fremsætte forslag til fremtidig fællesskabsregulering til forebyggelse af forurening af grundvand. Artikel 17 fastsætter nærmere bestemmelser om indholdet af disse forslag og om frister for fremsættelse heraf.

Artiklen fastsætter endvidere bestemmelser om gennemførelsen af medlemsstaternes indsats mod grundvandsforurening i fravær af beslutninger herom på fællesskabsplan.

Artikel 17, stk. 1

EU-Parlamentet og Rådet skal efter forslag fra Kommissionen og i overensstemmelse med procedurerne i traktaten vedtage specifikke foranstaltninger til forebyggelse af og kontrol med grundvandsforurening. Foranstaltninger skal tage sigte på at opfylde målet om god kemisk tilstand for grundvand i overensstemmelse med artikel 4, stk. 1, litra b). Kommissionens forslag skal fremsættes senest 22. december 2002.

De nævnte foranstaltninger vil blive fastlagt i et eller flere (minimums)direktiver som EU-Parlamentets og Rådets fælles beslutning.

Artikel 17, stk. 2

Når Kommissionen foreslår foranstaltninger, skal den tage hensyn til de analyser, der er foretaget i overensstemmelse med artikel 5 og bilag II. Kommissionens forslag skal fremsættes tidligere end 22. december 2002, jf. stk. 1, hvis der er data til rådighed.

De foreslåede foranstaltninger skal omfatte:

- a) Kriterier for vurdering af god kemisk tilstand for grundvand i overensstemmelse med bilag II, punkt 2.2, og bilag V, punkt 2.3.2 og 2.4.5
- b) Kriterier for bestemmelse af en væsentlig og vedvarende opadgående tendens og for fastlæggelse af udgangspunktet for at vende tendensen. Kriterierne skal anvendes i overensstemmelse med bilag V, pkt. 2.4.4.

Bestemmelsen om, at Kommissionen ved fremsættelse af forslag senest 22. december 2002, jf. stk. 1, skal tage hensyn til analyserne udarbejdet efter artikel 5, er uden sammenhæng med, at analyserne først skal være afsluttet 22. december 2004 og resultaterne først skal være fremsendt til Kommissionen tre måneder senere, jf. artikel 5, stk. 1, henholdsvis artikel 15, stk. 2. Bestemmelsen om, at Kommissionens forslag skal fremsættes tidligere end 22. december 2002, såfremt der er data til rådighed, er af samme årsag reelt uden indhold.

Kriterierne nævnt under litra a) herover vil være kriterier for fortolkning af overvågningsresultater og anden information om grundvandsforekomster og påvirkningen heraf. Kriterierne nævnt under litra b) vil være kriterier for, hvordan en væsentlig og vedvarende opadgående tendens i koncentrationer af forurenende stoffer i grundvandet kan identificeres, samt kriterier for fastlæggelse af startpunkt for iværksættelse af foranstaltninger til at vende sådanne opadgående tendenser.

Stk. 2 hindrer ikke, at Kommissionen foreslår andre foranstaltninger end de nævnte kriterier, men der har ikke under drøftelserne om direktivet været lagt op til noget sådant.

Artikel 17, stk. 3

De foranstaltninger, der måtte blive vedtaget af EU-Parlamentet og Rådet, jf. stk. 1, skal indgå i indsatsprogrammerne efter artikel 11.

Artikel 17, stk. 4

Medlemsstaterne skal senest 22. december 2005 udarbejde passende kriterier for vurdering af grundvandets tilstand, for identifikation af vedvarende opadgående tendenser i koncentrationer af forurenende stoffer og for fastlæggelse af startpunkt for at vende sådanne tendenser, hvis der ikke forinden er vedtaget sådanne kriterier på fællesskabsplan i henhold til stk. 2.

Det følger af bestemmelsen, at de nævnte kriterier muligvis først vil foreligge 22. december 2005. Det ændrer imidlertid ikke ved medlemsstaternes almindelige forpligtelse til at sikre direktivets miljømål opfyldt, herunder at iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge eller begrænse udledning af forurenende stoffer til grundvand og forebygge forringelse af tilstanden for grundvandsforekomster, jf. artikel 4, stk. 1, litra b).

Artikel 17, stk. 5

Så længe der ikke er vedtaget kriterier i henhold til stk. 4 på nationalt plan, skal udgangspunktet for at vende væsentlige og vedvarende opadgående tendenser i koncentrationer af forurenende stoffer være maksimalt 75% af de koncentrationer, der er fastsat som kvalitetskrav for grundvand i gældende fællesskabslovgivning.

Fællesskabslovgivningen indeholder i dag kun kvalitetskrav for grundvand for nitrat, pesticider og biocider. Det er derfor kun for disse stoffer/stofgrupper, at der allerede er fastlagt et (maksimalt) udgangspunkt for iværksættelse af foranstaltninger til at vende opadgående tendenser i koncentrationer af forurenende stoffer.

At der for de nævnte stoffer allerede gælder et udgangspunkt som anført, ændrer imidlertid ikke ved medlemsstaternes generelle forpligtelse til at udarbejde kriterier i henhold til stk. 4, herunder også for nitrat, pesticider og biocider.

Artikel 18: Kommissionsrapport

Artiklen fastsætter bestemmelser om Kommissionens rapportering om gennemførelsen af direktivet i medlemsstaterne. Artiklen indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Artikel 18, stk. 1

Kommissionen skal offentliggøre en rapport om gennemførelse af direktivet senest 22. december 2012 og derefter tilsvarende rapporter hvert sjette år. Rapporterne skal sendes til EU-Parlamentet og Rådet.

Kommissionens rapporter vil primært blive baseret på medlemsstaternes vandområdeplaner, jf. bestemmelserne i artikel 15, stk. 1.

Artikel 18, stk. 2

Kommissionens rapporter efter stk. 1 skal omfatte følgende:

- en statusredegørelse om fremdrift i gennemførelsen af direktivet
- en redegørelse for tilstanden af overfladevand og grundvand i EU; denne skal udarbejdes i samarbejde med Det Europæiske Miljøagentur
- en samlet redegørelse om vandområdeplaner, der er forelagt Kommissionen efter artikel 15; redegørelsen skal indeholde Kommissionens forslag til forbedringer til fremt idige vandområdeplaner
- et resumé af de besvarelse, som Kommissionen har givet medlemslandene på deres henvendelser om problemer, der ikke kunne løses på medlemslandsniveau, jf. artikel 12
- et resumé af eventuelle forslag, kontrolforanstaltninger og strategier, som måtte være fastlagt i henhold til artikel 16
- et resumé af Kommissionens svar på EU-Parlamentets og Rådets bemærkninger til de tidligere rapporter udarbejdet efter denne artikel.

Det fremgår ikke, hvorvidt Kommissionens rapporter skal indeholde et resumé af eventuelle kontrolforanstaltninger og strategier, som måtte være fastlagt i henhold til artikel 17. Der er formentlig tale om en forglemmelse beroende på, at artikel 17 blev udarbejdet på et sent tidspunkt under drøftelserne om direktivet, og det må derfor antages, at et sådant resumé vil være indeholdt i Kommissionens rapporter.

Artikel 18, stk. 3

Kommissionen skal offentliggøre en statusrapport, der bygger på medlemsstaternes sammenfattende rapport, jf. artikel 15, stk. 2, om de analyser, der kræves i henhold til artikel 5. Kommissionens rapport skal forelægges EU-Parlamentet og medlemsstaterne senest 22. december 2006.

Kommissionen har i forbindelse med vedtagelsen af direktivet afgivet en erklæring om, at den i samarbejde med medlemsstaterne vil udarbejde en costbenefitanalyse, som skal indgå i ovennævnte statusrapport.

Kommissionen skal tillige offentliggøre en statusrapport, der bygger på medlemslandenes sammenfattende rapport om de opstillede overvågningsprogrammer, jf. artikel 15, stk. 2, og

artikel 8. Kommissionens rapport skal forelægges EU-Parlamentet og medlemsstaterne senest 22. december 2008.

Artikel 18, stk. 4

Kommissionen skal senest 3 år efter offentliggørelse af hver rapport efter stk. 1, offentliggøre en statusrapport om de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af direktivet. Denne rapport skal bygge på de statusrapporter (midtvejsrapporter), som medlemsstaterne skal udarbejde efter artikel 15, stk. 3. Kommissionens rapport skal forelægges EU-Parlamentet og Rådet, første gang senest 22. december 2015.

Artikel 18, stk. 5

Kommissionen skal, når det er hensigtsmæssigt ud fra den fastlagte rapporteringscyklus, indkalde interesserede parter fra medlemsstaterne til konference om Fællesskabets vandpolitik. Der vil her være mulighed for at kommentere Kommissionens rapporter om gennemførelsen af direktivet og for at udveksle erfaringer.

Ifølge bestemmelsen bør deltagerne omfatte repræsentanter fra de kompetente myndigheder, EU-Parlamentet, NGO'er, arbejdsmarkedets parter, økonomiske interesseorganisationer, forbrugerorganisationer, forskere og andre eksperter.

Artikel 19: Planer om fremtidige fællesskabsforanstaltninger

Artikel 19 fastlægger Kommissionens forpligtelser i relation til fremtidige fællesskabsforanstaltninger, der iværksættes som opfølgning på vandrammedirektivet. Artiklen indeholder ingen forpligtelser for medlemsstaterne.

Artikel 19, stk. 1

Kommissionen skal én gang om året orientere forskriftsudvalget nedsat efter artikel 21 om planlagte foranstaltninger med indvirkning på lovgivningen på vandområdet.

Denne vejledende orientering skal bl.a. omhandle eventuelle foranstaltninger, som kan relateres til forslag, kontrolforanstaltninger og strategier tilvejebragt efter artikel 16.

Kommissionen skal første gang orientere udvalget senest 22. december 2002.

Artikel 19, stk. 2

Kommissionen skal tage direktivet op til fornyet overvejelse senest 22. december 2019. Kommissionen skal i den forbindelse foreslå de nødvendige ændringer.

Artikel 20: Tekniske tilpasninger af direktivet

Artikel 20 indeholder bestemmelser om tekniske tilpasninger af bilagene. Artiklen indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Artikel 20, stk. 1

Følgende bestemmelser kan tilpasses den videnskabelige og tekniske udvikling gennem udvalgsproceduren fastsat i artikel 21:

- bilag I om oplysninger til brug for listen over ansvarlige myndigheder,
- bilag III om økonomisk analyse af vandanvendelsen, og
- bilag V, punkt 1.3.6, om standarder for overvågning af kvalitetselementer.

Ved tilpasningen skal der tages hensyn til tidsplanen for revurdering og ajourføring af vandområderplanerne, jf. artikel 13.

Desuden kan Kommissionen i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 21 vedtage retningslinier *for gennemførelsen* af bilag II om karakterisering af overfladevand og grundvand og for gennemførelse af bilag V om tilstand for overfladevand og grundvand.

Endelig kan det af Kommissionen udarbejdede register over lokaliteter, der skal udgøre interkalibreringsnetværket, tilpasses efter proceduren i artikel 21, jf. bilag V, punkt 1.4.1, nr. vii).

Artikel 20, stk. 2

Med henblik på at sende og behandle data, inklusive statistiske og kartografiske data, kan der efter proceduren i artikel 21 vedtages tekniske formater i relation til stk. 1.

Stk. 2 indebærer, at der gennem udvalgsproceduren fastsat i artikel 21 kan fastsættes bindende tekniske retningslinjer for den behandling af data og rapportering, der skal ske i henhold til bestemmelserne nævnt i stk. 1. Det må antages, at stk. 2 ikke giver hjemmel til gennem udvalgsproceduren at udvide den rapporteringsforpligtelse, der følger af de nævnte bestemmelser.

Artikel 21: Forskriftsudvalg

Artiklen fastlægger den procedure, som Kommissionen skal følge ved tekniske tilpasninger af direktivet, jf. artikel 20 (se bemærkninger hertil). Artiklen indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Artikel 21, stk. 1

Kommissionen skal bistås af et udvalg (forskriftsudvalget).

Artikel 21, stk. 2

Når der i vandrammedirektivet henvises artikel 21, skal artikel 5 og 7 i Rådets afgørelse 1999/468/EF anvendes, jf. dennes artikel 8.

Fristen i artikel 5, stk. 6, i nævnte afgørelse fastsættes til tre måneder.

Den nævnte afgørelse fastsætter de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen. Ifølge afgørelsen kan Kommissionen efter beføjelse tildelt af Rådet træffe beslutning på nærmere fastsatte områder (i vandrammedirektivet afgrænset i artikel 20). Kommissionen skal træffe beslutning i overensstemmelse med proceduren om et såkaldt forskriftsudvalg.

Artikel 21, stk. 3

Forskriftsudvalget vedtager selv sin forretningsorden, jf. artikel 7, stk. 1, i afgørelse 1999/468/EF.

Artikel 22: Ophævelser og overgangsbestemmelser

Artikel 22 fastsætter bestemmelser om ophævelse af eksisterende fællesskabslovgivning og overgangsbestemmelser i forbindelse hermed. De pågældende fællesskabsretsakter ophæves i takt med, at vandrammedirektivets bestemmelser får virkning på de enkelte områder.

Det indgår i direktivet, at medlemsstaterne ved iværksættelse af indsatsprogrammerne skal tage skridt til at sikre, at der opretholdes mindst det samme beskyttelsesniveau som i den eksisterende fællesskabslovgivning, jf. artikel 4, stk. 9.

Artikel 22 indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Artikel 22, stk. 1

Følgende retsakter ophæves 22. december 2007:

- Rådets direktiv 75/440/EØF af 16. juni 1975 om kvalitetskrav af overfladevand, som anvendes til drikkevand i medlemsstaterne. Senest ændret ved Rådets direktiv 91/692/EØF.
- Rådets beslutning 77/795/EØF af 12. december 1977 om indførelse af en fælles procedure for udveksling af oplysninger vedrørende kvaliteten af fersk overfladevand i Fællesskabet.
- Rådets direktiv 79/869/EØF af 9. oktober 1979 om metoder og hyppighed for prøveudtagning og analyse af overfladevand, der anvendes til fremstilling af drikkevand i medlemsstaterne.

Artikel 22, stk. 2

Følgende retsakter ophæves 22. december 2013:

- Rådets direktiv 78/659/EØF af 18. juli 1978 om kvaliteten af ferskvand, der kræver beskyttelse eller forbedring for at være egnet til at fisk kan leve deri.
- Rådets direktiv 79/923/EØF af 30. oktober 1979 om kvalitetskrav til skaldyrvande. Senest ændret ved Rådets direktiv 91/692/EØF.
- Rådets direktiv 80/68/EØF af 17. december 1979 om beskyttelse af grundvand mod forurening forårsaget af visse farlige stoffer.
- Rådets direktiv 76/464/EØF om farlige stoffer i vandmiljøet, bortset fra artikel 6, der ophæves med virkning fra vandrammedirektivets ikrafttræden.

De nævnte retsakter vil med ophævelse den 22. december 2013 være gældende i en fireårsperiode, mens den første vandområdeplan og det første indsatsprogram gennemføres, jf. artikel 13, stk. 6, og artikel 11, stk. 7.

Nævnte artikel 6 i direktiv 76/464/EØF omhandler liste I-stoffer. Artiklen erstattes umiddelbart af vandrammedirektivets bestemmelser om prioriterede stoffer efter artikel 16.

Artikel 22, stk. 3

For direktiv 76/464/EØF om farlige stoffer i vandmiljøet gælder to overgangsbestemmelser, jf. også stk. 1:

- a) Den liste over prioriterede stoffer, der vedtages i henhold til artikel 16 i vandrammedirektivet, træder i stedet for listen over de såkaldte kandidatstoffer til liste I, jf. Kommissionens meddelelse til Rådet af 22. juni 1982.
- b) Med henblik på at opfylde bestemmelserne om liste II-stoffer i artikel 7 i direktiv 76/464/EØF kan medlemsstaterne anvende de principper, der er indeholdt i vandrammedirektivet, i forbindelse med:
  - identifikation af forureningsproblemer,
  - identifikation af de stoffer, der forårsager forureningsproblemer,
  - opstilling af kvalitetskrav for overfladevand og
  - vedtagelse af foranstaltninger.

Det følger af litra a), at de 129 kandidatstoffer til liste I efter vandrammedirektivets ikrafttræden ikke længere har selvstændig funktion eller status. Hvis ikke stofferne er indeholdt i listen over prioriterede stoffer, vil stofferne alene være at betragte som forurenende stoffer i henhold til vandrammedirektivets artikel 2, nr. 31.

Det følger af litra b), at de såkaldte liste II-stoffer allerede ved vandrammedirektivets ikrafttræden kan håndteres som forurenende stoffer i henhold til dette direktivs bestemmelser.

Artikel 22, stk. 4

De herunder angivne miljømål og miljøkvalitetskrav i vandrammedirektivet skal betragtes som miljøkvalitetskrav ved anvendelse af artikel 2, nr. 7, og artikel 10 i direktiv 96/61/EF (IPPC-direktivet):

- Miljømål i artikel 4.
- Kvalitetskrav for overfladevand for de 17 liste I-stoffer som de fremgår af bilag IX.
- Kvalitetskrav fastsat af Rådet og Parlamentet for de prioriterede stoffer i overfladevand, sediment eller biota efter forslag fra Kommissionen, jf. artikel 16, stk. 1 og 7.
- Kvalitetskrav fastsat af medlemsstaterne for de stoffer, som ikke er på listen over prioriterede stoffer, jf. bilag V, punkt 1.2.6.
- Kvalitetskrav fastsat af medlemsstaterne for de stoffer på listen over prioriterede stoffer, som der senest december 2006 endnu ikke er fastsat kvalitetskrav for på fællesskabniveau, jf. artikel 16, stk. 8.
- Kvalitetskrav fastsat af medlemsstaterne for de stoffer på listen over prioriterede stoffer, som senere i forbindelse med en revision måtte blive optaget på listen, og som der senest 5 år efter, at stofferne er optaget på listen, endnu ikke er fastsat kvalitetskrav for på fællesskabniveau, jf. artikel 16, stk. 8.

Miljømålene i artikel 4, der skal betragtes som miljøkvalitetskrav ved anvendelse af bestemmelser i IPPC-direktivet, må antages at referere til de miljøkvalitetskrav, der indgår som kvalitetselementer i definitionerne af god økologisk tilstand for overfladevandområder (godt økologisk potentiale for stærkt modificerede eller kunstige vandområder) i bilag V.

Artikel 22, stk. 5

Hvis Rådet og Parlamentet optager et stof, som ikke er indeholdt i den vejledende liste over forurenende stoffer i bilag VIII, på listen over prioriterede stoffer, skal dette stof tilføjes bilag VIII.

Hvis Rådet og Parlamentet optager et stof, som ikke er indeholdt i listen over forurenende stoffer i bilag III til direktiv 96/61/EF (IPPC-direktivet), på listen over prioriterede stoffer, skal dette stof tilsvarende tilføjes nævnte direktivs bilag III.

Artikel 22, stk. 6

De miljømål, der fastsættes i den første vandområdeplan, skal som et minimum operere med kvalitetskrav, der er mindst lige så strenge som dem, der kræves efter direktiv 76/464/EØF om farlige stoffer i vandmiljøet.

Artikel 23: Sanktioner

Medlemslandene skal fastsætte sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelse af de nationale bestemmelser, som vedtages til gennemførelse af dette direktiv. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have en præventiv virkning.

Bestemmelsens rækkevidde er overladt til medlemsstaternes egen fortolkning og retstraditioner.

Artikel 24: Gennemførelse

Ifølge artikel 24 skal medlemsstaterne sætte de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme direktivet senest 22. december 2003. Medlemsstaterne skal straks underrette Kommissionen herom.

Lovændringer, bekendtgørelsesændringer og eventuelle nye bekendtgørelser til gennemførelse af direktivet skal dermed være trådt i kraft senest 22. december 2003.

Kommissionen har oplyst nærmere retningslinjer for medlemsstaternes underretning om gennemførelsen af direktivet. Medlemsstaterne bør så hurtigt som muligt før gennemførelsen sende Kommissionen så udførlig underretning som muligt om de bestemmelser, der allerede er vedtaget eller som skal vedtages for at gennemføre direktivet.

Ved meddelelse om gennemførelsen skal teksten til gennemførelsesbestemmelserne vedlægges som de er offentliggjort. Hvis ikke det klart fremgår af bestemmelserne, skal der oplyses om den nøjagtige dato for bestemmelserne ikrafttræden og om hvilke nationale retsforskrifter, de ophæver.

Meddelelsen skal omfatte samtlige retsforskrifter, som gennemfører direktivet i den nationale lovgivning, uanset om det drejer sig om love eller administrative bestemmelser, og uanset om det drejer sig om allerede eksisterende retsforskrifter eller om nye retsforskrifter, som er vedtaget med henblik på direktivets gennemførelse.

Meddelelsen skal sammen med retsforskrifterne vedlægges opstillinger, hvor der ud for hver artikel og i givet fald ud for hvert stykke eller led i direktivet anføres de tilsvarende paragraffer i de nationale bestemmelser, der gennemfører direktivet. Det skal endvidere angives, om de fremsendte bestemmelser er endelige og tilstrækkelige, eller om der skal vedtages yderligere bestemmelser for at sikre en fuldstændig gennemførelse af direktivet i national ret.

Så snart sådanne yderligere bestemmelser er blevet vedtaget, skal de omgående meddeles Kommissionen, der ligeledes skal underrettes om enhver senere ændring af gennemførelsesbestemmelserne. En sådan underretning skal indeholde den nye tekst som den er offentliggjort, og skal klart og udtømmende angive de relevante artikler i direktivet og de tilsvarende nationale bestemmelser. Baggrunden for ændringen af de nationale gennemførelsesbestemmelser skal anføres.

Artikel 25: Ikrafttrædelse

Artikel 25 fastsætter, at direktivet træder i kraft på dagen for offentliggørelse i De Europæiske Fællesskabers Tidende, dvs. den 22. december 2000.

Artiklen indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Artikel 26: Adressater

Artiklen angiver, at direktivet er rettet til medlemsstaterne. Artiklen indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Bilag I: Oplysninger til brug for listen over ansvarlige myndigheder

Bilaget præciserer, hvilke oplysninger medlemsstaterne i henhold til artikel 3, stk. 8, skal sende til Kommissionen om vandområdedistrikternes ansvarlige myndigheder, jf. artikel 3, stk. 2.

Ifølge bilaget skal medlemsstaterne for hvert vandområdedistrikt oplyse om:

- Navn og adresse på den ansvarlige myndighed.
- Vandområdedistriktets geografiske dækning. Ifølge bilaget skal der oplyses om navnene på de vigtigste vandløb inden for vandområdedistriktet sammen med en nøjagtig beskrivelse af distriktets afgrænsning. Oplysningerne skal så vidt muligt være tilgængelige i GIS-format og/eller på en måde, så de kan indgå i Kommissionens geografiske informationssystem, GISCO.
- Den ansvarlige myndigheds juridiske status. Hvis det er relevant, kan et resumé eller en kopi af myndighedens vedtægter, oprettelsesakt eller lignende juridiske dokument vedlægges. Da der særskilt skal oplyses om den ansvarlige myndigheds ansvar, vil det antageligt være tilstrækkeligt her at oplyse om det retlige grundlag for udpegningen af den ansvarlige myndighed.
- Den ansvarlige myndigheds juridiske og administrative ansvar og dens rolle inden for vandområdedistriktet. Det vil antageligt være tilstrækkeligt at oplyse om den ansvarlige myndigheds beføjelser og pligter, som disse fremgår af den til den tid gældende lovgivning.
- Medlemskab. Hvor den ansvarlige myndighed fungerer som et koordineringsorgan for andre ansvarlige myndigheder, kræves der en liste over disse myndigheder sammen med et resumé over de institutionelle forhold, der måtte være oprettet for at sikre koordineringen. Relevansen heraf afhænger af, hvordan artikel 3 gennemføres i dansk lovgivning.
- Internationale forhold. Hvor et vandområdedistrikt dækker mere end én medlemsstats territorium eller omfatter et tredjelandets territorium, skal der udarbejdes et resumé over de institutionelle forhold, der er oprettet for at sikre koordineringen. Relevansen heraf afhænger af, hvordan artikel 3 gennemføres i dansk lovgivning med hensyn til grænseoverskridende vandløbsoplande ved den dansk-tyske grænse.

Bilaget kan tilpasses den videnskabelige og tekniske udvikling efter proceduren i artikel 21, jf. artikel 20.

Bilag II: Karakterisering af overfladevand og grundvand

Punkt 1: Overfladevand

Punkt 1 fastlægger retningslinjer for medlemsstaternes karakterisering af overfladevandomsråderne inden for de enkelte vandområdedistrikter og for opgørelse af de påvirkninger mv., som vandområderne udsættes for.

Punkt 1.1: Karakterisering af typer af overfladevandomsråder

Medlemsstaterne skal angive overfladevandomsrådets beliggenhed og grænser og skal foretage en første karakterisering af disse vandområder som herunder anført. Medlemsstaterne kan gruppere overfladevandomsråder med henblik på denne karakterisering.

- i) Medlemsstaterne skal karakterisere overfladevandomsråder som tilhørende én af følgende kategorier: vandløb, søer, overgangsvande, kystvande, kunstige (dvs. menneskeskabte) vandområder eller stærkt modificerede vandområder.
- ii) Medlemsstaterne skal yderligere karakterisere de relevante overfladevandomsråder inden for hver kategori efter type ved anvendelse af et af to systemer A og B, jf. tabellerne under punkt 1.2.1-1.2.4. Det er op til medlemsstaten at beslutte, hvilket system, der skal benyttes i det enkelte tilfælde.
- iii) Under *system A* skal vandløb og søer karakteriseres som type dels efter tilhørsforhold til biogeografisk definerede økoregioner, jf. kort A i direktivets bilag XI, dels på grundlag af geomorfologiske karakteristika: højde over havet, geologiske forhold (jordbundstype) og oplandets størrelse eller søens overfladeareal. Kystvande og overgangsvande skal karakteriseres som type på baggrund af geografisk tilhørsforhold, jf. kort B i bilag XI, saltholdighed og middeldybde (kystvande) eller tidevandsforskelle (overgangsvande). Anvendelse af system A vil især være relevant i tilfælde, hvor videngrundlaget er utilstrækkeligt til en karakterisering efter system B.
- iv) Under *system B* skal overfladevandomsråderne karakteriseres som type dels ud fra geografiske og - for vandløb og søer - geomorfologiske karakteristika (obligatoriske elementer), dels i det nødvendige omfang ud fra en række fysiske og kemiske forhold, der bestemmer den biologiske struktur og sammensætning af arterne inden for vandområdet (valgfrie elementer). Såfremt system B anvendes, skal der opnås mindst den samme grad af differentiering mellem overfladevandene, som ville være opnået ved anvendelse af system A. Typeopdelingen skal være tilstrækkeligt differentieret til, at der for hver type kan fastlægges en biologisk referencetilstand. Hvor mange og hvilke valgfrie elementer, der inddrages i karakteriseringen, bestemmes heraf.
- v) Kunstige og stærkt modificerede overfladevandomsråder skal karakteriseres som den kategori af overfladevand, som vandområdet har størst lighed med.
- vi) Medlemsstaterne skal til Kommissionen fremsende et eller flere kort i GIS-format, der viser forekomsten og den geografiske udstrækning af de enkelte typer af overfladevand med en opløsning, der mindst svarer til differentieringen under system A.

Punkt 1.2: Økoregioner og typer af overfladevandområder

Punkt 1.2.1: Vandløb

System A

Fast typologi	Deskriptorer
Økoregion	Økoregioner som vist på kort A i bilag XI
Type	Højdetypologi høj: > 800 m mellem: 200-800 m lav: < 200 m Størrelsestypologi på grundlag af afstrømningsområde lille: 10-100 km ² mellem: 100-1 000 km ² stor: 1 000-10 000 km ² meget stor: > 10 000 km ² Geologi kalkholdig kiselholdig organisk

System B

Alternativ karakterisering	Fysiske og kemiske faktorer, der bestemmer vandløbets eller vandløbsdelenes karakteristika og dermed den biologiske populations struktur og sammensætning
Obligatoriske faktorer	højde breddegrad længdegrad geologi areal
Fakultative faktorer	afstand fra udspring strømningsenergi (funktion af strømning og hældning) middel vandløbsbredde middel vanddybde middel hældning hovedflodsengens form og profil vandføringskategori dalprofil partikulær stoftransport syreneutraliseringsevne middel substratsammensætning chlorid lufttemperaturudsving middellufttemperatur nedbør

Punkt 1.2.2: Søer

System A

Fast typologi	Deskriptorer
Økoregion	Økoregioner som vist på kort A i bilag XI
Type	Højdetypologi høj: > 800 m mellem: 200-800 m lav: < 200 m Dybdetypologi på grundlag af middeldybde < 3 m 3-15 m > 15 m Størrelsestypologi på grundlag af overfladeareal 0,5-1 km ² 1-10 km ² 10-100 km ² > 100 km ² Geologi kalkholdig kiselholdig organisk

System B

Alternativ karakterisering	Fysiske og kemiske faktorer, der bestemmer søens karakteristika og dermed den biologiske populations struktur og sammensætning
Obligatoriske faktorer	højde breddegrad længdegrad dybde geologi areal
Fakultative faktorer	middel vanddybde søens profil opholdstid middel lufttemperatur lufttemperaturudsving sammensætningskarakteristika (f.eks. monomiktisk, dimiktisk, polymiktisk) syreneutraliseringsevne baggrundstilstand for næringsstoffer middel substratsammensætning vandstandsudsving

Punkt 1.2.3: Overgangsvande

System A

Fast typologi	Deskriptorer
Økoregion	Følgende som vist på kort B i bilag XI: Østersøen Barentshavet Norskehavet Nordsøen Nordatlanten Middelhavet
Type	På grundlag af den årlige middelsalinitet < 0,5 ‰ ferskvand 0,5 - < 5 ‰ oligohalin 5 - < 18 ‰ mesohalin 18 - < 30 ‰ polyhalin 30 - < 40 ‰ euhalin På grundlag af gennemsnitlig tidevandsforskel < 2 m mikro 2 - 4 m meso > 4 m makro

System B

Alternativ karakterisering	Fysiske og kemiske faktorer, der bestemmer overgangsvandets karakteristika og dermed den biologiske populations struktur og sammensætning
Obligatoriske faktorer	breddegrad længdegrad tidevandsforskel salinitet
Fakultative faktorer	dybde strømhastighed bølgeeksponering opholdstid middel vandtemperatur sammensætningskarakteristika turbiditet middel substratsammensætning profil vandtemperaturvariation

Punkt 1.2.4: Kystvande

System A

Fast typologi	Deskriptorer
Økoregion	Følgende som vist på kort B i bilag XI: Østersøen Barentshavet Norskehavet Nordsøen Nordatlanten Middelhavet
Type	På grundlag af den årlige middelsalinitet < 0,5 ‰ ferskvand 0,5 - < 5 ‰ oligohalin 5 - < 18 ‰ mesohalin 18 - < 30 ‰ polyhalin 30 - < 40 ‰ euhalin På grundlag af middeldybde lavvandet < 30 m middeldyb (30-200 m) dyb > 200 m

System B

Alternativ karakterisering	Fysiske og kemiske faktorer, der bestemmer kystvandets karakteristika og dermed den biologiske populations struktur og sammensætning
Obligatoriske faktorer	breddegrad længdegrad tidevandsforskel salinitet
Fakultative faktorer	strømhastighed bølgeeksponering middel vandtemperatur sammensætningskarakteristika turbiditet opholdstid (indelukkede havbugter) middel substratsammensætning vandtemperaturvariation

Punkt 1.3: Fastlæggelse af typespecifikke referenceforhold for typer af overfladevandområder

Punkt 1.3 fastsætter, at der for hver type af overfladevand under de enkelte kategorier, dvs. for hver type af vandløb, søer, overgangsvande, kystvande, kunstige vandområder eller stærkt modificerede vandområder, fastlægges typespecifikke referenceforhold:

- i) For hver type vandområde skal for relevante kvalitetselementer, jf. bilag V, punkt 1.1, fastlægges typespecifikke hydromorfologiske og fysisk-kemiske forhold og typespecifikke biologiske referenceforhold svarende til værdierne for den pågældende type vandområde ved høj økologisk tilstand, jf. tabellerne i bilag V, punkt 1.2.
- ii) For kunstige vandområder og stærkt modificerede vandområder skal henvisninger i bilag II til høj økologisk tilstand forstås som henvisninger til maksimalt økologisk potentiale, jf. tabellen i bilag V, punkt 1.2.5. Værdierne for et vandområdes maksimale økologiske potentiale skal revurderes hvert 6. år.
- iii) De typespecifikke hydromorfologiske og fysisk-kemiske forhold og typespecifikke biologiske referenceforhold kan baseres på faktiske forhold på lokaliteten eller andre steder eller på modeller eller eventuelt på en kombination heraf. Hvor sådanne metoder ikke kan anvendes, fastlægges de nævnte forhold ved ekspertskøn. Med hensyn til koncentrationer af specifikke syntetiske forurenende stoffer (miljøfremmede stoffer), jf. bilag V, punkt 1.2, defineres høj økologisk tilstand på baggrund af de detektionsgrænser, der kan opnås med tilgængelige teknikker på det tidspunkt, hvor de typespecifikke forhold fastlægges.
- iv) For typespecifikke biologiske referenceforhold, der baseres på faktiske forhold, skal medlemsstaterne etablere et netværk af referencestationer for hver vandområdetype. Netværket skal indeholde tilstrækkeligt mange stationer med høj økologisk tilstand til, at referenceforholdene kan beskrives med tilstrækkelig sikkerhed. Der skal herunder tages hensyn både til den naturlige variation i værdierne for de kvalitetselementer, som svarer til høj økologisk tilstand for den pågældende vandområdetype, og til begrænsningerne i de værktøjer, som skal anvendes ved eventuelle modelberegninger.
- v) Ved eventuel modelberegning af typespecifikke biologiske referenceforhold kan anvendes prognosemodeller eller tilbageskrivningsmetoder. Metoderne skal omfatte brug af historiske, palæologiske og andre tilgængelige data og skal give tilstrækkeligt sikre værdier for referenceforholdene til, at værdierne for hver type vandområde er indbyrdes forenelige og gyldige (valide).
- vi) Hvis det ikke er muligt at fastlægge pålidelige typespecifikke referenceforhold for et givet kvalitetselement i en vandområdetype på grund af naturlig variation, som ikke er sæsonbetinget, kan dette kvalitetselement udelades ved vurderingen af den økologiske tilstand for den pågældende vandområdetype. En begrundelse herfor skal i givet fald angives i vandområdeplanen.

Det er ikke i bilaget nærmere præciseret, hvilken sikkerhed og dokumentation, der kræves i forhold til fastlæggelse af typespecifikke referenceforhold. Ud over henvisningen til definitionerne for høj økologisk tilstand for overfladevand i bilag V, punkt 1.2, jf. nr. i) herover, præciserer bilaget heller ikke nærmere i forhold til tid og rum, hvad der forstås ved typespecifikke referenceforhold. Det må antages, at de typespecifikke referenceforhold skal fastlægges som de økologiske forhold, der i dag ville herske i de enkelte overfladevandområder, hvis disse var friholdt for betydende menneskeskabte påvirkninger, jf. bilagets punkt 1.4.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for fastsættelse af referenceforhold.

Punkt 1.4: Identifikation af belastninger

Medlemsstaterne skal indsamle og vedligeholde oplysninger om type og omfang af betydende menneskeskabte belastninger (påvirkninger), som overfladevandområderne inden for hvert vandområdedistrikt vil kunne blive udsat for.

Det må antages, at oplysninger om såvel eksisterende som fremtidige påvirkninger er omfattet af forpligtelsen, og at oplysninger om direkte og indirekte påvirkninger, der skyldes tidligere aktiviteter, ligeledes er omfattet. Det er fremgået af forhandlingerne om direktivet, at oplysninger om forureningspåvirkning skal omfatte påvirkning fra både vandbåret og luftbåret tilførsel med forurenende stoffer. Det forudsættes, at de nævnte påvirkninger er ”betydende”, jf. ovenfor.

Der er ikke i bilaget angivet nærmere kriterier for, hvornår en påvirkning er betydende. Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for opgørelse af de menneskelige aktiviteter indvirkning på overfladevand, som nærmere vil redegøre herfor.

De påvirkninger, som medlemsstaterne skal indsamle og vedligeholde oplysninger om, er navnlig de herunder angivne påvirkninger:

– *Forurening fra punktkilder.* Oplysningerne skal omfatte vurdering og identifikation af betydende forurening fra punktkilder, navnlig med stoffer nævnt i bilag VIII, fra byer, industri, landbrug og andre aktiviteter. Vurdering og identifikation baseres bl.a. på information indsamlet i medfør af:

- i) Artikel 15 og 17 i byspildevandsdirektivet (91/271/EØF). Artikel 15 afgrænser renseanlæg større end 2.000 PE med varierende krav til rensning. Artikel 17 omhandler rapportering af udløbsdata m.m.
- ii) Artikel 9 og 15 i IPPC-direktivet (91/61/EF). Artikel 9 omhandler vilkår i godkendelser for virksomheder omfattet af direktivet, herunder vilkår for emissioner til vand med krav til bl.a. emissionsmålinger. Artikel 15 omhandler offentlighedens adgang til myndighedens resultater af enhver overvågning af udledninger.

Med henblik på den *første* vandområdeplan skal information indsamlet i medfør af nedenstående bestemmelser ligeledes anvendes til vurdering og identifikation af punktkildeforureningen :

- iii) Artikel 11 i direktivet om farlige stoffer (76/464/EØF). Artiklen stiller krav om en fortegnelse over udledninger, som kan indeholde liste I-stoffer, og hvor emissionsnormer skal bringes i anvendelse.
- iv) Direktivet om kvalitetskrav til overfladevand til drikkevand (75/440/EC), badevandsdirektivet (76/160/EØF), fiskevandsdirektivet (78/659/EØF) og skaldyrvandsdirektivet (79/923/EØF). Direktiverne indeholder krav til vandkvalitet og bestemmelser om kontrol heraf.

– *Forurening fra diffuse kilder.* Oplysningerne skal omfatte vurdering og identifikation af betydende forurening fra diffuse kilder, navnlig med stoffer nævnt i bilag VIII, fra byer, industri, landbrug og andre aktiviteter. Vurdering og identifikation baseres bl.a. på information indsamlet i medfør af:

1. Artikel 3, 5 og 6 i nitratdirektivet (91/676/EØF). Artikel 3 omhandler kortlægning af vand, der er eller kan blive berørt af forurening, og udpegning af sårbare zoner, som bidrager til forurening. Artikel 5 omhandler udarbejdelse af handlingsprogrammer for de udpegede zoner, iværksættelse af foranstaltninger og gennemførelse af overvågningsprogrammer med henblik på at vurdere effektiviteten af handlingsprogrammerne. Specifikt skal der overvåges for indholdet af nitrat i overfladevand og grundvand. Artikel 6 omhandler overvågning af nitratkoncentrationen i ferskvand med henblik på udpegning af sårbare zoner og ændringer i listen over disse zoner.

2. Artikel 7 og 17 i pesticiddirektivet (91/414/EØF). Ifølge artikel 7 skal indehaveren af en godkendelse af et plantebeskyttelsesmiddel eller personer, der har fået godkendt en udvidet anvendelse af det pågældende middel, bl.a. informere myndighederne om nye oplysninger om mulige skadevirkninger af midlet eller af restkoncentrationer af et aktivt stof på menneskers og dyrs sundhed, på grundvandet eller miljøet. Ifølge artikel 17 skal medlemsstaterne sikre, at markedsførte plantebeskyttelsesmidler og anvendelsen heraf kontrolleres i forhold til bl.a. direktivets krav og godkendelsesbetingelserne.
3. Biociddirektivet (98/8/EF). Ifølge direktivets artikel 14 skal medlemsstaterne sikre, at indehaveren af en godkendelse af et biocidholdigt produkt meddeler myndighederne alle oplysninger om aktivstoffer, der kan have indvirkning på den fortsatte godkendelse af det pågældende produkt, herunder nye oplysninger om det aktive stofs eller produktets indvirkning på mennesker og miljø.

Med henblik på den *første* vandområdeplan skal information indsamlet i medfør af nedenstående direktiver ligeledes anvendes til vurdering og identifikation af diffuse forureninger :

4. Direktivet om kvalitetskrav til overfladevand til drikkevand (75/440/EF), badevandsdirektivet (76/160/EØF), direktivet om farlige stoffer (76/464/EØF), fiskevandsdirektivet (78/659/EØF) og skaldyrvandsdirektivet (79/923/EØF). Direktiverne indeholder krav til vandkvalitet og bestemmelser om kontrol heraf.
  - *Indvindinger af vand.* Oplysningerne skal omfatte vurdering og identifikation af betydende indvinding af vand til byer, industri, landbrug og anden anvendelse, herunder sæsonmæssige variationer og årlig efterspørgsel samt vandtab i forsyningsnetten.
  - *Virkninger af regulering af vandføring.* Oplysningerne skal omfatte vurdering og identifikation af virkningerne af betydende regulering af vandføring. Betydende regulering af vandføring vil bl.a. være vandindvinding, vandoverførsel og omledning o.l. og vil omfatte både grundvand og overfladevand. Virkningerne vil være ændringer i strømningskarakteristika og vandbalance.
  - *Morfologiske forandringer af vandområder.* Oplysningerne skal omfatte identifikation af betydende morfologiske (dvs. fysiske) forandringer af vandområder.
  - *Andre menneskeskabte påvirkninger af overfladevands tilstand.* Oplysningerne skal omfatte vurdering og identifikation af andre betydende menneskelige påvirkninger af overfladevandets tilstand, herunder påvirkninger, som er resultat af tidligere aktiviteter, f.eks. forurening fra søsedimenter med store fosforpuljer og fjordsedimenter med højt tungmetallindhold, okkerfrigivelse efter dræning og grundvandssænkning m.m. Også udledninger af mikrobielt forurenede spildevand må antages at være omfattet under dette punkt, såfremt de i øvrigt påvirker overfladevandets tilstand i betydende omfang.
  - *Arealanvendelsesmønstre.* Oplysningerne skal omfatte vurdering af arealanvendelsesmønstre, herunder identifikation af de vigtigste arealer for byer, industri og landbrug, og hvor det er relevant også fiskeri og skovbrug. En sådan vurdering vil skulle indgå i grundlaget for identifikation af både eksisterende og eventuelle fremtidige påvirkninger af enhver art af overfladevand og grundvand.

Punkt 1.5: Vurdering af miljøpåvirkninger

Medlemsstaterne skal vurdere, hvor følsomme overfladevandområdernes tilstand er over for de ovennævnte påvirkninger.

Medlemsstaterne skal udnytte den information, som er indsamlet, jf. ovenfor, og enhver anden relevant information, herunder eksisterende miljøovervågningsdata, til at vurdere

sandsynligheden (risikoen) for, at overfladevandområder inden for vandområdedistriktet ikke kan opfylde de miljømål, som er fastsat for de pågældende vandområder i henhold til artikel 4. Medlemsstaterne må anvende modelbaserede værktøjer til brug for denne vurdering.

For de vandområder, som identificeres til at være i risiko for *ikke* at kunne opfylde miljømålene, skal der, hvor det skønnes relevant, foretages en yderligere kortlægning med henblik på at optimere overvågningsprogrammerne, der iværksættes i henhold til artikel 8, og indsatsprogrammerne, der iværksættes i henhold til artikel 11.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for vurdering af miljøpåvirkninger.

Punkt 2: Grundvand

Punkt 2 indeholder retningslinjer for medlemsstaternes karakterisering af grundvandsmagasiner og for opgørelse af de påvirkninger, som grundvandet udsættes for.

Punkt 2.1: Første karakterisering

Medlemsstaterne skal foretage en karakterisering af alle grundvandsforekomster for at vurdere deres anvendelse og risikoen for, at de ikke opfylder miljømålene fastsat i artikel 4. Karakteriseringen af grundvandsforekomsterne kan ske enkeltvist eller gruppevist. Karakteriseringen kan baseres på eksisterende hydrologiske og geologiske data og data om jordbundsforhold, arealanvendelse og indvinding mv.

Karakteriseringen skal omfatte en kortlægning af:

- grundvandsforekomsternes beliggenhed og grænser,
- mulige påvirkninger af forekomsterne fra diffuse forureningskilder, punktkilder, vandindvinding og injektion af overfladevand,
- karakteren af de overliggende lag i det grundvandsdannende opland,
- grundvandsforekomster, for hvilke der er direkte hydraulisk forbindelse til overfladevandøkosystemer eller terrestriske økosystemer.

Denne generelle kortlægning af grundvandsforekomsterne modsvares i vid udstrækning af den eksisterende kortlægning efter vandforsyningslovens § 10.

Kravet om, at der særskilt skal ske en kortlægning af grundvandsforekomster, for hvilke der er direkte hydraulisk forbindelse til overfladevandøkosystemer eller terrestriske økosystemer, har sammenhæng med kriterierne for, hvornår grundvandets kvantitative tilstand kan betegnes som god, jf. artikel 4, stk. 1, og bilag V, punkt 2.1.

Punkt 2.2: Yderligere karakterisering

Medlemsstaterne skal foretage en yderligere karakterisering af de grundvandsforekomster, som anses for at være truet. På baggrund af denne karakterisering skal medlemsstaterne kunne vurdere, hvilke forebyggende foranstaltninger, der i henhold til artikel 11 skal sættes i værk for at sikre de truede grundvandsforekomster mod forringelse af tilstanden.

Karakteriseringen skal omfatte relevante oplysninger om menneskelige aktiviteter indvirkning på grundvandsforekomsten samt, hvor det er relevant, oplysninger om:

- grundvandsforekomstens geologiske karakteristika, herunder geologiske enheders omfang og type,
- grundvandsforekomstens hydrogeologiske karakteristika, herunder hydraulisk ledningsevne, porøsitet og magasintype,

- karakteristika ved overfladeaflejringer og jord i det grundvandsdannende område, hvorfra grundvandsforekomsten tilføres vand, herunder deres tykkelse, porøsitet, hydrauliske ledningsevne og grundvandsbeskyttende egenskaber,
- lagdelingsegenskaber hos grundvandet i grundvandsmagasinet,
- en oversigt over tilknyttede overfladesystemer, herunder terrestriske økosystemer og overfladevandområder, som grundvandsforekomsten er dynamisk forbundet med,
- skøn over retninger og omfang af vandudvekslingen mellem grundvandsforekomsten og de tilknyttede overfladesystemer,
- tilstrækkelige data til beregning af den årlige gennemsnitlige grundvandsdannelse på langt sigt, og
- karakterisering af grundvandets kemiske sammensætning, herunder specifikation af bidrag fra menneskelige aktiviteter. Medlemsstaterne kan bruge typologier for grundvandskarakterisering, når de fastlægger de naturlige baggrunds niveauer for disse grundvandsforekomster.

Bestemmelsen omfatter alene de grundvandsforekomster, der anses for at være truet, dvs. de forekomster for hvilke der forventes forringelser af tilstanden, hvis ikke der iværksættes forebyggende foranstaltninger. Områderne modsvarer i et vist omfang af de grundvandsforekomster, der i dag er udpeget som indsatsområder med behov for en særlig indsats til beskyttelse af grundvandet.

Formålet med den supplerende karakterisering er overordnet at fastlægge forurenings- og indvindingsstrykket for de truede grundvandsforekomster og beskrive de hydrogeologiske forhold, herunder den naturlige beskyttelse af grundvandet mod nedsivning af forurenende stoffer.

Ved karakteriseringen af grundvandets kemiske sammensætning, jf. sidste pind herover, kan medlemsstaterne anvende typologier. GEUS har i NOVA-sammenhæng udarbejdet typologier for grundvand baseret på grundvandsforekomstens forvitring og dermed alder. GEUS har endvidere inddelt grundvandet i fem hydrogeologiske typeområder.

En række af elementerne i den supplerende karakterisering af truede grundvandsforekomster er allerede i dag indeholdt i den detaljerede hydrogeologiske/geofysiske kortlægning, som amterne foretager af de i Regionplan 1997 udpegede "områder med særlige drikkevandsinteresser", som skal danne grundlaget for den fremtidige vandindvinding.

Punkt 2.3: Vurdering af menneskelige aktiviteter virkninger på grundvandet

Hvor det er relevant, skal medlemsstaterne for grundvandsforekomster, som er delt mellem to eller flere medlemsstater eller som efter den generelle karakterisering efter punkt 2.1 må anses for ikke at kunne opfylde miljømålene i artikel 4, indsamle og opdatere følgende oplysninger:

- a) beliggenheden af de steder i grundvandsforekomsten, der anvendes til indvinding af vand, med undtagelse af:
  - vandindvindinger på gennemsnitligt under 10 m³ pr. dag, eller
  - drikkevandsindvindinger på gennemsnitligt under 10 m³ pr. dag, eller som forsyner under 50 personer,
- b) den årlige, gennemsnitlige indvinding fra disse steder,
- c) den kemiske sammensætning af det vand, der indvindes fra grundvandsforekomsten,
- d) beliggenheden af de steder, hvor grundvandsforekomsten tilledes (injiceres) vand,
- e) tilledningens omfang disse steder,
- f) den kemiske sammensætning af tilledningerne til grundvandsforekomsten, og

- g) arealanvendelsen i det eller de afstrømningsområder, fra hvilke grundvandsforekomsten tilføres vand (det grundvandsdannende opland), herunder forurenende belastninger og menneskeskabte ændringer af tilførselskarakteristika, f.eks. afledning af regnvand og afstrømning som følge af befæstning af arealer, kunstig infiltration, opdæmning eller dræning.

Relevansen af at indsamle og opdatere konkrete oplysninger vil afhænge af, om de forhold, som disse oplysninger vedrører, kan have betydning henholdsvis for andre medlemsstater eller for opfyldelse af miljømålene i artikel 4.

Indvindingstrykket, jf. ovenstående litra a), er kendt gennem GEUS' vandressourceregister, der omfatter oplysninger om almene vandforsyningsanlæg og deres indvindingsmængder. Derudover ligger amter og kommuner inde med oplysninger om andre grundvandsindvindinger og anlæg til infiltration af overfladevand.

Kilderne til forurening af grundvandsforekomsterne, jf. ovenstående litra g), er generelt kendt gennem den eksisterende kortlægning efter vandforsyningslovens § 10.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for vurdering af de menneskelige aktiviteter indvirkning på grundvand.

Punkt 2.4: Vurdering af virkningerne af ændringer i grundvandsstanden

Medlemsstaterne skal identificere de grundvandsforekomster, for hvilke der skal fastsættes mindre strenge mål i henhold til artikel 4, bl.a. på baggrund af overvejelser over virkningerne af forekomstens tilstand for:

- overfladevand og tilhørende terrestriske økosystemer,
- vandregulering, beskyttelse mod oversvømmelse samt dræning,
- menneskelig udvikling.

Det er ikke anført i punkt 2.4, men følger af overskriften herfor, at de grundvandsforekomster, der her skal identificeres, er *forekomster for hvilke der er sket ændringer* - i praksis overvejende sænkninger - *af grundvandsstanden* i et sådant omfang, at det nødvendiggør fastsættelse af mindre strenge miljømål i overensstemmelse med betingelserne herfor, jf. artikel 4, stk. 5. Virkningerne af ændringer i grundvandets kvantitative tilstand, jf. artikel 2, nr. 26, for de nævnte elementer (de tre pinde herover) skal indgå i overvejelserne om, hvorvidt der skal fastsættes mindre strenge mål.

Punkt 2.5: Vurdering af virkningerne af forureninger på grundvandskvaliteten

Medlemsstaterne skal identificere de grundvandsforekomster, for hvilke der skal fastsættes mindre strenge mål i henhold til artikel 4, stk. 5, hvor grundvandet som følge af menneskelige aktiviteter er så forurenede, at god kemisk tilstand for grundvand, jf. artikel 2, nr. 25, er uopnåelig eller uforholdsmæssig kostbar at opnå.

Identifikationen af de nævnte grundvandsforekomster skal ske bl.a. på baggrund af vurderingen af den menneskeskabte påvirkning og den økonomiske analyse af vand anvendelsen, jf. artikel 5, stk.1.

Bilag III: Økonomisk analyse

Bilaget præciserer kravene til den økonomiske analyse af vandanvendelsen, som medlemsstaterne skal gennemføre i henhold til artikel 5.

Ifølge bilaget skal den økonomiske analyse indeholde tilstrækkelige oplysninger med tilstrækkelig detaljeringsgrad til, at der kan foretages de beregninger, som er nødvendige for i overensstemmelse med artikel 9 at tage hensyn til princippet om omkostningsdækning ved forsyningspligtigheder. Forsyningspligtigheder er de ydelser, der fremgår af definitionen i artikel 2, nr. 38.

I den forbindelse skal der tages hensyn til langsigtede prognoser for udbud og efterspørgsel efter vand i vandområdedistriktet. Der skal endvidere, hvis det er nødvendigt, tages hensyn til overslag over mængder, priser og omkostninger ved forsyningspligtigheder og overslag over relevante investeringer, herunder prognoser for sådanne investeringer.

Den økonomiske analyse skal desuden indeholde tilstrækkelige oplysninger med tilstrækkelig detaljeringsgrad til, at der kan foretages skøn over, hvilken kombination af foranstaltninger vedrørende vandanvendelser, der er den mest omkostningseffektive, og som kan medtages i indsatsprogrammet efter artikel 11 (egtl. en costbenefitanalyse). Der tages udgangspunkt i skøn over de potentielle omkostninger ved sådanne foranstaltninger.

Detaljeringsgraden for en sådan økonomisk analyse kan fastlægges under hensyntagen til omkostningerne ved at indsamle de relevante data.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for udarbejdelse af økonomiske analyser af vandanvendelsen.

Bilaget kan tilpasses den videnskabelige og tekniske udvikling efter proceduren i artikel 21, jf. artikel 20.

Bilag IV: Beskyttede områder

Bilaget præciserer, hvilke typer af beskyttede områder, der skal være omfattet af det eller de registre over beskyttede områder, som skal oprettes i henhold til artikel 6:

- områder udpeget til indvinding af drikkevand efter vandrammedirektivets artikel 7,
- områder, der er udpeget til beskyttelse af økonomisk vigtige akvatiske arter (områder omfattet af skaldyrvandsdirektivet, 79/923/EØF),
- vandområder, der er udpeget til rekreative formål, herunder områder udpeget som badevandsområder efter badevandsdirektivet (76/160/EØF),
- næringsstoffølsomme områder, herunder områder udpeget som sårbare områder efter byspildevandsdirektivet (91/271/EØF) og nitratdirektivet (91/676/EØF), og
- områder, der er udpeget til beskyttelse af levesteder eller arter, hvor opretholdelse eller forbedring af vandets tilstand er en vigtig faktor i deres beskyttelse, herunder relevante Natura 2000-lokaliteter udpeget efter habitatdirektivet (92/43/EØF) og fuglebeskyttelsesdirektivet (79/409/EØF).

Bilaget fastsætter derudover, at resuméet af det register, der kræves som led i vandområdeplanen, skal omfatte kort, der angiver beliggenheden af hvert beskyttet område, og en beskrivelse af de fællesskabsretsakter og nationale og lokale retsakter, som ligger til grund for deres udpegning.

Denne reference til indholdet af vandområdeplanerne er ukorrekt og må antages at bero på manglende konsekvensrettelse i forhold til ændringer, som blev foretaget under drøftelserne om direktivet. Ifølge bilag VII, punkt A, nr. 3, skal vandområdeplanerne indeholde ”identifikation og kortlægning af beskyttede områder, som krævet i artikel 6 og bilag IV”. Artikel 6 fastsætter, at der skal oprettes registre alene over områder, der er udpeget som beskyttede i henhold til EU-lovgivning, som også nærmere præciseret her i bilag IV, jf. ovenstående.

Det må derfor antages, at bestemmelsen skal læses som, at identifikationen og kortlægningen af beskyttede områder, jf. bilag VII, punkt A, nr. 3, skal omfatte kort, der angiver beliggenheden af de enkelte beskyttede områder, sammen med oplysninger om, hvilke fællesskabsretsakter der ligger til grund for udpegningen af de enkelte områder.

Bilag V: Tilstand for overfladevand og grundvand

Bilag V fastlægger nærmere retningslinjer for klassificering af overfladevand og grundvand, og definerer herunder miljømålene om god tilstand for overfladevand og god tilstand for grundvand, jf. artikel 4, stk. 1. Bilaget fastlægger endvidere nærmere retningslinjer for den overvågning af overfladevand, grundvand og beskyttede områder, som medlemsstaterne skal foretage i henhold til artikel 8. Endelig indeholder bilaget procedurer for fastsættelse af miljøkvalitetskrav for forurenende stoffer.

Punkt 1: Overfladevand

Punkt 1 indeholder retningslinjer for klassificering, overvågning og præsentation (rapportering) mv. af overfladevandets tilstand samt retningslinjer for fastsættelse af miljøkvalitetskrav for forurenende stoffer. Blandt disse retningslinjer er procedurer, der skal sikre en ensartet forståelse af målet om en god økologisk tilstand for overfladevand blandt medlemsstaterne, og som skal sikre sammenlignelighed mellem de enkelte medlemsstaters overvågningsresultater. Sådanne procedurer er nødvendiggjort af, at de økologiske forhold varierer betydeligt på tværs af Fælleskabets regioner samtidigt med, at medlemsstaterne er relativt frit stillet med hensyn til valg af metoder til bedømmelse af vandområdernes økologiske tilstand.

Direktivets klassifikationssystem tager udgangspunkt i den upåvirkede tilstand, som de konkrete forhold i vandområderne kan afvige fra i større eller mindre grad. Punkt 1.2 beskriver nærmere, hvordan denne tilstand og forskellige grader af afvigelse herfra skal klassificeres som henholdsvis høj, god, moderat, ringe og dårlig økologisk tilstand. Specielt for høj, god og moderat økologisk tilstand indeholder punkt 1.2 detaljerede, normative (relative) definitioner for de enkelte kvalitetselementer, dvs. de biologiske, hydromorfologiske og fysisk-kemiske variable, der tilsammen definerer de akvatiske økosystemer.

De normative definitioner af henholdsvis høj, god og moderat økologisk tilstand er ikke operationelle i forhold til forvaltningen af vandområderne. For at kunne udgøre et grundlag for forvaltningen er det nødvendigt, at definitionerne omsættes til entydige kriterier, der for de enkelte variable definerer klasserne i klassifikationssystemet, herunder navnlig den nedre grænse for god økologisk tilstand. Sådanne værdier kan for den enkelte variabel fastsættes på fællesskabsplan, for den enkelte medlemsstats samlede område, for et enkelt vandområdedistrikt eller for et konkret vandområde.

I Danmark vil der i overensstemmelse hermed blive etableret et operationelt, objektivt system til fastsættelse af konkrete krav til miljøtilstanden i de enkelte vandområder. Systemet vil sikre ensartede principper for administrationen i vandområdedistrikterne, jf. artikel 3.

Der vil endvidere på fællesskabsplan formentlig blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer til brug for konkretisering af klassifikationssystemet og for klassificering af vandområdernes faktiske økologiske tilstand. Det danske arbejde vil kunne indgå heri. Derudover vil der formentlig blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for den interkalibrering, der skal sikre sammenlignelighed mellem de enkelte medlemsstaters overvågningsresultater, og for andre af de teknisk-videnskabelige aspekter omfattet af bilagets punkt 1.

Punkt 1.1: Kvalitetslementer til klassifikation af økologisk tilstand

Punkt 1.1 fastsætter, at klassificering af økologisk tilstand for overfladevand skal ske på grundlag af de herunder anførte kvalitetslementer.

1. *For vandløb*

Biologiske elementer:

- Den akvatiske floras sammensætning og tæthed
- Den bentiske invertebratfaunas sammensætning og tæthed
- Fiskefaunaens sammensætning, tæthed og aldersstruktur

Hydromorfologiske elementer, der understøtter de biologiske elementer:

- Hydrologisk regime: vandstrømningens volumen og dynamik, forbindelse til grundvandsforekomster.
- Vandløbets kontinuitet.
- Morfologiske forhold: variation i vandløbets dybde og bredde, bundforhold (struktur og substrat), bredzonens struktur.

Kemiske og fysisk-kemiske elementer, der understøtter de biologiske elementer:

- Generelt: termiske forhold, iltforhold, salinitet, forureningstilstand, næringsstofforhold.
- Specifikke forurenende stoffer: forurening med alle prioriterede stoffer, som er påvist at blive udledt i vandområdet, samt forurening med andre stoffer, som er påvist at blive udledt i betydende mængder i vandområdet.

2. *For søer*

Biologiske elementer:

- Fytoplanktons sammensætning, tæthed og biomasse.
- Anden akvatisk floras sammensætning og tæthed.
- Den bentiske invertebratfaunas sammensætning og tæthed.
- Fiskefaunaens sammensætning, tæthed og aldersstruktur.

Hydromorfologiske elementer, der understøtter de biologiske elementer:

- Hydrologisk regime: vandstrømningens volumen og dynamik, opholdstid, forbindelse til grundvandsforekomster.
- Morfologiske forhold: variation i søens dybde, volumen og bundforhold (struktur og substrat), søbreddens struktur.

Kemiske og fysisk-kemiske elementer, der understøtter de biologiske elementer:

- Generelt: sigtdybde, termiske forhold, iltforhold, salinitet, forureningstilstand, næringsstofforhold.
- Specifikke forurenende stoffer: Specifikke forurenende stoffer: forurening med alle prioriterede stoffer, som er påvist at blive udledt i vandområdet, samt forurening med andre stoffer, som er påvist at blive udledt i betydende mængder i vandområdet.

3. *For overgangsvande*

Biologiske elementer:

- Fytoplanktons sammensætning, tæthed og biomasse.
- Anden akvatisk floras sammensætning og tæthed.
- Den bentiske invertebratfaunas sammensætning og tæthed.

- Fiskefaunaens sammensætning og tæthed.

Hydromorfologiske elementer, der understøtter de biologiske elementer:

- Morfologiske forhold: dybdeviation, volumen og bundforhold (struktur og substrat), tidevandszonens struktur.
- Tidevandsregime: ferskvandsstrømning, bølgeeksponering.

Kemiske og fysisk-kemiske elementer, der understøtter de biologiske elementer:

- Generelt: sigtddybde, termiske forhold, iltforhold, salinitet, næringsstofforhold.
- Specifikke forurenende stoffer: Specifikke forurenende stoffer: forurening med alle prioriterede stoffer, som er påvist at blive udledt i vandområdet, samt forurening med andre stoffer, som er påvist at blive udledt i betydende mængder i vandområdet.

4. *For kystvande*

Biologiske elementer:

- Fytoplanktons sammensætning, tæthed og biomasse.
- Anden akvatisk floras sammensætning og tæthed.
- Den bentiske invertebratfaunas sammensætning og tæthed.

Hydromorfologiske elementer, der understøtter de biologiske elementer:

- Morfologiske forhold: dybdeviation, bundforhold (struktur og substrat), tidevandszonens struktur.
- Tidevandsregime: de dominerende strømmes retning, bølgeeksponering.

Kemiske og fysisk-kemiske elementer, der understøtter de biologiske elementer:

- Generelt: sigtddybde, termiske forhold, iltforhold, salinitet, næringsstofforhold.
- Specifikke forurenende stoffer: Specifikke forurenende stoffer: forurening med alle prioriterede stoffer, som er påvist at blive udledt i vandområdet, samt forurening med andre stoffer, som er påvist at blive udledt i betydende mængder i vandområdet.

5. *For kunstige og stærkt modificerede overfladevandområder*

I forbindelse med kunstige og stærkt modificerede overfladevandområder, jf. artikel 2, nr. 8 og 9, anvendes kvalitetselementerne for den af de fire naturlige kategorier af overfladevand, der ligner det pågældende kunstige eller stærkt modificerede overfladevandområde mest, jf. også bilag II, punkt 1.1, nr. v).

Punkt 1.2: Normgivende definitioner til klassificering af økologisk tilstand

Punkt 1.2 definerer et system til klassificering af økologisk tilstand for vandløb, søer, overgangsvande og kystvande. Systemet opererer med fem klasser, henholdsvis høj, god, moderat, ringe og dårlig økologisk tilstand, der overordnet defineres således:

- *Høj økologisk tilstand.* Der er ingen eller kun meget ubetydelige menneskeskabte ændringer i værdierne for de fysisk-kemiske og hydromorfologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevandområde i forhold til, hvad der normalt gælder for denne type overfladevand under uberørte forhold. Værdierne for de biologiske kvalitetselementer for overfladevandområdet svarer til, hvad der normalt gælder for den pågældende type under uberørte forhold, og der er ingen eller kun meget ubetydelige tegn på ændring. Disse forhold og samfund betegnes som de typespecifikke referenceforhold og samfund, jf. også bilag II, punkt 1.3, nr. i).

- *God økologisk tilstand.* Værdierne for de biologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevandområde udviser niveauer, der er svagt ændret som følge af menneskelig aktivitet, men afviger kun lidt fra, hvad der normalt gælder for denne type overfladevand under uberørte forhold.
- *Moderat økologisk tilstand.* Værdierne for de biologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevand afviger i mindre grad fra, hvad der normalt gælder for denne type overfladevand under uberørte forhold. Værdierne viser mindre tegn på ændring som følge af menneskelig aktivitet og er væsentligt mere forstyrrede end under forhold med god tilstand.
- *Ringe økologisk tilstand.* Værdierne for de biologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevandområde viser tegn på større ændringer, og de relevante biologiske samfund afviger væsentligt fra, hvad der normalt gælder for den pågældende type overfladevandområde under uberørte forhold.
- *Dårlig økologisk tilstand.* Værdierne for de biologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevandområde viser tegn på alvorlige ændringer, og store dele af de relevante biologiske samfund, der normalt karakteriserer den pågældende type overfladevandområde under uberørte forhold, mangler.

Disse generelle definitioner er i bilagets punkt 1.2.1-1.2.5 for hver kategori af overfladevand uddybet med detaljerede beskrivelser af de enkelte kvalitetselementer ved høj, god og moderat økologisk tilstand. For så vidt angår god og moderat økologisk tilstand, er en detaljeret beskrivelse nødvendig, fordi grænsen mellem disse to klasser definerer den nedre grænse for, hvornår direktivets miljømål om en god økologisk tilstand kan anses for at være opfyldt, jf. artikel 4. Grænsen bliver dermed afgørende for, om medlemsstaterne i konkrete situationer skal iværksætte foranstaltninger til forbedring af den økologiske tilstand. Tilsvarende er det nødvendigt med en detaljeret beskrivelse af høj økologisk tilstand (i princippet den upåvirkede tilstand og dermed referencetilstanden), fordi denne er udgangspunkt for hele klassifikationssystemet og dermed også for afgrænsningen mellem god og moderat økologisk tilstand. Når der i bilaget er gjort en del ud af disse beskrivelser, er det således fordi de har væsentlig forvaltningsmæssig betydning.

De generelle definitioner af ringe og dårlig økologisk tilstand er derimod ikke yderligere uddybet, hvilket afspejler, at en skelnen mellem disse to klasser (eller for den sags skyld mellem ringe og moderat økologisk tilstand) kun har begrænset praktisk betydning. Hvis et overfladevandområdes økologiske tilstand er klassificeret som ringe eller dårlig, skal der under alle omstændigheder iværksættes foranstaltninger til forbedring af tilstanden. Om den økologiske tilstand er ringe eller dårlig, har således reelt kun betydning for beskrivelsen af den aktuelle tilstand og for vurdering af, om der på et givet tidspunkt trods manglende mål-opfyldelse alligevel er sket forbedringer.

Punkt 1.2.1: Definitioner af høj, god og moderat tilstand i vandløb

1. Definition af høj økologisk tilstand i vandløb

Biologiske kvalitetselementer

i) Fytoplankton:

- Den taksonomiske sammensætning af fytoplankton svarer fuldstændig eller næsten fuldstændig til uberørte forhold.
- Den gennemsnitlige fytoplanktonforekomst er helt i overensstemmelse med de typespecifikke fysisk-kemiske forhold og er ikke af et sådant omfang, at den kan ændre de typespecifikke sigtdybdeforhold væsentligt.
- Planktonopblomstringer finder sted med en frekvens og intensitet, der svarer til de typespecifikke fysisk-kemiske forhold

Det har under danske forhold alene relevans at undersøge forekomst mv. af fytoplankton i vandløb, hvis disse afvander store eller mellemstore søer eller har søer indskudt.

- ii) Makrofyter og bundvegetation:
  - Den taksonomiske sammensætning svarer fuldstændig eller næsten fuldstændig til uberørte forhold.
  - Der ingen påviselige ændringer er i den gennemsnitlige udbredelse af makrofyt- og bundvegetation.
- iii) Benthiske invertebrater:
  - Den taksonomiske sammensætning og tæthed svarer til fuldstændig eller næste fuldstændig uberørte forhold.
  - Forholdet mellem miljøfølsomme og ikke-miljøfølsomme taxa viser ingen tegn på ændring i forhold til uberørte niveauer.
  - Diversitetsniveauet for invertebrattaxa viser ingen tegn på ændring i forhold til uberørte niveauer
- iv) Fisk:
  - Artssammensætning og -tæthed svarer fuldstændig eller næste fuldstændig til uberørte forhold.
  - Alle typespecifikke miljøfølsomme arter er til stede.
  - Fiskesamfundenes aldersstruktur viser næsten ikke tegn på menneskeskabt forstyrrelse og indicerer ikke manglende reproduktion eller udvikling for nogen bestemt art.

Hydromorfologiske kvalitetslementer

- i) Hydrologisk regime: Strømningens volumen og dynamik samt den deraf følgende forbindelse til grundvandet afspejler fuldstændig eller næsten fuldstændig uberørte forhold.
- ii) Vandløbets kontinuitet: Vandløbets kontinuitet forstyrres ikke af menneskelig aktivitet og muliggør akvatiske organismers uhindrede vandring samt sedimenttransport.
- iii) Morfologiske forhold: Kanalmønstre, bredde- og dybdevariationer, strømningshastigheder, bundforhold samt bredzonernes struktur og tilstand svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.

Fysisk-kemiske kvalitetslementer

- i) Generelle forhold:
  - Værdierne for fysisk-kemiske elementer svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.
  - Næringsstofkoncentrationerne ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold.
  - Salinitetsniveauer, pH, iltbalance, syreneutraliseringsevne og temperatur viser ikke tegn på menneskeskabt forstyrrelse og ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationer tæt på nul og i det mindste under detektionsgrænserne for de mest avancerede almindelige anvendte analyseteknikker.
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne ligger inden for de grænser, der normalt gælder for uberørte forhold (baggrunds niveau).

2. Definition af god økologisk tilstand i vandløb

Biologiske kvalitetselementer

i) Fytoplankton:

- Der er svage ændringer i planktontaxas sammensætning og tæthed i forhold til de typespecifikke samfund. Disse ændringer er ikke tegn på en accelereret algevækst, der fører til uønsket forstyrrelse af balancen mellem de organismer, der findes i vandet, eller af vandets eller sedimentets fysisk-kemiske kvalitet.
- Der kan være en lille stigning i frekvens og intensitet af de typespecifikke planktonopblomstringer.

Det har under danske forhold alene relevans at undersøge forekomst mv. af fytoplankton i vandløb, hvis disse afvander store eller mellemstore søer eller har søer indskudt.

ii) Makrofyter og bundvegetation:

- Der er svage ændringer i makrofyt- og bundvegetationstaxas sammensætning og udbredelse set i forhold til typespecifikke samfund. Disse ændringer er ikke tegn på en accelereret vækst af bundvegetation eller højere former for planteliv, der fører til uønskede forstyrrelser af balancen mellem de organismer, der findes i vandet, eller af vandets eller sedimentets fysisk-kemiske kvalitet.
- Bundvegetationssamfundet er ikke negativt påvirket af bakteriesamlinger og -belægninger, der er til stede som følge af menneskelig aktivitet.

iii) Benthiske invertebrater:

- Der er svage ændringer i sammensætning og tæthed af invertebrattaxa i forhold til typespecifikke forhold.
- Forholdet mellem miljøfølsomme og ikke-miljøfølsomme taxa viser en svag ændring i forhold til typespecifikke niveauer.
- Diversitetsniveauet for invertebrattaxa viser svage tegn på ændring i forhold til typespecifikke niveauer.

iv) Fisk:

- Der er i forhold til de typespecifikke samfund svage ændringer i artssammensætning og -tæthed som følge af menneskeskabte påvirkninger af fysisk-kemiske og hydromorfologiske kvalitetselementer.
- Fiskesamfundenes aldersstruktur viser tegn på forstyrrelse som følge af menneskeskabte påvirkninger af fysisk-kemiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer og indikerer i nogle få tilfælde manglende reproduktion eller udvikling for en bestemt art, idet nogle aldersklasser eventuelt mangler.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

Hydrologisk regime, vandløbets kontinuitet og morfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer.

At de hydromorfologiske forhold (og andre steder også de fysisk-kemiske forhold) således relateres til de biologiske kvalitetselementer, reflekterer det generelle forhold, at fokus i direktivet med hensyn til overfladevandområderne i høj grad er rettet mod disses funktion som levesteder for dyr og planter. Hvorvidt et givet overfladevandområde opfylder målet om en god økologisk tilstand, vil derfor primært blive vurderet på grundlag af de biologiske kvalitetselementer. Kravet til de hydromorfologiske kvali-

tetselementer (og andre steder de fysisk-kemiske kvalitetselementer) i forhold til en god økologisk tilstand for overfladevand er derfor blot, at de generelt skal have en sådan karakter, at et dyre- og planteliv svarende til god økologisk tilstand kan oprettholdes.

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

- i) Generelle forhold:
  - Temperatur, iltbalance, pH, syreneutraliseringsevne og salinitet når ikke niveauer, der ligger uden for de fastsatte grænser, der sikrer, at det typespecifikke økosystem fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer.
  - Næringsstofkoncentrationerne ikke overstiger de fastsatte niveauer, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer.
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren i beskrevet punkt 1.2.6, jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6 (anvendelse heraf vil ikke kræve en reduktion af koncentrationer af forurenende stoffer til under baggrunds niveauerne), jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).

3. Definition af moderat økologisk tilstand i vandløb

Biologiske kvalitetselementer

- i) Fytoplankton:
  - Planktontaxas sammensætning afviger i mindre grad fra de typespecifikke samfund.
  - Tætheden er forstyrret i mindre grad og kan være af et sådant omfang, at der sker en væsentlig, uønsket forstyrrelse af værdierne for andre biologiske og fysisk-kemiske kvalitetselementer.
  - Der kan være en mindre stigning i frekvens og intensitet af planktonopblomstringer. Vedvarende opblomstringer kan forekomme i sommermånedene

Det har under danske forhold alene relevans at undersøge forekomst mv. af fytoplankton i vandløb, hvis disse afvander store eller mellemstore søer eller har søer indskudt.

- ii) Makrofyter og bundvegetation:
  - Makrofyt- og bundvegetationstaxas sammensætning afviger i mindre grad fra det typespecifikke samfund og er væsentligt mere ændret end ved god tilstand.
  - Der er tydelige mindre ændringer i den gennemsnitlige udbredelse af makrofyt- og bundvegetation.
  - Bundvegetationssamfundet kan være berørt og i nogle områder fordrevet af bakteriesamlinger og -belægnings, der er til stede som følge af menneskelig aktivitet.
- iii) Benthiske invertebrater:
  - Sammensætning og tæthed af invertebrattaxa afviger i mindre grad fra de typespecifikke samfund.

- Større taksonomiske grupper i det typespecifikke samfund mangler.
- Forholdet mellem miljøfølsomme og ikke-miljøfølsomme taxa samt diversitetsniveauet er betydeligt lavere end det typespecifikke niveau og væsentligt lavere end ved god tilstand.

iv) Fisk:

- Artssammensætning og tæthed afviger i mindre grad fra de typespecifikke samfund som følge af menneskeskabte påvirkninger af de fysisk-kemiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer.
- Fiskesamfundenes aldersstruktur viser betydelige tegn på menneskeskabt forstyrrelse, idet en mindre andel af de typespecifikke arter mangler eller har en meget lav tæthed.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

Hydrologisk regime, vandløbets kontinuitet og morfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

Generelle forhold og koncentrationer af specifikke syntetiske og ikke-syntetiske forurenende stoffer svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Punkt 1.2.2: Definitioner af høj, god og moderat tilstand i søer

1. Definition af høj økologisk tilstand i søer

Biologiske kvalitetselementer

i) Fytoplankton:

- Fytoplanktons taksonomiske sammensætning og tæthed svarer fuldstændig eller næsten fuldstændig til uberørte forhold.
- Den gennemsnitlige fytoplanktonbiomasse er i overensstemmelse med de typespecifikke fysisk-kemiske forhold og er ikke af et sådant omfang, at den kan ændre de typespecifikke sigtgybdeforhold væsentligt.
- Planktonopblomstringer finder sted med en frekvens og intensitet, der svarer til de typespecifikke fysisk-kemiske forhold.

ii) Makrofyter:

- Den taksonomiske sammensætning svarer fuldstændig eller næsten fuldstændig til uberørte forhold.
- Der er ingen påviselige ændringer i den gennemsnitlige tæthed af makrofyter og bundvegetation.

iii) Benthiske invertebrater:

- Den taksonomiske sammensætning og tæthed svarer fuldstændig eller næsten fuldstændig til uberørte forhold.
- Forholdet mellem miljøfølsomme og ikke-miljøfølsomme taxa viser ingen tegn på ændring i forhold til uberørte niveauer.
- Diversitetsniveauet viser ingen tegn på ændring i forhold til uberørte niveauer.

iv) Fisk:

- Artssammensætning og -tæthed svarer fuldstændig eller næsten fuldstændig til uberørte forhold.
- Alle typespecifikke miljøfølsomme arter er til stede.
- Fiskesamfundenes aldersstruktur viser næsten ikke tegn på menneskeskabt forstyrrelse og indikerer ikke manglende reproduktion eller udvikling for nogen bestemt art.

Hydromorfologiske kvalitetslementer

- i) Hydrologisk regime: Strømningens volumen og dynamik, niveau og opholdstid samt den deraf følgende forbindelse til grundvandet afspejler fuldstændig eller næsten fuldstændig uberørte forhold.
- ii) Morfologiske forhold: Søens dybdevariation, volumen og struktur af substratet samt bredzonens struktur og tilstand svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.

Fysisk-kemiske kvalitetslementer

- i) Generelle forhold:
  - Værdierne for fysisk-kemiske elementer svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.
  - Næringsstofkoncentrationerne ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold.
  - Salinitetsniveauer, pH, iltbalance, syreneutraliseringsevne, sigtdybde og temperatur viser ikke tegn på menneskeskabt forstyrrelse og ligger inden for de grænser, der normalt findes ved uberørte forhold.
- ii) Specifikke forurenende stoffer: Koncentrationer er tæt på nul og i det mindste under detektionsgrænserne for de mest avancerede almindeligt anvendte analyseteknikker.
- iii) Ikke-syntetiske forureningskomponenter: Koncentrationerne ligger inden for de grænser, der normalt findes ved uberørte forhold (baggrunds-niveauer).

2. Definition af god økologisk tilstand i søer

Biologiske kvalitetslementer

- i) Fytoplankton:
  - Der er svage ændringer i planktontaxas sammensætning og tæthed i forhold til de typespecifikke samfund. Disse ændringer er ikke tegn på en accelereret algevækst, der fører til uønsket forstyrrelse af balancen mellem de organismer, der findes i vandet, eller af vandets eller sedimentets fysisk-kemiske kvalitet.
  - Der kan være en lille stigning i frekvens og intensitet af de typespecifikke planktonopblomstringer.
- ii) Makrofyter og bundvegetation:
  - Der er svage ændringer i bundvegetationstaxas sammensætning og tæthed i forhold til de typespecifikke samfund. Disse ændringer er ikke tegn på en accelereret vækst af bundvegetation eller højere former for planteliv, der fører til uønsket forstyrrelse af balancen mellem de organismer, der findes i vandet, eller af vandets fysisk-kemiske kvalitet.

- Bundvegetationssamfundet er ikke negativt påvirket af bakteriesamlinger og -belægnings, der forekommer som følge af menneskelig aktivitet.
- iii) Benthiske invertebrater:
- Der er svage ændringer i sammensætning og tæthed af invertebrattaxa i forhold til typespecifikke samfund.
  - Forholdet mellem miljøfølsomme og ikke-miljøfølsomme taxa viser svage tegn på ændring i forhold til typespecifikke niveauer.
  - Diversitetsniveauet for invertebrattaxa viser svage tegn på ændring i forhold til typespecifikke niveauer.
- iv) Fisk:
- Der er i forhold til de typespecifikke samfund svage ændringer i artssammensætning og -tæthed som følge af menneskeskabte påvirkninger af fysisk-kemiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer.
  - Fiskesamfundenes aldersstruktur viser tegn på forstyrrelse som følge af menneskeskabte påvirkninger af fysisk-kemiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer og indikerer i nogle få tilfælde manglende reproduktion eller udvikling for en bestemt art, idet nogle aldersklasser eventuelt mangler.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

Hydrologisk regime og morfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

- i) Generelle forhold:
- Temperatur, iltbalance, pH, syreneutraliseringsevne, sigtdybde og salinitet når ikke niveauer, der ligger uden for de fastsatte grænser, der sikrer, at økosystemet fungerer, og der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer.
  - Næringsstofkoncentrationerne overstiger ikke de fastsatte niveauer, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer.
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6, jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6 (anvendelse heraf vil ikke kræve en reduktion af koncentrationer af forurenende stoffer til under baggrundsniveauerne), jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).

3. Definition af moderat økologisk tilstand i søer

Biologiske kvalitetselementer

- i) Fytoplankton:
- Planktontaxas sammensætning og tæthed afviger i mindre grad fra de typespecifikke samfund.

- Biomassen er forstyret i mindre grad og kan være det i et sådant omfang, at der sker en væsentlig, uønsket forstyrrelse i forholdene for andre biologiske kvalitetselementer og i vandets eller sedimentets fysisk-kemiske kvalitet.
  - Der kan være en mindre stigning i frekvens og intensitet af planktonopblomstringer. Vedvarende opblomstringer kan forekomme i sommermånederne.
- ii) Makrofyter og bundvegetation:
- Makrofyt- og bundvegetationstaxas sammensætning afviger i mindre grad fra de typespecifikke samfund og er signifikant (væsentligt) mere ændret end den sammensætning, der observeres ved god kvalitet.
  - Der er tydelige, mindre ændringer i den gennemsnitlige tæthed af makrofyter og bundvegetation.
  - Bundvegetationssamfundet kan være berørt og i nogle områder fordrevet af bakteriesamlinger og -belægnings, der forekommer som følge af menneskelig aktivitet.
- iii) Benthiske invertebrater:
- Sammensætning og tæthed af invertebrattaxa afviger i mindre grad fra de typespecifikke samfund.
  - Større taksonomiske grupper i det typespecifikke samfund mangler.
  - Forholdet mellem miljøfølsomme og ikke-miljøfølsomme taxa samt diversitetsniveauet er væsentligt lavere end det typespecifikke niveau og væsentligt lavere end ved god tilstand.
- iv) Fisk:
- Artssammensætning og -tæthed afviger i mindre grad fra de typespecifikke samfund som følge af menneskeskabte påvirkninger af de fysisk-kemiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer.
  - Fiskesamfundenes aldersstruktur viser betydelige tegn på forstyrrelse som følge af menneskeskabte påvirkninger af de fysisk-kemiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer, idet en vis andel af de typespecifikke fiskearter mangler eller har en meget lav tæthed.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

Hydrologisk regime og morfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

Generelle forhold og koncentrationer af specifikke syntetiske og ikke-syntetiske forurenende stoffer svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Punkt 1.2.3: Definitioner af høj, god og moderat tilstand i overgangsvande

1. Definition af høj økologisk tilstand i overgangsvande

Biologiske kvalitetselementer

- i) Fytoplankton:
- Fytoplanktontaxas sammensætning og tæthed svarer til uberørte forhold.

- Den gennemsnitlige fytoplanktonbiomasse svarer til de typespecifikke fysisk-kemiske forhold og er ikke af et sådant omfang, at den kan ændre de typespecifikke sigtddybdeforhold væsentligt.
  - Planktonopblomstringer finder sted med en frekvens og intensitet, der svarer til de typespecifikke fysisk-kemiske forhold.
- ii) Makroalger:
- Sammensætningen af makroalgetaxa svarer til uberørte forhold.
  - Der er ingen påviselige ændringer af makroalgernes dækningsgrad som følge af menneskelig aktivitet.
- iii) Blomsterplanter:
- Den taksonomiske sammensætning svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.
  - Der er ingen påviselige ændringer i udbredelsen af blomsterplanter som følge af menneskelig aktivitet.
- iv) Benthiske invertebrater:
- Diversiteten og tætheden for invertebrattaxa ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold.
  - Alle forureningsfølsomme taxa, der er knyttet til uberørte forhold, er til stede.
- v) Fisk: Artssammensætning og -tæthed svarer til uberørte forhold.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

- i) Tidevandsregime: Ferskvandsstrømningsregimet svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.
- ii) Morfologiske forhold: Dybdevariationer, substratforhold samt tidevandszonernes struktur og tilstand svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

- i) Generelle forhold:
- De fysisk-kemiske elementer svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.
  - Næringsstofkoncentrationerne ligger inden for de grænser, der normalt er knyttet til uberørte forhold.
  - Temperatur, iltbalance og sigtddybde viser ikke tegn på menneskeskabt forstyrrelse og ligger inden for de grænser, der normalt er knyttet til uberørte forhold.
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationer er tæt på nul og i det mindste under detektionsgrænserne for de mest avancerede almindeligt anvendte analyseteknikker.
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne ligger inde for de grænser, der normalt er knyttet til uberørte forhold (baggrunds-niveauer).

2. Definition af god økologisk tilstand i overgangsvande

Biologiske kvalitetselementer

- i) Fytoplankton:
  - Der er svage ændringer i planktontaxas sammensætning og tæthed.
  - Der er svage ændringer i biomassen i forhold til de typespecifikke forhold. Disse ændringer er ikke tegn på en accelereret algevækst, der fører til uønsket forstyrrelse af balancen mellem de organismer, der findes i vandet, eller af vandets fysisk-kemiske kvalitet.
  - Der kan være en lille stigning i frekvens og intensitet af de typespecifikke planktonopblomstringer.
- ii) Makroalger: Der er svage ændringer i makroalgetaxas sammensætning og tæthed i forhold til de typespecifikke samfund. Disse ændringer er ikke tegn på en accelereret vækst af bundvegetation eller højere former for planteliv, der fører til uønsket forstyrrelse af balancen mellem de organismer, der findes i vandet, eller af vandets fysisk-kemiske kvalitet.
- iii) Blomsterplanter:
  - Der er svage ændringer i blomsterplanternes sammensætning set i forhold til typespecifikke forhold.
  - Udbredelsen af blomsterplanter viser svage tegn på forstyrrelse
- iv) Benthiske invertebrater:
  - Diversiteten og tætheden for invertebrattaxa ligger lidt uden for de niveauer, der findes ved typespecifikke forhold.
  - De fleste følsomme taxa fra typespecifikke samfund er til stede.
- v) Fisk: De miljøfølsomme arters tæthed viser svage tegn på ændring i forhold til typespecifikke forhold som følge af menneskeskabte påvirkninger af de fysisk-kemiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

Tidevandsregime og morfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

- i) Generelle forhold:
  - Temperatur, iltforhold og sigtddybde når ikke niveauer, der ligger uden for de fastsatte grænser, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer.
  - Næringsstofkoncentrationerne overstiger ikke de fastsatte niveauer, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6, jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6 (anvendelse heraf vil ikke kræve en reduktion af koncentrationer af forurenende stoffer til under baggrunds niveauerne), jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).

3. Definition af moderat økologisk tilstand i overgangsvande

Biologiske kvalitetselementer

i) Fytoplankton:

- Fytoplanktontaxas sammensætning og tæthed afviger i mindre grad fra typespecifikke forhold.
- Biomassen er forstyrret i mindre grad og kan være af et sådant omfang, at der sker en væsentlig, uønsket forstyrrelse i forholdene for andre biologiske kvalitetselementer.
- Der kan være en mindre stigning i frekvens og intensitet af planktonopblomstringer. Vedvarende opblomstringer kan forekomme i sommermånederne.

ii) Makroalger:

- Makroalgetaxas sammensætning afviger i mindre grad fra typespecifikke forhold og er væsentligt mere ændret end ved god kvalitet.
- Der er tydelige mindre ændringer i makroalgernes tæthed, der kan føre til uønsket forstyrrelse af balancen mellem de organismer, der findes i vandet.

iii) Blomsterplanter:

- Blomsterplantetaxas sammensætning afviger i mindre grad fra typespecifikke samfund og er signifikant (væsentligt) mere ændret end ved god kvalitet.
- Der er mindre ændringer i blomsterplantetaxas udbredelse.

iv) Benthiske invertebrater:

- Diversiteten og tætheden for invertebrattaxa ligger i mindre grad uden for de niveauer, der findes ved typespecifikke forhold.
- Taxa, der indicerer forurening, er til stede.
- Mange følsomme taxa fra typespecifikke samfund mangler.

- v) Fisk: En mindre andel af de typespecifikke miljøfølsomme arter mangler som følge af menneskeskabte påvirkninger af de fysisk-kemiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

Tidevandsregime og morfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

Generelle forhold og koncentrationer af specifikke syntetiske og ikke-syntetiske forurenende stoffer svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Punkt 1.2.4: Definitioner af høj, god og moderat tilstand i kystvande

1. Definition af høj økologisk tilstand i kystvande

Biologiske kvalitetselementer

- i) Fytoplankton:
  - Fytoplanktontaxas sammensætning og tæthed svarer til uberørte forhold.
  - Den gennemsnitlige fytoplanktonbiomasse svarer til de typespecifikke fysisk-kemiske forhold og er ikke af et sådant omfang, at den kan ændre de typespecifikke sigtdybdeforhold væsentligt.
  - Planktonopblomstringer finder sted med en frekvens og intensitet, der svarer til de typespecifikke fysisk-kemiske forhold.
- ii) Makroalger og blomsterplanter:
  - Alle forureningsfølsomme makroalge- og blomsterplantetaxa, der er knyttet til uberørte forhold, er til stede.
  - Makroalgernes dækningsgrad og tætheden af blomsterplanter svarer til uberørte forhold.
- iii) Benthiske invertebrater:
  - Diversiteten og tætheden for invertebrattaxa ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold.
  - Alle forureningsfølsomme taxa, der er knyttet til uberørte forhold, er til stede.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

- i) Tidevandsregime: Ferskvandsstrømningsregimet og de dominerende strømmes retning og hastighed svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.
- ii) Morfologiske forhold: Dybdevariation, bundforhold (struktur og substrat) samt tidevandszonernes struktur og tilstand svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

- i) Generelle forhold:
  - De fysisk-kemiske elementer svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold.
  - Næringsstofkoncentrationerne ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold.
  - Temperatur, iltbalance og sigtdybde viser ikke tegn på menneskeskabt forstyrrelse og ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold.
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationer er tæt på nul og i det mindste under detektionsgrænserne for de mest avancerede, almindeligt anvendte analyseteknikker
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold (baggrundsniveau).

2. Definition af god økologisk tilstand i kystvande

Biologiske kvalitetselementer

- i) Fytoplankton:
  - Fytoplanktontaxas sammensætning og tæthed viser svage tegn på forstyrrelse.

- Der er svage ændringer i biomassen i forhold til typespecifikke forhold. Disse ændringer er ikke tegn på en accelereret algevækst, der fører til uønsket forstyrrelse af balancen mellem de organismer, der findes i vandet, eller af vandets kvalitet.
  - Der kan være en lille stigning i frekvens og intensitet af typespecifikke planktonopblomstringer.
- ii) Makroalger og blomsterplanter:
- De fleste forureningsfølsomme makroalge- og blomsterplantetaxa, der er knyttet til uberørte forhold, er til stede.
  - Makroalgernes dækningsgrad og tætheden af blomsterplanter viser svage tegn på forstyrrelse.
- iii) Bentiske invertebrater:
- Diversiteten og tætheden for invertebrattaxa ligger lidt uden for de niveauer, der findes ved typespecifikke forhold.
  - De fleste følsomme taxa fra typespecifikke samfund er til stede.

Hydromorfologiske kvalitetslementer

Tidevandsregime og morfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetslementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetslementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetslementer

- i) Generelle forhold:
- Temperatur, iltforhold og sigtddybde når ikke niveauer, der ligger uden for de fastsatte grænser, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetslementer.
  - Næringsstofkoncentrationerne overstiger ikke de fastsatte niveauer, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetslementer.
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6, jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6 (anvendelse heraf vil ikke kræve en reduktion af koncentrationer af forurenende stoffer til under baggrundsniveauerne), jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).

3. Definition af moderat økologisk tilstand i kystvande

Biologiske kvalitetslementer

- i) Fytoplankton:
- Planktontaxas sammensætning og tæthed viser tegn på mindre forstyrrelse.
  - Algebiomassen ligger væsentligt uden for de grænser, der gælder for uberørte forhold, og er af et sådant omfang, at den kan påvirke andre biologiske kvalitetslementer.

- Der kan være en mindre stigning i frekvens og intensitet af planktonopblomstringer. Vedvarende opblomstringer kan forekomme i sommermånederne.
- ii) Makroalger og blomsterplanter:
- Et mindre antal forureningsfølsomme makroalge- og blomsterplantetaxa, der er knyttet til uberørte forhold, mangler.
  - Makroalgernes dækningsgrad og tætheden af blomsterplanter er forstyrret i mindre grad og kan føre til uønskede forstyrrelser af balancen mellem de organismer, der findes i vandet
- iii) Bentiske invertebrater:
- Diversiteten og tætheden for invertebrattaxa ligger i mindre grad uden for de niveauer, der findes ved typespecifikke forhold.
  - Taxa, der indicerer forurening, er til stede.
  - Mange følsomme taxa fra typespecifikke samfund mangler.

Hydromorfologiske kvalitetslementer

Tidevandsregime og morfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetslementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetslementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetslementer

Generelle forhold og koncentrationer af specifikke syntetiske og ikke-syntetiske forurenende stoffer svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetslementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetslementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Punkt 1.2.5: Definitioner af maksimalt, godt og moderat økologisk potentiale for stærkt modificerede eller kunstige vandområder

1. Definition af maksimalt økologisk potentiale for stærkt modificerede eller kunstige vandområder

Biologiske kvalitetslementer

Værdierne for de relevante biologiske kvalitetslementer afspejler i det omfang, det er muligt, de værdier, der findes ved den mest sammenlignelige type overfladevand, givet de fysiske forhold, der følger af det pågældende kunstige eller stærkt modificerede vandområdes karakteristika.

Hydromorfologiske kvalitetslementer

De hydromorfologiske forhold er sådanne, at de eneste påvirkninger af overfladevandområdet er dem, der følger af det kunstige eller stærkt modificerede vandområdes karakteristika, når alle gennemførlige genoprettende foranstaltninger er truffet til sikring af den bedst opnåelige tilnærmelse til et økologisk kontinuum navnlig med henblik på faunaens migration og passende gyde- og yngleområder.

Fysisk-kemiske kvalitetslementer

- i) Generelle forhold:

- De fysisk-kemiske elementer svarer fuldstændigt eller næsten fuldstændigt til uberørte forhold i den type overfladevand, der er mest sammenlignelig med det pågældende kunstige eller stærkt modificerede vandområde.
  - Næringsstofkoncentrationerne ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved sådanne uberørte forhold.
  - Niveauerne for temperatur, iltbalance og pH svarer til dem, der findes i de mest sammenlignelige typer overfladevand under uberørte forhold.
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationer er tæt på nul og i det mindste under detektionsgrænserne for de mest avancerede almindeligt anvendte analyseteknikker.
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne ligger inden for de niveauer, der normalt findes ved uberørte forhold i den type overfladevand, der er mest sammenlignelig med det pågældende kunstige eller stærkt modificerede vandområde (baggrundsniveauer).
2. Definition af godt økologisk potentiale for stærkt modificerede eller kunstige vandområder

Biologiske kvalitetselementer

Der er svage ændringer i værdierne for de relevante biologiske kvalitetselementer i forhold til værdierne ved maksimalt økologisk potentiale.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

De hydromorfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

- i) Generelle forhold:
- Værdierne for de fysisk-kemiske elementer ligger inden for de fastsatte grænse, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer.
  - Temperatur og pH når ikke niveauer, der ligger uden for de fastsatte grænser, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer.
  - Næringsstofkoncentrationerne overstiger ikke de fastsatte niveauer, der sikrer, at økosystemet fungerer, og at der opnås de ovenfor specificerede værdier for de biologiske kvalitetselementer.
- ii) Specifikke syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationer overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6, jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).
- iii) Specifikke ikke-syntetiske forurenende stoffer: Koncentrationerne overstiger ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i overensstemmelse med proceduren beskrevet i punkt 1.2.6 (anvendelse heraf vil ikke kræve en reduktion af koncentrationer af forurenende stoffer til under baggrundsniveauerne), jf. dog pesticiddirektivet (91/414/EF) og biociddirektivet (98/8/EF).
3. Definition af moderat økologisk potentiale for stærkt modificerede eller kunstige vandområder

Biologiske kvalitetselementer

Der er mindre ændringer i værdierne for de relevante biologiske kvalitetselementer i forhold til værdierne ved maksimalt økologisk potentiale. Disse værdier er væsentligt mere ændret end ved god kvalitet.

Hydromorfologiske kvalitetselementer

De hydromorfologiske forhold svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Fysisk-kemiske kvalitetselementer

Generelle forhold og koncentrationer af specifikke syntetiske og ikke-syntetiske forurenende stoffer svarer til, hvad der er specificeret ovenfor for de biologiske kvalitetselementer (se i øvrigt bemærkning i afsnit vedrørende hydromorfologiske kvalitetselementer under definitionen af god økologisk tilstand i vandløb).

Punkt 1.2.6: Procedure for medlemsstaternes fastsættelse af kemiske kvalitetskrav

Når medlemsstaterne med henblik på beskyttelse af dyre- og planteliv i overfladevandområderne skal beregne miljøkvalitetskrav for de forurenende stoffer, der er nævnt i punkt 1-9 i bilag VIII, skal det ske i overensstemmelse med bestemmelserne herunder. Medlemsstaterne kan fastsætte kvalitetskrav for vand, sediment eller biota.

Overalt, hvor det er muligt, skal der indhentes data for såvel akut som kronisk toksicitet for de af nedenstående taxa, der er relevante for den pågældende type vand, samt for andre akvatiske taxa, hvorom der foreligger data. "Grundsættet" af taxa er:

- alger og/eller makrofyter,
- dafnier eller organismer, der er repræsentative for saltvand, samt
- fisk.

Fastsættelse af miljøkvalitetskrav skal, for så vidt angår den maksimale årlige gennemsnitskoncentration, ske efter følgende procedure:

- i) Medlemsstaterne skal fastsætte passende sikkerhedsfaktorer (applikationsfaktorer) i hvert tilfælde i overensstemmelse med arten og kvaliteten af de foreliggende data og i overensstemmelse med vejledningen i punkt 3.3.1 i del II af den tekniske vejledning til direktivet om risikovurdering af nye anmeldte stoffer (93/67/EØF) og Kommissionens forordning (EF) nr. 1488/94 om risikovurdering af eksisterende stoffer, og de sikkerhedsfaktorer, som er anført i tabellen herunder.

	Sikkerhedsfaktor (applikationsfaktor)
Mindst en akut L(E)C ₅₀ fra hvert af grundsættets trofiske niveauer	1 000
En kronisk NOEC (enten fisk eller dafnier eller en for saltvand repræsentativ organisme)	100
Kroniske NOEC'er for to arter, der repræsenterer to trofiske niveauer (fisk og/eller dafnier eller en for saltvand repræsentativ organisme og/eller alger)	50
Kroniske NOEC'er for mindst tre arter (normalt fisk, dafnier eller en for saltvand repræsentativ organisme og alger), der repræsenterer tre trofiske niveauer	10
Andre tilfælde, herunder feltdata eller modeløkosystemer, der gør det muligt at beregne og anvende mere præcise sikkerhedsfaktorer.	Vurderes fra sag til sag

- ii) Når der foreligger data om persistens og bioakkumulering, skal de indgå i beregningen af miljøkvalitetskravenes endelige værdi.

- iii) De således beregnede krav bør sammenlignes med foreliggende resultater fra feltstudier. Findes der anomalier, skal beregningen revideres, for at der kan beregnes en mere præcis sikkerhedsfaktor.
- iv) De beregnede krav underkastes "peer review" og offentlig høring, bl.a. for at der kan beregnes en mere præcis sikkerhedsfaktor.

Medlemsstaterne vil skulle fastsætte kvalitetskrav for forurenende stoffer efter denne procedure som forudsætning for gennemførelse af direktivets artikel 10 om den kombinerede fremgangsmåde ved punktkilder og diffuse kilder, og som forudsætning for en vurdering af overholdelse af miljømålene i artikel 4 for så vidt angår specifikke syntetiske og ikke-syntetiske forurenende stoffer, jf. dette bilags punkt 1.2.1-1.2.5. Endelig vil medlemsstaterne skulle fastsætte kvalitetskrav efter denne procedure for stoffer eller grupper af stoffer på listen over prioriterede stoffer, hvis der ikke på fællesskabsplan inden for nærmere fastsatte frister opnås enighed om kvalitetskrav mod vandforurening forårsaget af disse stoffer, jf. artikel 16, stk. 8.

Medlemsstaterne vil endvidere skulle fastsætte kvalitetskrav efter denne procedure for de stoffer, som den enkelte medlemsstat har identificeret som værende problematiske i forhold til opfyldelse af miljømålene for konkrete overfladevandområder, jf. artikel 11, stk. 5.

Medlemsstaterne kan fastsætte kvalitetskrav gældende for konkrete vandområder, for et eller flere vandområdedistrikter eller for alle vandområdedistrikter inden for medlemsstatens område. Det er også muligt for flere medlemsstater at fastsætte fælles kvalitetskrav.

Kommissionen har etableret et rådgivende ekspertudvalg med deltagelse af relevante parter. Udvalget skal beskæftige sig med alle aspekter af artikel 16, herunder grundlaget for fastsættelse af kvalitetskrav (jf. også bemærkning til artikel 16, stk. 5).

Punkt 1.3: Overvågning af overfladevands økologisk og kemiske tilstand

Punkt 1.3 specificerer nærmere den overvågning af overfladevandområdenes økologiske og kemiske tilstand, som medlemsstaterne skal foretage i henhold til artikel 8.

Overvågningsnettet for overfladevand skal oprettes i overensstemmelse med kravene i artikel 8. Overvågningsnettet skal udformes på en sådan måde, at det giver et sammenhængende og generelt overblik over den økologiske og kemiske tilstand inden for hvert *vandløbsopland*. Overvågningsnettet skal desuden give mulighed for klassificering af vandområderne i fem klasser, henholdsvis høj, god, moderat, ringe og dårlig økologisk tilstand, i overensstemmelse med definitionerne i punkt 1.2. Medlemsstaterne skal udarbejde et eller flere kort, der viser overvågningsnettet for overfladevand i vandområdeplanen.

Medlemsstaterne skal på grundlag af den karakterisering og vurdering af miljøvirkninger, der skal foretages i henhold til artikel 5 og bilag II, udarbejde et kontrolovervågningsprogram og et operationelt overvågningsprogram for hver periode, for hvilken der gælder en vandområdeplan. Medlemsstaterne kan have behov for i nogle tilfælde at udarbejde undersøgelsesovervågningsprogrammer.

Medlemsstaterne skal overvåge de parametre, der er indikatorer for tilstanden for alle relevante kvalitetselementer. Ved udvælgelse af parametre for biologiske kvalitetselementer skal medlemsstaterne identificere det passende taksonomiske niveau, der er nødvendigt for at opnå tilstrækkelig pålidelighed og præcision ved klassificering af de pågældende kvalitetselementer. I vandområdeplanen skal anføres skøn over, hvor pålidelige og præcise overvågningsprogrammernes resultater er.

Det følger af kravet om overvågning af indikatorer for tilstanden, at der for hver af de kvalitetselementer, der for de enkelte kategorier af overfladevand er omfattet af definitionerne til klassificering af økologisk tilstand (eller eventuelt økologisk potentiale), jf. punkt 1.2.1-1.2.5, skal foretages overvågning af sådanne parametre, at der kan fastsættes værdier for de enkelte kvalitetselementer, jf. punkt 1.4.

Det skøn over overvågningsprogrammernes pålidelighed og præcision, som skal indeholdes i vandområdeplanerne, må antages at skulle inddrage spørgsmål om repræsentativitet, statistisk sikkerhed, analyseusikkerheder mv.

Punkt 1.3.1: Udformning af kontrolovervågning

Medlemsstaterne skal udarbejde kontrolovervågningsprogrammer, der skal levere information med henblik på:

- supplering og validering af proceduren for vurdering af miljøvirkninger beskrevet i bilag II
- en effektiv udformning af fremtidige overvågningsprogrammer
- vurdering af langtidsændringer i de naturlige forhold og
- vurdering af langtidsændringer som følge af omfattende menneskelig aktivitet.

Resultaterne af denne overvågning gennemgås og anvendes sammen med miljøvurderingsproceduren beskrevet i bilag II til at fastsætte krav til overvågningsprogrammer i de foreliggende og efterfølgende vandområdeplaner.

Kontrolovervågningen skal udføres på tilstrækkeligt mange vandområder til, at der kan gives en vurdering af den generelle tilstand for overfladevande inden for hvert vandløbsopland eller delopland i vandområdedistriktet. Ved udvælgelsen af sådanne vandområder skal medlemsstaterne sikre, der hvor det er relevant, at overvågningen foretages på steder:

- hvor vandføringen er signifikant inden for vandområdedistriktet som helhed, herunder punkter på store vandløb, hvor afstrømningsområdet er på mere end 2500 km²,
- hvor vandvoluminet er signifikant inden for vandområdedistriktet, herunder store søer og reservoirer,
- hvor betydelige vandområder krydser en medlemsstats grænse,
- på steder, der er udpeget i henhold til beslutning 77/975/EØF om udveksling af oplysninger, og
- på sådanne andre steder, hvor det er nødvendigt for at kunne vurdere, hvor stor en forureningsbelastning, der føres over medlemsstaters grænser, og hvor stor en mængde, der føres ud i havmiljøet.

Kontrolovervågningen skal omfatte følgende:

- parametre, der er indikatorer for alle biologiske kvalitetselementer,
- parametre, der er indikatorer for alle hydromorfologiske kvalitetselementer,
- parametre, der er indikatorer for alle generelle fysisk-kemiske kvalitetselementer,
- stoffer på listen over prioriterede stoffer, der udledes i vandløbsoplandet eller deloplandet, og
- andre forurenende stoffer, der udledes i signifikante mængder i vandløbsoplandet eller deloplandet.

Kontrolovervågningen skal udføres for hvert overvågningssted for en periode på et år inden for hver seksårige planperiode, jf. artikel 13. Denne frekvens kan dog nedsættes for konkrete vandområder, hvis:

- den forudgående kontrolovervågning har vist, at målet om en god økologisk tilstand er opfyldt, og
- undersøgelsen af påvirkninger fra menneskelig aktivitet i henhold til bilag II viser ikke tegn på, at påvirkningerne af området er ændret.

I sådanne tilfælde foretages kontrolovervågning én gang for hver tredje vandområdeplan.

Punkt 1.3.1 fastsætter, at kontrolovervågningen skal have et sådant omfang, at den kan danne grundlag for en vurdering af den generelle tilstand og udvikling for overfladevande inden for hvert vandløbsopland eller delopland. Det må antages, at de tilhørende kystvande (og overgangsvande) også skal være omfattet her, således at kontrolovervågningsprogrammerne skal omfatte alle kategorier af overfladevand omfattet af direktivet, dvs. vandløb,

søer, overgangs vande og kystvande samt kunstige og stærkt modificerede vandområder. For så vidt angår selve vurderingen, vil den skulle omfatte *alle* overfladevandområder omfattet af direktivet, og kontrolovervågningen skal derfor kunne give et repræsentativt billede af vandområdernes tilstand og udvikling inden for de enkelte vandløbsoplande eller deloplande og inden for de tilhørende kystvande. Det vil således *ikke være tilstrækkeligt*, hvis kontrolovervågningen begrænses til de steder, der er nævnt herover.

Punkt 1.3.2: Udformning af operationel overvågning

Operationel overvågning skal foretages med henblik på:

- at fastslå tilstanden for de vandområder, der anses for eventuelt ikke at kunne opfylde miljømålene, og
- at vurdere tilstandsændringer for disse vandområder som følge af indsatsprogrammerne.

Programmet for operationel overvågning kan ændres i løbet af perioden for vandområdeplanen på grundlag af informationer, der tilvejebringes i henhold til bilag II eller dette bilag. Især kan overvågningsfrekvensen nedsættes, hvis en påvirkning viser sig ikke at være betydelig, eller hvis kilden til påvirkningen er fjernet.

Operationel overvågning skal udføres for alle vandområder, der på grundlag af miljøvurderingen i henhold til bilag II eller på grundlag af kontrolovervågningen anses for eventuelt ikke at kunne opfylde miljømålene i henhold til direktivets artikel 4. Operationel overvågning skal endvidere foretages for alle vandområder, hvortil der udledes stoffer fra listen over prioriterede stoffer. Overvågningsstederne udvælges for de prioriterede stoffer som specificeret i den lovgivning, der indeholder de relevante miljøkvalitetskrav. I alle andre tilfælde, herunder når der i forbindelse med prioriterede stoffer ikke findes nogen specifik vejledning i lovgivningen, udvælges overvågningsstederne således:

- For vandområder, der er i fare som følge af væsentlige punktkildepåvirkninger, skal der være så mange overvågningssteder inden for hvert vandområde, at det er muligt at vurdere disse påvirkningers omfang og konsekvenser. Når et vandområde er udsat for påvirkning fra flere punktkilder, kan overvågningsstederne udvælges med henblik på en helhedsvurdering af disse påvirkningers omfang og konsekvenser.
- For vandområder, der er i fare som følge af væsentlige diffuse påvirkninger, skal der være så mange overvågningssteder inden for udvalgte vandområder, at det er muligt at vurdere disse påvirkningers omfang og konsekvenser. De udvalgte vandområder skal være repræsentative i forhold til den relative risiko for diffus påvirkning og i forhold til den relative risiko for ikke at kunne nå målet om en god tilstand for overfladevand
- For vandområder, der er i fare som følge af en betydende hydromorfologisk påvirkning, skal der være så mange overvågningssteder inden for udvalgte vandområder, at det er muligt at vurdere disse påvirkningers omfang og konsekvenser (eng. *”for bodies at risk from significant hydromorphological pressure, sufficient monitoring points within a selection of the bodies in order to assess the magnitude and impact of the hydromorphological pressures”*; der er sket en fejl ved oversættelsen heraf i den danske direktivtekst). De udvalgte vandområder skal være repræsentative med hensyn til generelle effekter af den hydromorfologiske påvirkning, som alle de nævnte vandområder er udsat for.

Den operationelle overvågning skal omfatte de kvalitetselementer, der er indikatorer for de påvirkninger, som vandområdet eller vandområderne udsættes for. For at kunne vurdere konsekvenserne af påvirkningerne, skal medlemsstaterne i det omfang, det er relevant, overvåge:

- parametre, der er indikatorer for det eller de biologiske kvalitetselementer, der er mest følsomme over for de påvirkninger, som vandområderne er udsat for,
- alle stoffer på listen over prioriterede stoffer, der udledes, og andre forurenende stoffer, der udledes i betydende mængder

- parametre, der er indikatorer for det hydromorfologiske kvalitetselement, der er mest følsomt over for den identificerede påvirkning.

Punkt 1.3.3: Udformning af undersøgelsesovervågning

Undersøgelsesovervågning skal udføres:

- når årsagen til eventuelle overskridelser er ukendt,
- når kontrolovervågningen viser, at de mål, der er fastsat for et vandområde i henhold til direktivets artikel 4, sandsynligvis ikke kan opfyldes, og der ikke allerede er etableret operationel overvågning med henblik på at finde årsagerne til, at et eller flere vandområder ikke opfylder miljømålene, eller
- for at fastslå et forureningsuhelds omfang og konsekvenser.

Undersøgelsesovervågningen skal danne grundlag for udarbejdelse af et indsatsprogram til opfyldelse af miljømålene og for udarbejdelse af de nødvendige specifikke foranstaltninger til afhjælpning af virkningerne af forureningsuheld.

Der er ikke for undersøgelsesovervågningen fastsat krav med hensyn til overvågningssteder, parametre eller frekvenser. Disse må i sagens natur fastlægges fra sag til sag.

Punkt 1.3.4: Overvågningsfrekvens

Kontrolovervågning skal som udgangspunkt gennemføres over en periode på et år inden for hver seksårig planperiode, jf. nr. 1 herover. For de parametre, der er indikatorer for fysisk-kemiske kvalitetselementer, skal overvågningen ske med de frekvenser, der er angivet i tabellen herunder, medmindre større intervaller er berettigede på grundlag af teknisk viden og ekspertvurderinger. For biologiske eller hydromorfologiske kvalitetselementer foretages overvågningen mindst én gang i løbet af det år, hvor kontrolovervågningen gennemføres.

For *operationel overvågning* skal medlemsstaterne ved fastsættelse af overvågningsfrekvensen for de enkelte parametre sikre, at der med overvågningen tilvejebringes tilstrækkeligt mange data til en pålidelig vurdering af det relevante kvalitetselements tilstand. Som hovedregel bør overvågningen finde sted med de frekvenser, der er angivet i tabellen herunder, medmindre større intervaller vil være berettigede på grundlag af teknisk viden og ekspertvurderinger.

Frekvenserne vælges på en sådan måde, at der opnås et acceptabelt niveau med hensyn til pålidelighed og præcision. I vandområdeplanen skal anføres skøn over, hvor pålidelige og præcise overvågningsprogrammets resultater er.

Ved fastsættelse af overvågningsfrekvenserne skal der tages hensyn til både naturlig og menneskeskabt variabilitet i parametrene. Tidspunkterne for overvågningen skal vælges på en måde, der minimerer årstidsvariationen og således sikrer, at resultaterne afspejler de ændringer i vandområderne, der skyldes menneskelig påvirkning. Om nødvendigt skal supplerende overvågning på forskellige tider af året iværksættes for at opfylde dette mål.

Kvalitetselement	Vandløb	Søer	Overgangsvande	Kystvande
Biologisk				
Fytoplankton	6 måneder	6 måneder	6 måneder	6 måneder
Anden akvatisk flora	3 år	3 år	3 år	3 år
Makroinvertebrater	3 år	3 år	3 år	3 år
Fisk	3 år	3 år	3 år	
Hydromorfologisk				
Kontinuitet	6 år			
Hydrologi	kontinuerlig	1 måned		
Morfologi	6 år	6 år	6 år	6 år

Fysisk-kemisk				
Termiske forhold	3 måneder	3 måneder	3 måneder	3 måneder
Iltning	3 måneder	3 måneder	3 måneder	3 måneder
Salinitet	3 måneder	3 måneder	3 måneder	
Næringsstofftilstand	3 måneder	3 måneder	3 måneder	3 måneder
Forsuringstilstand	3 måneder	3 måneder		
Andre forurenende stoffer	3 måneder	3 måneder	3 måneder	3 måneder
Stoffer på listen over prioriterede stoffer	1 måned	1 måned	1 måned	1 måned

Punkt 1.3.4 fastsætter, at kontrolovervågning skal udføres med de nærmere angivne frekvenser, medmindre større intervaller er berettigede på grundlag af teknisk viden og ekspertvurderinger. Det er ikke præciseret, hvilken teknisk viden eller hvilke vurderinger, der kan begrunde afvigelser fra de angivne overvågningsfrekvenser. Det må antages, at medlemsstaterne står relativt frit med hensyn til tilrettelæggelse af kontrolovervågningen. Det vil dog skulle sikres, at overvågningen lever op til formålet herfor, jf. punkt 1.3.1, herunder at givne ændringer inden for givne tidsrum kan registreres med tilstrækkelig sikkerhed.

Punktet fastsætter endvidere, at medlemsstaterne skal sikre, at der med den operationelle overvågning tilvejebringes tilstrækkeligt mange data til en pålidelig vurdering af relevante kvalitetselementers tilstand. De relevante kvalitetselementer må her antages at være de kvalitetselementer, der er følsomme over for de ydre påvirkninger, der hindrer eller formodes at kunne hindre en opfyldelse af miljømålene for de pågældende vandområder, herunder påvirkninger som følge af udledning af prioriterede stoffer, jf. punkt 1.3.2.

Punkt 1.3.4 fastsætter endeligt, at overvågningsfrekvenserne skal vælges på en sådan måde, at der opnås et acceptabelt niveau med hensyn til pålidelighed og præcision. Det er ikke nærmere præciseret, hvad der skal forstås ved "et acceptabelt niveau".

Punkt 1.3.5: Supplerende overvågningskrav for beskyttede områder

Medlemsstaterne skal supplere kontrolovervågning, operationel overvågning og undersøgelsesovervågning med særskilt overvågning af drikkevandsindvindingssteder og habitat- og artsbeskyttelsesområder. Overvågningen for disse områder skal opfylde nedenstående krav.

- *Drikkevandsindvindingssteder.* Overfladevandområder udpeget i henhold til direktivets artikel 7 (drikkevandsindvinding), hvorfra der gennemsnitligt frembringes mere end 100 m³ om dagen, skal udpeges som overvågningssteder og skal omfattes af supplerende overvågning i det omfang, det er nødvendigt for at opfylde kravene i nævnte artikel. Vandområderne skal overvåges for alle prioriterede stoffer, der udledes. Vandområderne skal endvidere overvåges for alle andre stoffer, der udledes i betydende mængder, der kan påvirke vandområdet tilstand, og som reguleres i henhold til bestemmelserne i drikkevandsdirektivet. Overvågningsfrekvensen skal fastsættes ud fra størrelsen af den forsynede befolkning. Er den forsynede befolkning mindre end 10.000 personer, skal der overvåges 4 gange pr. året; er den forsynede befolkning mellem 10.000 og 30.000 personer, skal der overvåges 8 gange pr. år; er den forsynede befolkning større end 30.000 personer, skal der overvåges 12 gange pr. år.
- *Habitat- og artsbeskyttelsesområder.* Hvis medlemsstaterne på baggrund af kontrolovervågningen og vurderingen i henhold til bilag II, punkt 1.5, jf. artikel 5, vurderer, at habitat- og artsbeskyttelsesområder ikke kan opfylde miljømålene i henhold til direktivets artikel 4, skal disse områder omfattes af den operationelle overvågning. Overvågningen skal udføres med henblik på at vurdere omfang og virkninger af alle relevante betydende påvirkninger af disse vandområder og om nødvendigt for at vurdere ændringer i vandområdernes tilstand som følge af indsatsprogrammerne. Overvågningen skal fortsætte, indtil områderne opfylder de vandrelaterede krav i den lovgivning, hvorefter de er udpeget, og indtil de opfylder miljømålene i artikel 4.

Bestemmelsen begrænser ikke anvendelsen af andre bestemmelser om overvågning af beskyttede områder, som måtte være fastsat i anden lovgivning.

Punkt 1.3.6: Standarder for overvågning af kvalitetslementer

De metoder, der anvendes ved overvågning af typeparametre, skal være i overensstemmelse med de internationale standarder, der er anført herunder, eller andre nationale eller internationale standarder, der sikrer data af tilsvarende videnskabelig kvalitet og sammenlignelighed.

- a) Prøvetagning af makroinvertebrater:
  - ISO 5667-3 (1995). Water Quality - Sampling - Part 3: Guidance on the preservation and handling of samples.
  - EN 27828 (1994). Water Quality - Methods for biological sampling - Guidance on hand net sampling of benthic macroinvertebrates.
  - EN 28265 (1994). Water Quality - Methods of biological sampling - Guidance on the design and use of quantitative samplers for benthic invertebrates on stony substrata in shallow waters.
  - EN ISO 9391 (1995). Water Quality - Sampling in deep waters for macroinvertebrates - Guidance on the use of colonization, qualitative and quantitative samplers.
  - EN ISO 8689-1 (1999). Biological Classification of Rivers PART I: Guidance on the Interpretation of Biological Quality Data from Surveys of Benthic Macroinvertebrates in Running Waters.
  - EN ISO 8689-2 (1999). Biological Classification of Rivers PART II: Guidance on the Presentation of Biological Quality Data from Surveys of Benthic Macroinvertebrates in Running Waters.
- b) Prøvetagning af makrofyter: Relevante CEN/ISO-standarder, når de er udarbejdet.
- c) Prøvetagning af fisk: Relevante CEN/ISO-standarder, når de er udarbejdet.
- d) Prøvetagning af kiselalger: Relevante CEN/ISO-standarder, når de er udarbejdet.
- e) Standarder for fysisk-kemiske parametre: Alle relevante CEN/ISO-standarder.
- f) Standarder for hydromorfologiske parametre: Alle relevante CEN/ISO-standarder.

De nationale eller internationale standarder, som kan anvendes ved overvågningen ud over de ovenfor anførte, kan omfatte f.eks. NOVA-anvisninger eller OSPAR-, HELCOM- og HARP-guidelines.

Oversigten over standarder kan tilpasses den videnskabelige og tekniske udvikling efter proceduren i artikel 21, jf. artikel 20.

Punkt 1.4: Klassificering og præsentation af økologisk tilstand

1. De biologiske overvågningsresultaters sammenlignelighed
  - i) Medlemsstaterne skal opbygge et eller flere ”overvågningssystemer” til fastsættelse af værdier for de biologiske kvalitetslementer, der under punkt 1.1 er anført for de enkelte kategorier af overfladevand eller for stærkt modificerede og kunstige overfladevandområder. Systemerne kan anvende særlige arter eller grupper af arter, der er repræsentative for det enkelte kvalitetslement som helhed.
  - ii) Af hensyn til den indbyrdes sammenlignelighed skal resultaterne, som tilvejebringes ved hjælp af de enkelte medlemsstaters systemer, udtrykkes som økologiske kvalitetsratioer til brug for klassificering af økologisk tilstand (her og i det

efterfølgende skal "økologisk tilstand" opfattes som "økologisk potentiale" for så vidt angår stærkt modificerede og kunstige vandområder). Ratioerne skal angive forholdet mellem værdierne for de biologiske parametre i et givet overfladevandområde og værdier for de samme parametre under de tilsvarende referenceforhold. Ratioen udtrykkes som en talværdi på en skala fra nul til et, hvor værdier tæt på nul angiver en dårlig økologisk tilstand og værdier tæt på et angiver en høj økologisk tilstand.

- iii) Medlemsstaterne skal for det eller de overvågningssystemer, der anvendes på de enkelte kategorier af overfladevand, inddele denne skala i fem klasser fra høj til dårlig økologisk tilstand, som defineret i punkt 1.2. Grænserne mellem klasserne tildeles en talværdi. Værdien for grænsen mellem høj og god tilstand og værdien for grænsen mellem god og moderat tilstand fastsættes gennem interkalibrering som beskrevet nedenfor.
- iv) Kommissionen skal lette denne interkalibrering for at sikre, at de nævnte grænser fastsættes i overensstemmelse med de normgivende definitioner i punkt 1.2, og at de bliver indbyrdes sammenlignelige mellem medlemsstaterne.
- v) Kommissionen skal i forbindelse hermed fremme en informationsudveksling mellem medlemsstaterne, der skal føre til identifikation af en række lokaliteter i hver økoregion i Fællesskabet; disse lokaliteter skal udgøre et interkalibreringsnetværk. Netværket skal bestå af lokaliteter udvalgt blandt en række overfladevandområdetyper inden for hver økoregion. For hver udvalgt type overfladevandområde skal netværket bestå af mindst to lokaliteter svarende til grænsen mellem de normgivende definitioner af høj og god tilstand og mindst to lokaliteter svarende til grænsen mellem de normgivende definitioner af god og moderat tilstand. Lokaliteterne udvælges ved ekspertvurderinger på grundlag af fælles inspektioner og anden til rådighed værende information.
- vi) Hver medlemsstats overvågningssystem anvendes på de af interkalibreringsnetværkets lokaliteter inden for økoregionen, som er af den eller de typer overfladevand, som systemet vil blive anvendt på i medfør af direktivet. Resultaterne herfra skal benyttes til fastsættelse af talværdier for de relevante grænser mellem klasserne i de pågældende systemer.
- vii) Kommissionen skal senest 22. december 2003 udarbejde et udkast til register over de lokaliteter, der skal udgøre interkalibreringsnetværket. Dette register kan tilpasses efter proceduren i direktivets artikel 21. Det endelige register over lokaliteter skal udarbejdes senest 22. december 2004 og skal offentliggøres af Kommissionen.
- viii) Kommissionen og medlemsstaterne skal afslutte interkalibreringsarbejdet senest atten måneder efter offentliggørelsen af det endelige register.
- ix) Kommissionen skal inden seks måneder efter afslutningen af interkalibreringen offentliggøre resultaterne heraf sammen med de værdier, der fastsættes i medlemsstaternes overvågningsystemer for klassificeringen.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for interkalibreringsarbejdet.

- 2. Præsentation af overvågningsresultater og klassificering af økologisk tilstand og økologisk potentiale
  - i) Ved præsentation af overvågningsresultater skal den økologiske tilstand for alle kategorier af overfladevand repræsenteres ved den laveste af klasserne (henholdsvis høj, god, moderat, ringe eller dårlig økologisk tilstand) fastsat på baggrund af henholdsvis de biologiske og de fysisk-kemiske overvågningsresultater for relevante kvalitetselementer. Medlemsstaterne skal for hvert vandområdestrikt udarbejde et kort, der viser hvert vandområdes økologiske tilstand med

farvekoden blå for ”høj økologisk tilstand”, farvekoden grøn for ”god økologisk tilstand”, farvekoden gul for ”moderat økologisk tilstand”, farvekoden orange for ”ringe økologisk tilstand” og farvekoden rød for ”dårlig økologisk tilstand”.

- ii) For stærkt modificerede og kunstige vandområder skal det økologiske potentiale repræsenteres ved den laveste af klasserne (henholdsvis godt, moderat, ringe eller dårligt økologisk potentiale) fastsat på baggrund af henholdsvis de biologiske og de fysisk-kemiske overvågningsresultater for de relevante kvalitetselementer. Medlemsstaterne skal for hvert vandområdedistrikt udarbejde et kort, der viser alle kunstige eller stærkt modificerede vandområders økologiske potentiale med farvekoder som angivet i tabellen herunder.

Klassificering af økologisk potentiale	Farvekode	
	Kunstige vandområder	Stærkt modificerede vandområder
Godt og derover	Skravering med lige brede grønne og lysegrå striber	Skravering med lige brede grønne og mørkegrå striber
Moderat	Skravering med lige brede gule og lysegrå striber	Skravering med lige brede gule og mørkegrå striber
Ringe	Skravering med lige brede orange og lysegrå striber	Skravering med lige brede orange og mørkegrå striber
Dårligt	Skravering med lige brede røde og lysegrå striber	Skravering med lige brede røde og mørkegrå striber

- iii) Medlemsstaterne skal endvidere med en sort prik på kortet angive de vandområder, hvor manglende opnåelse af god tilstand eller godt økologisk potentiale skyldes manglende overholdelse af et eller flere miljøkvalitetskrav for specifikke syntetiske og ikke-syntetiske forurenende stoffer, som er fastsat for det pågældende vandområde af medlemsstaten (jf. også bemærkninger til dette bilags punkt 1.2.6 om medlemsstaternes fastsættelse af kemiske kvalitetskrav).

3. Præsentation af overvågningsresultater og klassificering af kemisk tilstand

Hvis et vandområde overholder alle de miljøkvalitetskrav, der er fastsat i bilag IX, i direktivets artikel 16 og i anden relevant fællesskabslovgivning, der indeholder miljøkvalitetskrav, registreres det, at det har en god kemisk tilstand. Er det ikke tilfældet, registreres det, at god kemisk tilstand ikke er opnået, jf. også bilag VII, del B, nr. 2.

Medlemsstaterne skal for hvert vandområdedistrikt udarbejde et kort, der viser hvert vandområdes kemiske tilstand med farvekoden *blå* for ”god kemisk tilstand” og farvekoden *rød* for ”ikke god kemisk tilstand”.

Punkt 2: Grundvand

Punkt 2 indeholder retningslinjer for klassificering, overvågning og præsentation (rapportering) af grundvandets tilstand.

Punkt 2.1: Grundvands kvantitative tilstand

Punkt 2.1 fastsætter, at klassificering af grundvandets *kvantitative tilstand* skal ske på grundlag af ændringer i grundvandsstanden.

Det indgår som miljømål for grundvand, at der skal opnås en ”god kvantitativ tilstand”, jf. artikel 4 og artikel 2, nr. 20. Punkt 2.1 fastsætter kriterier for, hvornår grundvandets kvantitative tilstand kan betegnes som ”god”:

- i) Grundvandsstanden i grundvandsforekomsten ligger så højt, at der ikke er tegn på, at den gennemsnitlige årlige indvinding over en lang periode overstiger den tilgængelige grundvandsressource, jf. artikel 2, nr. 27.
- ii) Grundvandsstanden må således ikke være udsat for menneskeskabte ændringer, der vil medføre:
  - at miljømålene for tilknyttede overfladevande, jf. artikel 4, ikke kan opfyldes,
  - at der sker en væsentlig forringelse af disse vandområders tilstand,
  - at der sker en væsentlig beskadigelse af tilknyttede terrestriske økosystemer og vådområder, som er direkte afhængige af grundvandsforekomsten,

og eventuelle ændringer i strømningsretningen, som følger af ændringer i grundvandsstanden og som kan forekomme midlertidigt eller evt. konstant i et rumligt begrænset område, må ikke føre til indtrængning af saltvand eller andet. Der må ikke være tegn på, at ændringer i strømningsretningen skyldes menneskelig påvirkning.

Den præcise direktivtekst nævner under nr. ii), tredje pind, alene terrestriske økosystemer og ikke vådområder. Da direktivet i øvrigt skal varetage samme hensyn over for vådområder som over for terrestriske økosystemer, jf. artikel 1, litra a), er der her formentlig tale om en forglemmelse. Det må derfor antages, at hensynet til vådområder skal indgå i kriteriet som angivet herover.

En indvinding, som vedvarende overstiger grundvandsdannelsen, vil på kortere eller længere sigt føre til, at kriteriet i nr. ii) ikke kan opfyldes. Det følger heraf, at indvindingen over en længere periode ikke må overstige grundvandsdannelsen, jf. nr. i), hvis grundvandsforekomstens kvantitative tilstand skal kunne betegnes som ”god”.

Ved vurdering af, om indvindingen overstiger den tilgængelige grundvandsressource, må der tages højde for effekter af global opvarmning og klimabetinget udvikling i nedbør/temperatur, som i dag vurderes at kunne påvirke grundvandsdannelsen væsentligt.

Punkt 2.2: Overvågning af grundvands kvantitative tilstand

Punkt 2.2 specificerer nærmere dels den overvågning af den kvantitative tilstand for grundvandsforekomster til anvendelse af drikkevand, som medlemsstaterne skal foretage i henhold til artikel 7, og dels den generelle overvågning af grundvandet kvantitative tilstand, som medlemsstaterne skal foretage i henhold til artikel 8.

1. Overvågningsnettet for grundvand skal opfylde de krav, der er fastsat i artikel 7 og 8. Nettet skal udformes således, at det giver en pålidelig vurdering af den kvantitative tilstand, jf. bilagets punkt 2.1, for alle grundvandsforekomster eller grupper af grundvandsforekomster, herunder en vurdering af den tilgængelige grundvandsressource. Til vandområdeplanen skal udarbejdes et eller flere kort, der viser overvågningsnettet for grundvand, jf. bilag VII, del A, nr. 4.
2. Overvågningsnettet skal omfatte tilstrækkeligt mange repræsentative overvågningssteder (pejleboringer) til, at man kan danne sig et skøn over grundvandsstanden i den enkelte grundvandsforekomst eller gruppe af grundvandsforekomster under hensyntagen til kort- og langsigtede variationer i grundvandsdannelsen. Ved udformning af overvågningsnettet skal medlemsstaterne navnlig sikre:
  - at overvågningsstederne for grundvandsforekomster, som anses for eventuelt ikke at kunne opfylde miljømålene i artikel 4, ligger tilstrækkeligt tæt til, at indvindingernes og afstrømningens påvirkning af grundvandsstanden kan vurderes,
  - at der for grundvandsforekomster, hvor grundvand strømmer over en medlemsstats grænse, er tilstrækkeligt mange overvågningssteder til, at retning og størrelse af grundvandsstrømningen over grænsen kan vurderes.
3. Overvågningsfrekvensen (pejlefrekvensen) skal være sådan, at der kan foretages en vurdering af den kvantitative tilstand for hver grundvandsforekomst eller gruppe af

grundvandsforekomster under hensyntagen til kort- og langsigtede variationer i grundvandsdannelsen. Overvågningsfrekvensen skal navnlig sikre:

- at der for grundvandsforekomster, som anses for eventuelt ikke at kunne opfylde miljømålene i artikel 4, måles tilstrækkeligt hyppigt til, at indvindingernes og afstrømningens påvirkning af grundvandsstanden kan vurderes,
  - at der for grundvandsforekomster, hvor grundvand strømmer over en medlemsstats grænse, måles tilstrækkeligt hyppigt til, at grundvandets strømningsretning og vandføring over grænsen kan vurderes.
4. På baggrund af resultaterne af overvågningen af en grundvandsforekomst eller en gruppe af grundvandsforekomster foretages en vurdering af den kvantitative tilstand for pågældende forekomst eller gruppe af forekomster. Denne vurdering af den kvantitative tilstand præsenteres på et kort med farvekoden grøn for ”god kvantitativ tilstand” og farvekoden rød for ”ringe kvantitativ tilstand”, jf. dog bilagets punkt 2.5.

Kravet om, at skøn over grundvandsstanden skal kunne foretages ”under hensyntagen til kort- og langsigtede variationer i grundvandsdannelsen”, jf. ovenstående nr. 2, må indebære, at der skal være tilstrækkelig mange pejleboringer til, at skønnet over grundvandsstanden kan foretages med den ønskede sikkerhed, *uanset* om grundvandsdannelsen af forskellige årsager måtte variere på kortere eller længere sigt.

Bilaget fastsætter ikke med hvilken sikkerhed, det nævnte skøn skal kunne foretages. Tilsvarende er det ikke i bilaget præciseret, hvornår en vurdering af den kvantitative tilstand kan karakteriseres som ”pålidelig”, jf. ovenstående nr. 1, eller med hvilken sikkerhed vurderinger af påvirkninger af grundvandsstanden og af grundvandets strømningsretning og vandføring over medlemsstatens grænser skal kunne foretages, jf. nr. 3.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for vurdering af grundvandets kvantitative tilstand.

Bilaget indeholder ikke formkrav til de kort, hvorpå overvågningsresultaterne skal præsenteres, jf. nr. 4. Da kortene alene skal indgå i vandområdeplanerne og således ikke særskilt skal forelægges Kommissionen, må det antages, at medlemsstaterne står frit med hensyn til valg af kortformat.

Punkt 2.3: Grundvands kemiske tilstand

Punkt 2.3 fastsætter, at klassificering af grundvandets *kemiske tilstand* skal ske på grundlag af ledningsevne og koncentrationer af forurenende stoffer.

Det indgår som miljømål for grundvand, at der skal opnås en ”god kemisk tilstand”, jf. artikel 4 og artikel 2, nr. 20. Punkt 2.3 fastsætter kriterier for, hvornår grundvandets kemiske tilstand kan betegnes som ”god”:

- i) Grundvandsforekomstens kemiske sammensætning er sådan, at koncentrationerne af forurenende stoffer:
  - ikke viser påvirkninger fra indtrængning af saltvand eller andet,
  - ikke overskrider de kvalitetskrav, der gælder i henhold til anden relevant fællesskabslovgivning, i overensstemmelse med artikel 17,
  - ikke ville medføre, at miljømålene i artikel 4 ikke opfyldes for tilknyttede overfladevande, eller at der sker en betydende forringelse i sådanne vandområderr økologiske eller kemiske kvalitet eller en betydende beskadigelse af terrestriske økosystemer *og vandområder*, som er direkte afhængige af grundvandsforekomsten.
- ii) Ændringer i ledningsevnen tyder ikke på indtrængning af saltvand eller andet i grundvandsforekomsten.

Den præcise direktivtekst nævner under nr. i), tredje pind, betydende beskadigelse af terrestriske økosystemer, men ikke af vådområder. Da direktivet i øvrigt skal varetage samme hensyn over for vådområder som over for terrestriske økosystemer, jf. artikel 1, litra a), er der her formentlig tale om en forglemmelse. Det må derfor antages, at hensynet til vådområder skal indgå i kriteriet som angivet herover.

Fællesskabslovgivningen indeholder i dag kun kvalitetskrav for grundvand for nitrat, pesticider og biocider. Kvalitetskrav - og fastsættelse heraf - indgår ikke i øvrigt i vandrammedirektivets principper for grundvandsbeskyttelse. I stedet er beskyttelsen baseret på, at forurening af grundvand skal forebygges og begrænses, jf. artikel 4, stk. 1, litra b).

Der er ikke i direktivet fastlagt nærmere kriterier for etablering af sammenhænge mellem koncentrationen af forurenende stoffer i grundvandet og opfyldelse af miljømål for tilknyttede overfladevande.

Punkt 2.4: Overvågning af grundvands kemiske tilstand

Punkt 2.4 specificerer nærmere dels den overvågning af den kemiske tilstand i grundvandsforekomster til anvendelse af drikkevand, som medlemsstaterne skal foretage i henhold til artikel 7, og dels den generelle overvågning af grundvandets kemiske tilstand, som medlemsstaterne skal foretage i henhold til artikel 8.

1. Overvågningsnettet for grundvand skal opfylde de krav, der er fastsat i artikel 7 og 8. Nettet skal udformes således, at det giver et sammenhængende og omfattende overblik over grundvandets kemiske tilstand i hvert vandløbsopland, og således at langsigtede menneskeskabte tendenser til stigning i forekomsten af forurenende stoffer kan registreres.

På grundlag af den karakterisering og miljøvurdering, der skal gennemføres i henhold til artikel 5 og bilag II, skal medlemsstaterne for hver gyldighedsperiode for en vandområdeplan udarbejde et program for kontrolovervågning, som skal anvendes i resten af planperioden.

I planen skal anføres skøn over, hvor pålidelige og præcise overvågningsprogrammets resultater er.

2. *Kontrolovervågning* af grundvandsforekomsterne skal udføres med det formål:
  - at supplere og validere fremgangsmåden ved den miljøvurdering, der gennemføres i henhold til artikel 5 og bilag II,
  - at fremskaffe oplysninger til brug for bedømmelse af de langsigtede udviklingstendenser, både som følge af forandringer i de naturlige betingelser og på grund af menneskelig aktivitet.

Kontrolovervågningen skal foretages for:

- grundvandsforekomster, som på grundlag af den karakterisering, der er foretaget i henhold til bilag II, anses for at være truet,
- grundvandsforekomster, som krydser en medlemsstats grænse.

Kontrolovervågningen skal for disse grundvandsforekomster foretages på tilstrækkeligt mange overvågningssteder og skal omfatte følgende parametre: iltindhold, pH, ledningsevne, nitrat og ammonium.

For grundvandsforekomster, hvor der i forbindelse med de vurderinger mv., der foretages i henhold til bilag II, er konstateret en væsentlig risiko for, at målet om en god tilstand ikke vil kunne opnås, skal kontrolovervågningen desuden omfatte de parametre, der viser effekterne af de påvirkninger, der er til hinder for målopfyldelsen.

For grænseoverskridende grundvandsforekomster skal kontrolovervågningen endvidere omfatte de parametre, der er relevante for beskyttelse af alle anvendelser, der gøres af grundvandsstrømmen.

3. *Operationel overvågning* af grundvandsforekomsterne skal gennemføres med det formål:
  - at konstatere den kemiske tilstand for alle grundvandsforekomster eller grupper af grundvandsforekomster, som anses for at være truet,
  - at konstatere, om der er en langsigtet menneskeskabt tendens til stigning i koncentrationen af et hvilket som helst forurenende stof.

Operationel overvågning skal iværksættes for alle de grundvandsforekomster eller grupper af grundvandsforekomster, som både ved den undersøgelse af miljøvirkninger, der udføres i henhold til bilag II, og ved kontrolovervågningen anses for eventuelt ikke at kunne opfylde miljømålene i direktivets artikel 4. Udvælgelsen af overvågningssteder skal desuden afspejle en vurdering af, hvor repræsentative overvågningsdata fra det pågældende sted er for kvaliteten af den eller de pågældende grundvandsforekomster.

Operationel overvågning skal i perioderne mellem programmerne for kontrolovervågning finde sted med tilstrækkelig hyppighed til, at virkningerne af de relevante belastninger kan registreres, og mindst en gang om året.

4. Medlemsstaterne benytter data fra både kontrolovervågning og operationel overvågning til at bestemme langsigtede menneskeskabte tendenser til stigende koncentrationer af forurenende stoffer og ændringer i sådanne tendenser. Det skal fremgå, hvilket basisår eller hvilken basisperiode, der danner udgangspunkt for beregningen af udviklingstendenser. Beregningen foretages for en grundvandsforekomst eller, når det er relevant, en gruppe af grundvandsforekomster. Ændringer i en udviklingstendens skal påvises statistisk, og sikkerheden, hvormed ændringerne er påvist, skal anføres.
5. Ved vurdering af den kemiske tilstand for en grundvandsforekomst som helhed skal medlemsstaterne inddrage resultater fra alle overvågningssteder i forekomsten. Med forbehold af de berørte direktiver forudsætter god kemisk tilstand for en grundvandsforekomst, for så vidt angår de kemiske parametre, for hvilke der findes fællesskabslovgivning om miljøkvalitetskrav:
  - at middelværdien af resultaterne fra hvert overvågningssted i grundvandsforekomsten eller gruppen af grundvandsforekomster beregnes, og
  - at disse middelværdier i overensstemmelse med artikel 17 anvendes til at vise overensstemmelse med god kemisk tilstand for grundvand.

Medlemsstaterne skal udarbejde et kort, der viser grundvandets kemiske tilstand med farvekoden *grøn* for ”god kemisk tilstand” og farvekoden *rød* for ”ringe kemisk tilstand”.

Medlemsstaterne skal desuden med en sort prik på kortet vise de grundvandsforekomster, som er udsat for en betydende og vedvarende tendens til stigende koncentrationer af forurenende stoffer, der stammer fra menneskelig aktivitet. Ændringer i en udviklingstendens anføres med en blå prik på kortet. Kortet skal indgå i vandområdeplanen, jf. dog bilagets punkt 2.5.

Det fremgår, jf. ovenstående nr. 2, at kontrolovervågningen skal ske på ”tilstrækkeligt” mange overvågningssteder, uden at det er nærmere præciseret, hvad der forstås herved. Det må antages, at kravet skal ses i forhold til anvendelsen af de oplysninger, der tilvejebringes ved overvågningen. Det må således bl.a. gennem antallet af overvågningssteder skulle sikres, at iværksættelse af foranstaltninger mv. sker på et dokumenteret grundlag, herunder at almindeligt anerkendte krav til statistisk sikkerhed er opfyldt, jf. også nr. 4.

Bilag 2 nævner ikke overvågningsfrekvenser for kontrolovervågning af grundvand. Det må derfor være op til medlemsstaterne at fastsætte frekvensen for denne type overvågning under hensyntagen til formålet med overvågningen og de naturgivne forhold.

For operationel overvågning, jf. nr. 3, må fastlæggelse af overvågningssteder og overvågningsfrekvenser antages at skulle ske ud fra det hensyn, at grundvandsforekomsterenes aktuelle kemiske tilstand og tendenser til stigning i koncentrationer af forurenende stoffer skal påvises på et dokumenteret grundlag, jf. også nr. 4.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for vurdering af grundvandets kemiske tilstand.

Punkt 2.5: Præsentation af grundvandets tilstand

Medlemsstaterne skal præsentere grundvandets tilstand i vandområdeplanen. Planen skal således indeholde et kort, der for hver grundvandsforekomst eller hver gruppe af grundvandsforekomster inden for vandområdedistriktet viser den kvantitative tilstand, samt et kort, der tilsvarende viser den kemiske tilstand og samtidig viser hvilke grundvandsforekomster, der er udsat for en signifikant og vedvarende tendens til stigende koncentrationer af forurenende stoffer eller for ændringer i en sådan tendens. Medlemsstaterne skal anvende farvekoder som anført i ovenstående afsnit om bilagets punkt 2.2 og 2.4.

Medlemsstaterne kan vælge at præsentere de anførte oplysninger om grundvandets tilstand på samme kort i stedet for på separate kort.

Bilag VI: Liste over foranstaltninger, der skal medtages i indsatsprogrammerne

Bilagets del A indeholder en liste over direktiver med foranstaltninger, som ifølge Vandrammedirektivets artikel 11, stk. 3, litra a), skal indgå i de grundlæggende foranstaltninger, der skal være indeholdt i indsatsprogrammerne:

- badevandsdirektivet (76/160/EØF)
- fuglebeskyttelsesdirektivet (79/409/EØF)
- drikkevandsdirektivet (80/778/EØF)
- direktivet om risikoen for større uheld (Seveso-direktivet) (96/82/EF)
- VVM-direktivet (85/337/EØF)
- direktivet om spildevandsslam (86/278/EØF)
- byspildevandsdirektivet (91/271/EØF)
- pesticiddirektivet (91/414/EØF)
- nitratdirektivet (91/676/EØF)
- habitatdirektivet (92/43/EØF)
- IPPC-direktivet (96/61/EF).

Listen er ikke udtømmende i forhold til den forpligtelse til at gennemføre Fællesskabets lovgivning vedrørende beskyttelse af vand, der ligger i nævnte stk. 3, litra a).

Bilagets del B indeholder følgende *ikke-udtømmende* liste over supplerende foranstaltninger, som medlemsstaterne kan indarbejde i indsatsprogrammerne (se bemærkninger til artikel 11, stk. 4):

- retsakter
- administrative ordninger
- økonomiske instrumenter eller skatte- og afgiftsregler
- forhandlede miljøaftaler
- emissionskontrol
- retningslinjer for god miljøpraksis
- genskabelse og genoprettelse af vådområder
- indvindingskontrol
- efterspørgselsstyrende foranstaltninger, herunder blandt andet fremme af afpasset landbrugsproduktion, såsom afgrøder med lavt vandforbrug i tørkeramte områder
- effektivitets- og genbrugsforanstaltninger, herunder blandt andet fremme af vandeffektive teknologier i industrien og vandbesparende vandingsmetoder
- bygge- og anlægsprojekter
- afsaltningsanlæg
- genopretningsprojekter
- kunstig infiltration af grundvandsforekomster
- uddannelsesprojekter
- forsknings-, udviklings- og demonstrationsprojekter
- andre relevante foranstaltninger.

De nævnte foranstaltninger er velkendte i Danmark som reguleringsværktøjer.

Bilaget indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Bilag VII: Vandområdeplaner

Bilagets del A præciserer, hvilke oplysninger den vandområdeplan, som medlemsstaterne skal udarbejde for det enkelte vandområdedistrikt i henhold til artikel 13, skal indeholde:

1. En generel beskrivelse af vandområdedistriktets karakteristika, som krævet i artikel 5 og bilag II. Beskrivelsen skal omfatte:
  - 1.1 for overfladevand:
    - kortlægning af vandområdernes beliggenhed og grænser
    - kortlægning af økoregioner og typer af overfladevandområder i vandløbsområdet
    - identifikation af referenceforhold for de forskellige typer af overfladevandområder
  - 1.2 for grundvand:
    - kortlægning af grundvandsforekomsternes beliggenhed og grænser.
2. Et resumé af betydende påvirkninger og virkninger for overfladevandets og grundvandets tilstand fremkaldt af menneskelig aktivitet, jf. artikel 5 og bilag II, herunder:
  - skøn over punktkildeforurening
  - skøn over forurening fra diffuse kilder, herunder en oversigt over arealanvendelsen
  - skøn over påvirkninger af vandets kvantitative tilstand, herunder indvinding
  - analyse af menneskelige aktiviteterets andre påvirkninger af vandets tilstand.
3. Identifikation og kortlægning af beskyttede områder, som krævet i artikel 6 og bilag IV.
4. Et kort over de overvågningsnet, der er oprettet med henblik på artikel 8 og bilag V, samt kort, der viser resultaterne af de overvågningsprogrammer, der gennemføres i henhold til disse bestemmelser for at vise tilstanden for:
  - 4.1 overfladevand (økologisk og kemisk)
  - 4.2 grundvand (kemisk og kvantitativ)
  - 4.3 beskyttede områder.
5. En liste over de miljømål, der er opstillet efter artikel 4 for overfladevand, grundvand og beskyttede områder, herunder navnlig identifikation af tilfælde, hvor der er gjort brug af undtagelsesbestemmelserne i artikel 4, stk. 4, 5, 6 og 7, samt de dertil hørende oplysninger, som krævet i artiklen.
6. Et resumé af den økonomiske analyse af vandanvendelse, som krævet med artikel 5 og bilag III.
7. Et resumé af det eller de indsatsprogrammer, der vedtages i henhold til artikel 11, herunder angivelse af, hvordan de mål, der er opstillet i medfør af artikel 4, skal opfyldes gennem programmerne:
  - 7.1 et resumé af de foranstaltninger, der er nødvendige for at gennemføre Fællesskabets lovgivning om beskyttelse af vand, jf. artikel 11, stk. 3, litra a),

- 7.2 en rapport om, hvilke praktiske skridt og foranstaltninger der er truffet for at anvende princippet om dækning af omkostningerne ved vandanvendelse i overensstemmelse med artikel 9, jf. artikel 11, stk. 3, litra b),
- 7.3 et resumé af de foranstaltninger, der er truffet for at opfylde kravene i artikel 7, jf. artikel 11, stk. 3, litra d),
- 7.4 et resumé af foranstaltningerne til kontrol med indvinding og opmagasinering af vand, herunder henvisning til registre og identifikation af tilfælde, hvor der er gjort undtagelser efter artikel 11, stk. 3, litra e),
- 7.5 et resumé af de kontrolforanstaltninger, der er vedtaget for punktkildeudledninger og andre aktiviteter, der påvirker vandets tilstand, i overensstemmelse med direktivets artikel 11, stk. 3, litra g) og i),
- 7.6 identifikation af tilfælde, hvor der er givet tilladelse til direkte udledning til grundvandet i overensstemmelse med artikel 11, stk. 3, litra j),
- 7.7 et resumé af de foranstaltninger, der er truffet vedrørende prioriterede stoffer i overensstemmelse med artikel 16, jf. artikel 11, stk. 3, litra k),
- 7.8 et resumé af de foranstaltninger, der er truffet for at forebygge eller reducere virkningerne af forureningsuheld, jf. artikel 11, stk. 3, litra l),
- 7.9 et resumé af foranstaltningerne under artikel 11, stk. 5, for vandforekomster, hvor miljømålene i artikel 4 ikke kan ventes opfyldt, jf. artikel 11, stk. 5,
- 7.10 nærmere oplysninger om, hvilke supplerende foranstaltninger der anses for nødvendige for at opfylde de opstillede miljømål, jf. artikel 11, stk. 4,
- 7.11 nærmere oplysninger om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at undgå øget forurening af marine vande i overensstemmelse med artikel 11, stk. 6.
8. Et register over eventuelle mere detaljerede programmer og områdeplaner for vandområdedistriktet, hvori særlige deloplande, sektorer, problemer eller vandtyper tages op til behandling, samt et resumé af deres indhold, jf. artikel 13, stk. 5.
9. Et resumé af de foranstaltninger, der er truffet med hensyn til oplysning og høring af offentligheden, hvilke resultater, der er opnået, og hvilke ændringer i planen, de har medført, jf. artikel 14.
10. En liste over ansvarlige myndigheder i overensstemmelse med bilag I, jf. artikel 3, stk. 2 og 3.
11. Kontaktpunkter og procedurer, som giver adgang til baggrundsdokumenter og oplysninger som anført i artikel 14, stk. 1. Dette skal navnlig omfatte adgang til nærmere oplysninger om, hvilke kontrolforanstaltninger, der er vedtaget i medfør af artikel 11, stk. 3, litra g) og i), og hvilke faktiske overvågningsdata, der er indsamlet efter artikel 8 og bilag V.

Det fremgår ikke specifikt af bilaget, jf. ovenstående nr. 7, at vandområdeplanen skal indeholde resumé af foranstaltninger til fremme af en effektiv og bæredygtig vandanvendelse, således at en opfyldelse af målene i artikel 4 ikke bringes i fare, jf. artikel 11, stk. 3, litra c), eller foranstaltninger til forebyggelse af eller kontrol med tilførsel af forurenende stoffer fra diffuse kilder, der kan være årsag til forurening, jf. artikel 11, stk. 3, litra h). Udeladelsen heraf beror formentlig på en manglende ajourføring af bilaget i forhold til de ændringer, der blev foretaget på de nævnte punkter under de afsluttende forhandlinger om direktivet. Da et resumé af indsatsprogrammerne imidlertid vil være ufuldstændigt uden resumé af de nævnte foranstaltninger, må det antages at sådanne resuméer vil skulle være indeholdt.

Bilagets del B fastsætter, at den første ajourføring af vandområdeplanen og alle senere planer skal indeholde:

1. Et resumé af eventuelle ændringer eller ajourføringer foretaget efter offentliggørelsen af den tidligere version af vandområdeplanen, herunder et resumé af de revurderinger, der skal foretages i henhold til artikel 4, stk. 4, 5, 6 og 7.
2. En vurdering af de fremskridt, der er gjort hen imod at få opfyldt miljømålene, herunder en fremlæggelse af overvågningsresultaterne for den forudgående planperiode i form af kort, og en redegørelse for eventuelle miljømål, der ikke er opfyldt.
3. Et resumé af og en redegørelse for eventuelle foranstaltninger, der var planlagt i den tidligere version af vandområdeplanen, men som ikke blev iværksat.
4. Et resumé af eventuelle yderligere midlertidige foranstaltninger, der siden offentliggørelsen af den tidligere version af vandområdeplanen er vedtaget efter artikel 11, stk. 5, dvs. når overvågning eller andre data har vist, at miljømålene ikke kunne forventes opfyldt.

Der vil formentlig på fællesskabsplan blive udarbejdet *vejledende* retningslinjer for udarbejdelse af vandområdeplaner.

Bilag VIII: Vejledende liste over de vigtigste forurenende stoffer

Bilaget indeholder en vejledende liste over de vigtigste forurenende stoffer. Listen er ikke udtømmende i forhold til anvendelsen af direktivets bestemmelser vedrørende forurenende stoffer, jf. artikel 2, nr. 31. Listen indeholder følgende stoffer/stofgrupper:

1. Organiske halogenforbindelser og stoffer, der kan danne sådanne forbindelser i vandmiljøet.
2. Organiske fosforforbindelser.
3. Organiske tinforbindelser.
4. Stoffer og præparater eller nedbrydningsprodukter heraf, som har vist sig at have kræftfremkaldende eller mutagene egenskaber eller egenskaber, som kan påvirke steroidogene, thyroide, reproduktions- eller andre endokrine funktioner i eller via vandmiljøet.
5. Persistente kulbrinter og persistente og bioakkumulerbare organiske giftstoffer.
6. Cyanider.
7. Metaller og metalforbindelser.
8. Arsen og arsenforbindelser.
9. Biocider og plantebeskyttelsesmidler.
10. Opslemmede stoffer.
11. Stoffer, som bidrager til eutrofiering (navnlig nitrater og fosfater).
12. Stoffer, som har negativ indflydelse på iltbalancen (og som kan måles ved parametre som BOD, COD osv.).

Bortset fra, at stoffer med hormonlignende effekt er medtaget på denne liste, jf. punkt 4, er listen identisk med den tilsvarende liste i IPPC-direktivet.

Kommissionen har, støttet af et overvejende flertal af medlemsstaterne, tilkendegivet under forhandlingerne, at forurenende stoffer, jf. artikel 2, nr. 31, også omfatter radioaktive stoffer, hvis aktivitet eller koncentration ikke kan negligeres for så vidt angår strålebeskyttelse af det akvatiske miljø. Særskilt varetagelse af hensynet til menneskers sundhed reguleres dog af Euratom-traktatens kapitel 3 og den herunder vedtagne følgelovgivning, især direktiv 96/29/EURATOM, jf. også artikel 305, stk. 2, i EF-traktaten.

I det omfang radioaktive stoffer kan forårsage forurening *ud over* radioaktiv stråling, adskiller de sig i vandrammedirektivets forstand ikke fra andre forurenende stoffer.

Bilaget indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.

Bilag IX: Emissionsgrænseværdier og miljøkvalitetskrav

Bilaget fastsætter, at medlemsstaterne ved anvendelse af vandrammedirektivet skal betragte de grænseværdier og kvalitetsmål, der er fastlagt i datterdirektiverne til direktiv 76/464/EØF om farlige stoffer, som henholdsvis emissionsgrænseværdier og miljøkvalitetskrav. Datterdirektiverne er følgende:

- direktiv om udledninger af kviksølv (82/176/EØF)
- direktiv om udledninger af cadmium (83/513/EØF)
- direktiv om kviksølv (84/156/EØF)
- direktiv om udledninger af hexachlorcyklohexan (84/491/EØF) og
- direktiv om udledninger af farlige stoffer (86/280/EØF).

Bilag X: Prioriterede stoffer

Den liste over prioriterede stoffer, som Europa-Parlamentet og Rådet efter proceduren i artikel 16 skal vedtage på forslag af Kommissionen, optages ifølge artikel 16, stk. 11, som bilag X.

Bilaget kommer ikke i sig selv til at indeholde forpligtelser for medlemsstaterne.

Bilag XI: Økoregioner

Bilagets kort A og kort B viser de afgrænsninger af økoregionerne, som medlemsstaterne skal tage udgangspunkt i, hvis de vælger at benytte system A ved karakteriseringen af overfladevandområderne, jf. bilag II, punkt 1.1. Kort A benyttes ved karakterisering af vandløb og søer, kort B ved karakterisering af overgangsvande og kystvande.

Bilaget indeholder ikke i sig selv forpligtelser for medlemsstaterne.